

SUOMEN AMMATTIYHDISTYSTEN KESKUSLIITON
(SAK) r.y.

VUOSIKIRJA

1947

Liitteenä:

**Pöytäkirjaselostus SAK:n Valtuuston kokouksesta
1. 6. 1947.**

**Pöytäkirjaselostus SAK:n Valtuuston kokouksesta
28. 9. 1947.**

HELSINKI

I. Poliittinen tilanne.

1. Kansainvälinen tilanne.

Vaikka suursota oli päättynyt Saksaa vastaan keväällä ja Japania vastaan kesällä v. 1945, ei kertomusvuosi vielä ollut varsinainen rauhanvuosi, koska sota raivosi maailman monella kolkalla, kuten esim. Kiinassa ja Kreikassa sisällissodat. Toisena epänormaalisena tekijänä vaikutti se, että voittajavaltojen jakaantuminen itä- ja länsiblokkiin edelleen jatkui. Kun Yhdistyneet Kansakunnat joulukuun 1 päivänä tekivät päätöksen Palestiinan jakamisesta kahteen valtion, jyrkkenivät juutalaisten ja arabialaisten välit entisestään. Intiassa parlamentin päätöksellä muodostettiin Englannin suunnitelman mukaan Hindostanin ja Pakistanin itsenäiset valtiot. Tämä Intian itsenäisyyden alku kuitenkin tapahtui erittäin levottomissa oloissa, sillä siellä sattui useita verisiä kahakoita. Itsenäisyysliike voimistui myöskin Hollannin Indonesiassa kärjistyen sodaksi, joka päättyi itsenäisyysliikkeen aseelliseen kukistumiseen Hollannin hallituksen joukkojen toimesta.

Voittajavallat eivät ole onnistuneet erimielisyyksiensä sovittelussa, varsinkin Saksan kysymys on vielä täysin avoin. Tuloksettomana päättyi ulkoministereiden Moskovassa pidetty konferenssi huhtikuun 24 päivänä. Mutta vaikka Saksan rauhaa ei saatukaan, niin Italian, Suomen, Unkarin, Romanian ja Bulgarian rauhansopimukset allekirjoitettiin Pariisissa 10 päivänä helmikuuta. Neuvostoliiton korkein neuvosto ratifioi ne 29 päivänä elokuuta ja niiden voimaantulopäivä oli 15 syyskuuta.

Verraten huomattavaa osaa itä- ja länsiblokin välien kärjistymisessä on näytellyt ns. Marshall-suunnitelma laina-avun antamisesta sodassa kärsineille Euroopan maille. Kun Neuvostoliitto hylkäsi tämän suunnitelman, niin siitä on muodostunut eräs eroittava tekijä idän ja länsiblokin välille. Suunnitelman toteuttamisesta kutsuttiin neuvottelemaan 22 maata, joista 14 suostui avun ottamiseen, mutta kahdeksan mm. Suomi, kieltäytyi siitä.

Poliittisessa kehityksessä on ollut sellainen virtaus, että Puolassa, Unkarissa, Bulgariassa ja Romaniassa on vahvistunut kommunistipuolueiden valta, toisten puolueiden heikentyessä tai tullessa syrjäytetyiksi. Romaniassa luopui kuningas vallasta joulukuun 30 päivänä. Päinvastaista kehitystä on tapahtunut Ranskassa, Norjassa ja Tanskassa suoritetuissa kunnallisvaaleissa. Englannin kunnallisvaaleissa konservatiivit lisäsivät vaikutustaan. Erimielisyydet ovat vaikuttaneet hyvin voimakkaana Yhdistyneiden Kansakuntien piirissä. Varsinkin Neuvostoliiton veto-oikeuden käyttöä on arvosteltu. Länsivaltojen taholla on pyritty luomaan pienempää pysyvää yleiskokousta nykyisen yleiskokouksen ja turvallisuusneuvoston välille. Tätä pyrkimystä on Neuvostoliitto vastustanut. Myöskin atomiaseen käytön kieltämisestä on käyty tuloksettomia neuvotteluja.

On selvää, että niin suuren hävityksen kuin toisen maailmansodan jälkeen maailman taloudellinen tilanne ei voi olla kehuttava. Mutta nykyaikaiselta tekniikalta on sentään odotettu enemmän kuin mihin se on pystynyt. Varsinkin hävinneissä valtioissa kehitys on kulkenut verraten hitaasti. Näissä on ollut suuri puute ravintoaineista, tekstiileistä, raaka-aineista ja työvoimasta. Puutteellista on ollut myöskin Ranskan ja Englannin taloudellinen kehitys, vaikka ovatkin voittajamaita. Eri maiden välistä yhteistyötä on vaikeuttanut itä- ja länsiblokin vaikutuspiiriin kuuluvien maiden välinen poliittinen jännitys, joten ne eivät ole voineet käyttää toisensa taloudellisia voimavaroja yhteiseksi hyödykseen. Erikoisesti tästä jännityksestä ovat kärsineet Saksa ja Itävalta miehitysvaltojen vyöhykejaon vuoksi. Näissä maissa ei edes saman kansan taloudellisia mahdollisuuksia ole voitu käyttää kansan hyväksi. Yhdistyneiden Kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön FAO:n lokaussa yleiskokoukselle jätetyssä mietinnössä todettiin, että ankara elintarvikepula tulee seuraavana talvena esiintymään koko maailmassa. Tavaraniukkuuden seurauksena tullut inflaatio on kaikissa maissa esiintynyt varsin voimakkaana. Se on ulottanut vaikutuksensa Amerikkaankin ja eräissä maissa se on uhannut talouselämää romahduksella.

Maailmassa on ollut havaittavissa jälleen omavaraisuuspyrkimykset eri kansojen keskuudessa. Sen vuoksi, ettei tämä ensimmäisen maailmansodan jälkeinen kausi uusiintuisi tuhoisine seurauksineen, Yhdistyneiden Kansakuntien maailmankauppajärjestössä (ITO) tehty suunnitelma maailmankaupan suunnitelmalliseksi järjestämiseksi. Tätä varten jäsenvaltiot ovat neuvotelleet Genevessä

ja suunnitelleet maailmankonferenssin pitämistä Havannassa vuoden 1948 kuluessa.

Kertomusvuonna on Ranskassa ja Englannissa kehitetty edelleen sosialisoidun talouden piiriä. Englannissa on terästeollisuus ollut erikoisesti sosialisoinnin valmistelujen kohteena. Neuvostoliiton reu-navaltioissa sosialisointi on ulotettu monille aloille.

2. Suomen poliittinen elämä.

Kertomusvuosi merkitsi maallemme lopullista rauhaa. Rauhan-sopimusta koskeva lakiesitys hyväksyttiin eduskunnassa yksimielisesti tammikuun 27 päivänä pidetyssä istunnossa. Helmikuun 10 päivänä kirjoitettiin Suomen puolesta Pariisissa samalla kertaa Italian, Romanian, Unkarin ja Bulgarian kanssa rauhansopimus. Suomen ja Neuvostoliiton väliset suhteet vakiintuivat kertomusvuoden aikana mm. siten että saksalaissaatavia koskeva kysymys saatiin järjestykseen.

Kertomusvuoden keväällä ilmeni huhtikuussa hallituspuolan uhka, joka jatkui muutaman viikon ajan. Maalaisliitto kutsui ministerinsä pois hallituksesta ja presidentti antoi hallituksen muodostamisen useiden eri henkilöiden tehtäväksi, joista mainittakoon pääjoh-taja Tuomioja, sisäministeri Leino, johtaja Kusti Kulo j.n.e Halli-tuspula jatkui aina toukokuun 21 päivään saakka, jolloin päämi-nisteri Pekkala peruutti hallituksen eropyynnön.

N.s. Marshall-suunnitelma astui myös Suomen osalta päiväjär-jestykseen ja Suomen hallitus antoi kieltävän vastauksen siihen kutsuun, joka meille oli saapunut Pariisin konferenssiin. Suomen hallituksen kantana oli pysytellä maailman politiikan ulkopuolella riitakysymysten puitteissa.

Elokuun 29 päivänä ilmoitti Neuvostoliiton korkein neuvosto, että se oli ratifioinut Suomen, Italian, Unkarin, Romanian ja Bul-garian rauhansopimukset ja syyskuun 15 päivänä astuivat mainitut rauhansopimukset lopullisesti voimaan.

Poliittista elämää kärjisti monet seikat ja m.m. se, että maata-loustuottajat jättivät hallitukselle uhkavaatimuksen siitä, että ellei maidon ja leivän hintoja koroteta, aloitetaan luovutuslakko loka-kuun 27 päivänä. Valtioneuvoston korotettua hintoja luovuttiin luovutuslakosta. Maidon hinta nousi 2 markalla ja leivän hinta 4 mk:lla kilolta. Korotukset maksetaan tukipalkkioina valtion va-roista samoin kuin pienviljelijöille maksettavat "syöntipalkkiot".

^Marraskuun loppupuolella syntyi poliittisessa elämässä vaikea kriisi virkamieslakon uhkan johdosta. SAK asettui kuitenkin lak-

koon nähden kielteiselle kannalle ja lakko saatiin parin päivän jäikeen siirrettyä pois päiväjärjestyksestä onneksi maalle ja sen virkamieskunnalle.

3. Eräät valtioelimet.

Aikaisemmin asetettu talousneuvosto toimi kertomusvuoden alkupuolella hyvin kiinteästi ja aktiivisesti tehden eräitä esityksiä, jotka tähtäsivät maan kokonaisuuden kannalta katsoen myönteisiin päämääriin. Vuoden loppupuolella järjesti kuitenkin talousneuvoston porvarillinen puhemiehistö mielenosoituksen eroten tehtävistään, jonka jälkeen talousneuvosto on ollut toimintakyvyttömänä.

SAK:n taholta kertomusvuoden aikana on yritetty useaan otteeseen saada aikaan erikoista talous-, tuotantoministeriötä ja erikoisesti vuoden loppupuolella erityistä hinta- ja palkkaministeriötä. Hintaasioiden uudelleen organisatio oli eräänä SAK:n vaatimuksena yleislakkouhkan yhteydessä. Näiden kysymysten järjestely on kuitenkin ollut valitettavasti avoimena.

II. Talouselämä.

Yleistä.

Maamme talouselämän elpymistä hidastutti toisaalta sotien jättämät rasitukset ja toisaalta maailmantalouden odottamattoman hidas toipuminen. Suurimpina rasituksina olivat siten edelleen sotakorvauksien ja niihin verrattavien maksujen suorittaminen ja siirtoväen asuttaminen sekä maan yleinen jälleenrakentaminen ja jatkuvan inflation aiheuttamat häiriöt. Maan ulkomaankauppa vilkastui tuotannon ja sen mukaan viennin elpyessä, varsinkin kun tärkeimpien vientitavaroittemme hintataso ulkomailla oli verrattain edullinen. Tuontimahdollisuudet lisääntyivät myös huomattavasti ulkomailta saadun luoton avulla. Syyspuolella yltyvä vedenvähenys aiheutti vaikean sähkövoimapulan, joka hidastutti teollisuuden kehitystä. Ulkomailta saatujen lannoitteiden ja väkirehujen avulla maataloustuotanto alkoi parantua, mutta toisaalta harvinaisen kuiva kesä vähensi satotuloksia. Työvoimasta on jatkuvasti ollut erällä aloilla puutetta, kun taas toisaalla ajoittain on esiintynyt työttömyyden uhkaa. Hintojen nouseva suunta jatkui koko vuoden, kiihtyen syksyllä. Valtiontalous ei vielä päässyt tasapainoon.

Sotakorvaukset.

Sotakorvausten suorittaminen jatkui kolmantena korvausvuotena entiseen tapaan. Teollisuuden laajentuminen ja uudistuminen jatkui kertomusvuoden aikana, niellen suhteettomasti raaka-aineita ja työvoimaa. Ulkomaisten hankintojen pitkät toimitusajat ja pitkityminen vaikeuttivat täsmällistä suoritusta, mutta myöhästymiset voitiin korvata samoihin tavararyhmiin kuuluvilla ylitoimituksilla. Tätä helpottivat eräät Neuvostoliiton hyväksymät järjestelyt ja tavaraluetteloiden kokoonpanojen muutokset. Ennakkotietojen mukaan kolmannen korvausvuoden korvaukset nousivat miljoonin sotakorvausdollarein (vuoden 1938 hintatason mukaan) seuraaviin määriin:

	Vaatus	Toimitukset	Ylitys
Koneet ja laitteet	14,1	14,6	0,5
Kaapelituotteet	3,2	3,7	0,5
Alukset	8,5	9,1	0,6
Selluloosa ja paperituotteet	6,1	6,3	0,2
Puutavara ja puutuotteet	3,9	4,9	1,0
"Vapaat toimitukset"	—	0,3	0,3
	35,8	38,9	3Д

Kolmannen korvausvuoden päättyessä oli kaikkiaan suoritettu 127,1 milj. dollarin arvosta ja vuoden 1947 päättyessä suoritusten määrä nousi 134,4 miljoonaan dollariin, vastaten noin 45 % koko suoritettavasta määrästä.

Kauppatilaston mukaan vietiin sotakorvaustavaroita kertomusvuoden aikana yhteensä 10.405 milj. markan arvosta, vastaten 8.775 milj. mk edellisen vuoden aikana. Tämä vastaa virallisen kurssin mukaan noin 76,5 milj. dollarin suoritusta. Sen lisäksi vietiin n.s. saksalaissaataviin perustuvien velvoitusten suorittamiseksi tavaroita 2.032 milj. markan arvosta, minkä ohella tähän kuului eräitä muita suorituksia, joten yhteissummaksi tuli 3.050 milj. mk.

Teollisuus.

Vaikeuksia vastaan taistellen teollisuustoiminta elpyi hiljalleen. Raaka-aineiden saanti ulkomailta tuotti ajoittain vaikeuksia, polttoaineesta oli puutetta, ja varsinkin ammattitaitoista työvoimaa oli monilla aloilla riittämättömästi. Lisäksi esiintyi rahoitusvaikeuksia ja pakko vesivoimapulan johdosta supistaa sähkövoiman käyttöä vuoden loppupuoliskon aikana. Teollisuuden tuotantovolyyymi, joka

Unitaksen indeksin mukaan vuonna 1946 oli kohonnut 86 pisteeseen (1935 = 100), nousi vuoden 1947 ensimmäisellä neljänneksellä 103 pisteeseen, mutta aleni kolmannella neljänneksellä 98 pisteeseen. Keskimäärin teollisuustuotannon volyymi oli noin viidenneksen penempi kuin viimeisenä rauhanvuonna 1938.

Vientiteollisuuden tuotantovolyymi, joka vuonna 1946 oli 64 pistettä, kohosi kertomusvuoden toisella neljänneksellä 80 pisteeseen, mutta laski kolmannella neljänneksellä 74 pisteeseen. Kotimarkkinateollisuuden tuotantovolyymi oli jo vuoden 1946 aikana sivuuttanut 1935 tason. Sen tuotantovolyymi oli kertomusvuoden kolmannella neljänneksellä 116 pistettä. Nousu oli huomattavin metalli- ja koneteollisuudessa, joka kantaa sotakorvaussuoritusten raskaimman taakan ja siten kehittyi vientiteollisuudeksi. Kutomateollisuus taantui. Eri teollisuuden alojen volyymi-indeksejä ei ole saatavissa, mutta mainittakoon, että kertomusvuoden kolmannen neljänneksen arvoindeksi, johon tietenkin eri alojen erilainen hintainnointi on vaikuttanut, verrattuna koko edellisen vuoden vastaavaan indeksiin oli kohonnut 39 % ravinto- ja nautintoaineteollisuudessa, 35 % metalli- ja koneteollisuudessa, 1 % rakennusaineteollisuudessa, mutta vähentynyt 26 % kutomateollisuudessa.

Rakennustoiminnan tarve oli edelleenkin huomattavan suuri. Maaseudulla yleensä ja varsinkin siirtoväen kohdalla oli käynnissä vilkas rakennustoiminta, kun sen sijaan kaupunkien rakennustoiminta oli edelleenkin lamassa, kun kerrostalojen rakentamiseen tarvittavista tarvikkeista oli erikoisen suuri puute. Valmistuneiden rakennusten kuutiotilavuus oli kaikkiaan 20,4 milj. m³, josta 17,9 milj. m³ puutaloja ja 2,5 milj. m³ kivitaloja. Näistä oli asuinrakennuksia 8,9 milj. m³, maatalousrakennuksia 8,1 milj. m³, teollisuusrakennuksia 1,7 milj. m³ ja muita rakennuksia samoin 1,7 milj. m³. Vain 2,2 milj. m³ rakennuksia oli kaupungeissa.

Maanhankintalain mukaisen rakennustoiminnan alalla valmistui kaikkiaan 17.600 rakennusta ja vuoden vaihteessa oli rakenteilla 13.200 rakennusta. Pohjois-Suomen jälleenrakennustoimintaan kuului 2.600 vuoden varrella valmistunutta ja 2.700 sen päättyessä tekeillä olevaa rakennusta. Sementin kulutus oli 491.800 tonnia vastaten 329.000 tonnia vuonna 1946, joten lisäys oli huomattavan suuri.

Maa- ja metsätalous.

Lannoitteiden saannin helpottuessa oli olemassa viljelyksen tehostamisen mahdollisuuksia, mutta poikkeuksellisen kuiva kesä oli

omiaan satotuloksia heikentämään. Viljelysalan käytössä oli havaittavissa siirtymistä leipäviljan, kauran ja perunan viljelykseen heinämaan kustannuksella. Leipäviljaa saatiinkin 538.000 tonnia, vastaten 473.000 tonnia edellisenä vuonna ja kauraa 420.000 tonnia vastaten 334.000 tonnia edellisenä vuonna, perunan sato nousi 891.000 tonnista edellisenä vuonna 1.093.000 tonniin 1947. Sokerijuurikkaan sato lisääntyi 48.000 tonnista 77.000 tonniin ja herneen sato 10.300 tonnista 12.600 tonniin. Peltoheinää korjattiin vain 1.740.000 tonnia vastaten 2.094.000 tonnia edellisenä vuonna ja lanttuja 111.000 tonnia vastaten 117.000 tonnia edellisenä vuonna. Kokonaisuudessaan rehuyksiköiksi laskettuna sadon määrä oli 2.275 milj. rehuyksikköä vastaten 2.183 milj. rehuyksikköä vuonna 1946. Verrattuna viimeisiin vuosiin ennen sotaa ei sato kuitenkaan noussut enemmän kuin suunnilleen puoleen.

Viime vuoden kuivuus ja huono rehusato oli raskaana rasitukseksi karjanhoidolle, johtaen syksyllä runsaaseen teurastukseen. Tätä kehitystä kiihdytti suuresti myös lihan hinnan vapauttaminen säännöstelystä ja siitä aiheutunut hinnan jyrkkä nousu verrattuna säännösteltyssä kaupassa liikkuneen lihan hintoihin. Lisääntyneen väkirehujen tuonnin ansiosta maidon ja samalla voin tuotanto alkoi kohota nousten vuoden loppukuukausina noin 30 % korkeammalle kuin vuotta aikaisemmin.

Metsätyöt sujuivat hakkuukautena 1946—1947 tyydyttävästi, varsinkin kauden loppupuoliskolla. Asetettu hakkuutavoite 53 milj. m³ saatiin melkein täyteen kun kevääseen 1947 mennessä oli hakattu 50,7 milj. m³. Hakkuukausi 1947—48 alkoi epätyydyttävästi. Kauden hakkuutavoitteeksi oli määrätty 45 milj. m³ ja siitä oli vuoden 1947 loppuun mennessä hakattu vain 13,5 milj. m³. Vajausta oli eniten polttopuun kohdalla.

Työmarkkinat.

Virallisen käsityksen mukaan työmarkkinoille on edelleenkin antanut leiman varsinkin ammattitaitoisen työvoiman kysynnän vilkkaus ja riittämätön saanti monenlaisiin töihin. Lasketaan vienniteollisuuden tarvitsevan lisätyövoimaa n. 12.000 työntekijää, joista 8.000 ammattitaitoista ja kotimarkkinateollisuuden työvoiman vajauksen arvioidaan nousevan 50.000 työntekijään. Epävirallisesti ilmeni eri puolilla maatamme työttömyyttä, vaikka sitä ei oltu havaittu virallisten tilastojen mukaan.

Hintatason jatkuvasti kohotessa kävi vuoden varrella välttämättömäksi nostaa työpalkkoja. Elinkustannusten nousuun vaikutti

voimallisesti lihan vapauttaminen säännöstelystä ja sen hinnan jyrkkä nousu. Toukokuussa 1947 myönnettiin kaikille yksityisoikeudellisessa työsuhteessa oleville 6:50—5 markan erikoistuntilisä mainitun kuukauden 16 p:stä lukien. Lokakuun 3 p:nä annettiin perusteellisesti uusittu palkkapäätös, joka merkitsi 11—14 % lisäystä puhtaisiin aikapalkkoihin, joihin ei tule mitään erikoislisiä, 18—21 % korotusta muihin aikapalkkoihin sekä 22—25 % lisäystä urakkapalkkoihin. Lisäksi tulivat n.s. kuoppatasoitukset sekä lapsilisiä 500 mk kuukaudessa kultakin alle 16 vuotiaalta lapselta. Tarkistettu palkkataso sidottiin uudistettuun elinkustannusindeksiin, siten, että vuoden 1947 lokakuun elinkustannusindeksiä ja palkkatasoa pidetään perustana ja että hintojen muuttuessa jokaiselta täydeltä indeksin 5 %:n nousulta myönnetään neljännesvuosittain 5,5 % korotus palkkoihin.

Eräiden laskelmien mukaan teollisuustyöntekijäin ansioiden indeksi, kun vuosi 1939 on perustana, olisi ollut lokakuussa 1947 miesten kohdalla 875 ja naisten kohdalla 1.050.

Ulkomaankauppa.

Vuonna 1946 alkanutta ulkomaankaupan huomattavaa vilkastumista jatkui edelleen kertomusvuoden aikana. Varsinaisen vapaan ulkomaankaupan kokonaisarvo nousi 90.082 milj. markkaan eli lähes kaksi kertaa niin suureksi kuin vuonna 1946, jolloin vastaava luku oli 47.324 milj. mk. Tästä noususta johtui kuitenkin suuri osa ulkomaisten tavarain hintojen noususta, mutta vielä huomattavampi osa volyymin kasvusta. Vuoden 1946 ulkomaankaupan volyymin vastatessa 49 % rauhanaikaista (vuoden 1935 tavaramäärää) oli vastaava luku vuonna 1947 78 %.

Varsinaisen kaupallisen viennin arvo oli kertomusvuonna 43.193 milj. markkaa. Lisäys edellisestä vuodesta oli 20.142 milj. markkaa eli 87 %. Sen lisäksi vietiin sotakorvaustavaroita ja saksalaissaataviin perustuvien sitoumusten suorittamiseksi Neuvostoliittoon tavaroita 12.437 milj. markan arvosta, joten kokonaisvientä oli siten 55.630 milj. mk. Volyymiltaan kaupallinen vienti, johon virallisessa kauppatilastossa on luettu myös saksalaistavarain vienti, nousi 32 % edelliseen vuoteen verrattuna saavuttaen siten 62 % vuoden 1935 tasosta. Jos myös sotakorvaustavarain vienti otetaan huomioon, saadaan tulokseksi, että kokonaisvientä oli noin ³Д vuoden 1935 viennistä. Vielä enemmän kuin volyymin kasvu oli vientihintojen nousu, 47 % vuodesta 1946, omiaan nostamaan viennin arvoa.

Tuonnin kokonaisarvo oli 46.888 milj. mk eli 22.614 milj. mk vastaten 93 % suurempi kuin vuonna 1946. Lisäyksestä johtui 6 % tuontitavarain hintojen noususta. Tuotu tavaramäärä ylitti edellisen vuoden tuontivolyymin 82 % ollen viisi kertaa niin suuri kuin vuonna 1945. Siitä huolimatta se edelleen oli melkoista pienempi kuin viimeisinä rauhanvuosina.

Tuonnin kokonaisarvo oli 3.695 milj. markkaa suurempi kuin kaupallisen viennin arvo. Edellisen vuoden vastaava tuontienemmys oli 1.224 milj. markkaa.

Kotimaankauppa.

Tavarantuote haattasi edelleen kotimaankauppaa. Tukku- ja rautakauppojen, osuustoiminnallisten keskusliikkeiden sekä Kesko Oy:n yhteenlaskettu myynti nousi kuitenkin 62,8 miljardiin markkaan oltuaan edellisenä vuonna 46,3 miljardia markkaa. Lisäys johtui kuitenkin huomattavimmalta osalta hintatason kohoamisesta. Kun keskimääräinen tukkuhintaindeksi oli noin 20 % korkeampi kuin edellisenä vuonna, voidaan arvioida tukkukaupassa myydyin tavaramäärän lisääntyneen noin 12 %.

Liikenne.

Ulkomaankaupan vilkastuessa myös laivaliikenne laajeni. Läheneiden laivojen luku oli kertomusvuonna 3.991 vastaten 3.020 edellisenä vuonna, ja niiden vetomäärä oli 3.501.000 nettorekisteritonnia vastaten 2.332.000 nettorekisteritonnia vuonna 1946. Laivoista ei täyttä puolta ollut suomalaisia, ja vetomäärältään suomalaisten alusten osuus oli melkoista pienempi. Kotimaisen kauppalaivaston lisäys vuoden varrella oli huomattava. Kaikkiaan hankittiin vuoden aikana 99 uutta alusta, vetomäärältään yli 160.000 bruttorekisteritonnia, tähän luettuna erät muualla sotavuosina pidätetyt, vuoden aikana vapautetut laivat. Kertomuvuoden päättyessä Suomen kauppalaivastoon kuului yhteensä 639 alusta, vetomäärältään yhteensä 489.000 tonnia, joista 193, vetomäärältään yhteensä 428.000 tonnia luetaan varsinaiseen merikelpoiseen laivastoon.

Rautateiden liikkuva kalusto ja rataverkosto ovat edelleen sodan jäljiltä epätydyttävässä kunnossa. Kuitenkin voitiin liikenteen tarpeita tyydyttää paremmin kuin edellisenä vuonna. Kuljettujen matkustajien luku oli hieman pienempi kuin edellisenä vuonna tammi—marraskuun aikana eli 50,2 milj. henkeä, vastaten 50,6 henkeä edellisen vuoden vastaavana aikana.

Autoliikenne vilkastui huomattavasti bensiinin saannin helpotuksessa. Kertomusvuoden päättyessä rekisteröityjen autojen luku oli yhteensä noin 42.000, joista 24.500 kuorma-autoja ja 2.000 linja-autoja. Autokanta oli siten 85 % rauhanaikaisesta, mutta kuluneisuuden takia sen kuljetuskapasiteetti oli suhteellisesti heikompi.

Raha- ja pääomamarkkinat.

Rahamarkkinoille antoi leiman sama kireys kuin edellisenäkin vuonna. Pääomien kerääntyminen luottolaitoksiin, vaikka se kertomusvuoden alkupuoliskolla olikin melko runsas, ei läheskään riittänyt tyydyttämään luotonkysyntää. Syksyllä pääomien virtaaminen luottolaitoksiin alkoi tyrehtyä, mutta vilkastui uudelleen vuoden lopussa lähinnä uutta setelinvaihtoa ennakoivien perättömien huhujen johdosta.

Rahamarkkinoiden kiristyessä paine korkokantaa vastaan yltyi ja lokakuun 9 p:nä korkolautakunta hyväksyi niiden nostamisen. Päätettiin korottaa talletustilien korkoja seuraavan tammikuun 1 päivä lukien Y2 %, shekkitilin sitävastoin päätettiin pysyttää ennallaan. Samalla päätettiin, että antolainauskorkoja saisi nostaa enintään 3Д %> ensiluokkaisten kiinnityslainojen korko 6Y2 %:iin. Liikepankkien antolainauskorko kohosi tämän johdosta 6,74 %:iin sen oltua vuotta aikaisemmin 6,33 %.

Saatavissa olevien ennakkotietojen mukaan maan ulkomaiset menot ylittivät tulojen määrän 2.410 milj. markalla. Kun maksutaseen tuloksi on kirjanpidollisesti luettava myös sotakorvausmääräyksiin perustuva vastikkeeton vienti 10.410 milj. mk ja saksalais-saatavien suorittamisesta johtuvat selvitykset 3.050 milj. mk päättyy ulkomainen maksutase 11.050 miljoonan markan tulojen enemmyyteen.

Suomen kokonaisvelka ulkomaille lisääntyi kertomusvuoden aikana 280 miljoonalla markalla ja oli sen päättyessä 39.670 milj. mk. Ottamalla huomion sotakorvausvelvollisuuden vähenemisen 10.410 milj. markalla päädytään siihen, että Suomen ulkomaiset velvoitteet viime vuonna vähenivät 10.130 milj. markkaa.

Hintataso.

Hintataso, joka vuoden 1946 jälkipuoliskolla kehittyi melkoisen rauhallisesti nousi jyrkästi kertomusvuoden aikana. Tammikuussa tapahtui tosin osittain indeksin laskua, kun lukuisten tavaroiden hinnat vuoden vaihteessa oli alennettu 5 %, mutta helmikuussa ja varsinkin maaliskuussa oli nousu huomattava. Tähän vaikutti ensi-

sijaisesti lihan vapauttaminen säännöstelystä. Keskellä vuotta hintain nousu hieman hidastui, mutta syyspuolella vauhti kiihtyi uudelleen. Elinkustannusindeksi (1935 = 100) nousi 468 pisteestä vuoden 1946 joulukuussa 720 pisteeseen joulukuussa 1947 eli kaikkiaan 54,2 %. Tukkuhintaindeksi, johon maataloustuotteet vaikuttavat vähemmän, nousi vuoden kuluessa 725 pisteestä 1.010 pisteeseen eli 39,3 %. Edellisen vuoden vastaavat prosenttiluvut olivat 15,7 ja 19,4.

Hintojen kohoaminen oli kovin epätasaista. Tukkuhintaindeksin nousuun vaikuttivat ensisijaisesti maataloustuotteiden hintojen järjestelyt, joiden takia niiden indeksi kohosi erittäin jyrkästi eli 135,5 %. Myös metsätuotteiden kohdalla nousu oli huomattavan suuri eli 55,6 %, kun taas teollisuustuotteiden hintaindeksi kohosi vähemmän eli 22,4 %. Tuontitavaroiden hinnat nousivat 12,0 %.

Elinkustannusindeksin jyrkkä nousu johtui pääasiallisesti maataloustuotteiden hintajärjestelyistä. Ravintoindeksi nousi 86,5 %, kun sen sijaan lämpö- ja valoindeksin nousu, joka oli toiseksi suurin, oli vain 21,1 %.

Myös maataloustuotteiden hintaindeksi kohosi viime vuonna jyrkemmin kuin vuonna 1946. Se nousi 653 pisteestä vuoden 1946 joulukuussa 1.290 pisteeseen joulukuussa 1947 vastaten 97,5 %:n nousua. Indeksien nousu johtui ensisijaisesti kotieläintuotteiden hintojen noususta, niiden osalta nousu oli 116,6 %, kun se peltoviljelytuotteiden hintoihin nähden oli vain 50,2 %.

III. SAK:n jäsenistö ja hallintoelimet.

1. Liitot ja jäsenistö,

SAK:n jäsenliittojen luku lisääntyi kertomusvuoden aikana kahdella, ollen liittojen luku vuoden päättyessä 38. Uudet liitot ovat Maalaiskuntien Virkailijain liitto sekä Yleinen Lehtimiesliitto. Näiden lisäksi muodostettiin aikaisemmin SAKioon kuuluneesta Valtion Vahtimestarien yhdistyksestä Valtion viran- ja toimenhaltijain yleinen liitto. Tähän liittoon siirtyivät myös siihen saakka Työläisliittoon kuuluneet valtion viran- ja toimenhaltijat. Perusjärjestöjä kuului liittoihin vuoden päättyessä 3.185.

SAK:n jäsenliittojen jäsenmäärä oli kertomusvuoden päättyessä yhteensä 341.583, oltuaan vuoden alussa 311.616. Lisäys oli 29.967 jäsentä, ollen se prosenteissa 9,6 %. Jäsenmäärän lisäystä oli 27 liitossa ja vähennystä 7 liitossa. Suurin numerollinen lisäys oli Kuljetustyöntekijäin liitossa ja suurin numerollinen vähennys

Maa- ja Sekatyöväen liitossa. Prosentuaalisesti oli suurin lisäys Sukeltajain liitossa sekä suurin vähennys Metsätalousammattiliitossa. Jäsenistä oli miehiä 246.789 eli 72 prosenttia sekä naisia 94.794 eli 28 prosenttia. Edellisen vuoden päättyessä olivat vastaavat luvut samat, 72 ja 28. Maksavia jäseniä oli 315.045 ja maksuista vapautettuja 26.538. Prosenteissa oli maksuista vapautettujen luku 7,8 %, ollen tämä luku edellisen vuoden päättyessä 9 %.

2. SAK:n Työvaliokunta.

SAK:n edustajakokous valitsi uudeksi toimintakaudeksi keskusliitolle Työvaliokunnan uusien sääntöjen määrittelemillä perusteilla. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Emil Huunonen ja toiseksi puheenjohtajaksi Väinö Tattari. Työvaliokunnan vakinaiseksi jäseniksi valittiin V. Liljeström, J. Kivistö, J. Hakulinen, G. Henriksson, V. Backman, E. Antikainen, Laura Härmä, F. Hiilos, V. Rautelin, A. Rämä, P. Lundström ja K. Lindholm. Edellämainittujen henkilökohtaisiksi varamiehiksi valittiin U. Mäkinen, A. J. Hällström, A. Anttila, V. Salmikari, K. Valjakka, V. Rantanen, A. Moisander, V. Suutari, A. Saarinen, V. Porkkala, V. Virtanen, A. Heino. Lisäksi valittiin uusien sääntöjen edellyttämät seuraavat yleisvaramiehet: A. Sumu, S. Ojanen, Br. Airola, V. K. Turunen, O. Turunen, E. Hakkarainen, S. Friberg, Hellä Järveläinen, Jaakko Kivi, Urho Oras, K. Pihlman, L. Junttila. Yleisvaramiehistä edustaa seitsemän ensinmainittua enemmistöryhmää ja seuraavat viisi vähemmistöryhmää. Puheenjohtaja Huunosen henkilökohtaisena varamiehenä on A. Sumu ja puheenjohtaja Tattarin henkilökohtaisena varamiehenä L. Junttila.

Työvaliokunnan vakinainen kokousaika on ollut tiistaisin, mutta tämän lisäksi on työvaliokunta kokoontunut tarpeen vaatiessa useamminkin. Työvaliokunnan sihteereinä ovat toimineet sihteerit Aku Sumu ja Uno Hiironen.

SAK:n tilintarkastajina ovat edustajakokouksen valitsemina toimineet E. Kolinen, E. Kerman ja L. Myllymäki sekä näiden varamiehinä E. Auer, L. Metsämäki ja T. Karvonen.

SAK:n Työvaliokunta on asettanut seuraavat valmistelevat jaostot ja nimennyt niihin seuraavat jäsenet:

Työjaosto: E. Huunonen, A. Sumu, O. Lidblom, V. Tattari ja U. Hiironen.

Talouspoliittinenjaosto: E. Huunonen, O. Lindblom, J. Hakulinen, V. Liljeström, V. Tattari, L. Junttila ja V. Porkkala.

Talousjaosto: E. Huunonen, A. Sumu, J. Kivistö, V. Harinen, V. Tattari, V. Rautelin ja F. Hiilos.

Palkka- ja työehtosopimusjaosto: E. Huunonen, V. Liljeström, J. Hakulinen, J. Kivistö, E. Antikainen, V. Tattari, K. Lindholm, P. Lundström ja V. Rautelin.

Järjestömuotojaosto: A. Sumu, A. Moisander, B. Airola, U. Mäkinen, O. Turunen, U. Hiironen, K. Lindholm, A. Saarinen, E. Salomaa.

Tuotantokomiteajaosto: O. Lindblom, U. Mäkinen, A. Anttila, V. Rantanen, U. Hiironen, J. Kivistö, A. Rämä.

Valistusjaosto: O. Lindblom, J. Hakulinen, A. J. Hällström, E. Antikainen, L. Junttila, E. Hakala ja E. Salomaa.

Ruotsalainen jaosto: G. Henriksson, V. Salmikari, G. Andersson, R. Gustafsson, H. Snabb, M. Backman, R. Nordgren, A. Bärlund ja E. Bagarnäs.

Nuoriso- ja urheilujaosto: O. Järvelä, V. K. Turunen, K. Valjakka, K. Muhonen, L. Junttila, M. Backman ja E. Hakala.

Työvoimajaosto: L. Härmä, A. Anttila, S. Ojanen, V. Harinen, V. Rautelin, F. Hiilos, U. Oras.

Edustus SAK:n ja STK:n neuvottelukunnassa: E. Huunonen, A. Sumu, V. Liljeström, J. Kivistö, V. Tattari, U. Hiironen ja K. Lindholm.

SAK:n naisjaoston kokoupanossa ilmeni vaikeuksia ja jaoston kokoupanon määrittely siirtyi vuoden vaihteeseen, joten naisten ammattiyhdistystoiminnan käytännöllinen järjestely jouduttiin hoitamaan SAK:n valistusosaston ja naisjärjestäjien toimesta.

3. SAK:n henkilökunta.

SAK:n henkilökunnan lukumäärä oli kertomusvuoden alkaessa sekä päättyessä 45. Näistä oli yksinomaan valistuspuolella 24 ja Palkkatyöläisen palveluksessa 6 henkilöä.

SAK:n ensimmäisenä puheenjohtajana on toiminut Emil Huunonen ja toisena puheenjohtajana Väinö Tattari. Ensimmäisenä sihteerinä on toiminut Aku Sumu ja toisena sihteerinä Uno Hiironen sekä taloudenhoitajana Vilho Harinen. Viimeksi mainittujen työsuhteen jatkuvaisuuden vahvasti edustajakokouksessa

valittu uusi Työvaliokunta. Valtion Virkailijain Yhteisjärjestön sihteerinä on lisäksi Työvaliokunnan valitsemana toiminut Hugo Helameri 15.4 saakka sekä siitä lähtien Vilho E. Pulkkinen.

Keskusliiton kassanhoitajana on edelleenkin toiminut Anna Mikkonen ja toimistonhoitajana Kerttu Muhonen. Muusta toimistohenkilökunnasta olivat palveluksessa edelleen konekirjoittajat Lea Ollikainen, Margit Elovaara ja Marjatta Asplund (Miettinen) sekä toimistoapulaiset Iris Koivusilta (Hirvonen) ja Anja Julkunen. Kertomusvuoden aikana erosi palveluksesta SAK:ssa sen perustamisesta alkaen konekirjoittajana toiminut Else Poutanen. Pääasiassa edustajakokouksesta johtuen oli Keskusliiton palveluksessa kertomusvuoden aikana myös tilapäisen työsuhteen varassa olleita työntekijöitä.

Palkkatyöläisen toimittajana on edelleen ollut Yrjö Marttila. Palkkatyöläisessä 1.10 alkaen julkaistujen ruotsinkielisten sivujen toimittajana on ollut Osvald Fager, joka pääasiassa kielimiehenä ja edustajakokouksen järjestelyä silmälläpitäen kiinnitettiin palvelukseen huhtikuun alusta lukien. Palkkatyöläisen postituksessa on tapahtunut muutamia henkilövaihdoksia, henkilökunnan luvun pysyessä kuitenkin koko vuoden samana kuin edelliselläkin vuonna.

Valistusjaoston henkilökunta esitellään lähemmin osastossa "Valistustyö".

4. SAK:n Valtuusto.

SAK:n Valtuustolla oli vuoden aikana kaksi kokousta. Kesäkuun 1 päivänä pidettiin varsinainen vuosikokous, jossa käsiteltiin toiminta- ja tilikertomukset. Syyskuun 28 päivänä oli Valtuuston ylimääräinen kokous, jossa oli m.m. esillä katsaus palkkatilanteeseen sekä selostus yleislakkokysymyksen eri vaiheista. Valtuusto vahvisti Työvaliokunnan toimenpiteet palkkakysymyksen hoidossa. Kokous hyväksyi myöskin päätöksen, jossa korostetaan sisäisen työrahan säilyttämistä työpaikoilla. Valtuuston pöytäkirjaselostukset ovat toimintakertomuksen liitteinä. SAK:n edustajakokous vahvisti Valtuuston kokoonpanon seuraavaksi:

ELINTARVETYÖLÄISTEN LIITTO: V. Luostarinen, Alfons Koskimies, Väinö Laamanen, varamiehet Armas Reunamo, Onni Kaukinen.

HOTELLI- JA RAVINTOLAHENKILÖKUNNAN LIITTO: Yrjö Karisalmi, Vilho Tuomioja, varamiehet Armas Kuula, Toivo Kirjavainen.

JALOMETALLITYÖNTEKIJÄIN LIITTO: Nestor Isaksson, varamies Alku Valli.

KANSAKOULUJEN MIESOPETTAJAIN YHDISTYS: E. Hakkarainen, varamies F. A. Lindfors.

KIRJATYÖNTEKIJÄIN LIITTO: Eino Torn, T. Hänninen, Y. Syväoja, varamiehet A. Saario, Y. Ranta, O. Lyytikäinen.

KULJETUSTYÖNTEKIJÄIN LIITTO: Fr. Hiilos, Niilo Hellberg, E. Ollanketo, E. Hakala, A. Saxberg, varamiehet Viljo Paananen, Arvo Lehtonen, Otto Tissari, Lyyli Järvinen, Veikko Valkama.

KUNNANTYÖNTEKIJÄIN LIITTO: Otto Leskinen, Gunnar Koskinen, Akseli Lehtinen, Edvin Kulmala, varamiehet Karl Isotalo, Tauno Koivisto, Aleksanteri Tervonen Viljo Kuittinen.

KUTOMATEOLLISUUSTYÖVÄEN LIITTO: Heikki Koskinen, Vieno Ahonen, Ida Kotokaski, Lyidia Touko, varamiehet Yrjö Leiniö, Martta Niemi-Hieta, Aarne Terho, Linda Lindstedt.

LASI- JA POSLIINITYÖVÄEN LIITTO: Paavo Aalto, Aulis Mäkinen, varamies Otto Turunen.

LIIKETYÖNTEKIJÄIN LIITTO: Väinö Aromaa, Aarre Happonen, Lauri Lahtinen, Lempi Lehto, V. K. Turunen, varamiehet Arvi Hautamäki, Otto Lindgren, Kalle Virenius, Tauno Rahikainen, Akseli Sainio.

LUOTSI- JA MAJAKKAMIESLIITTO: V. Elo, varamies Kai-ku Varjonen.

MAALAISKUNTIEN VIRKAILIJAIN LIITTO: Lauri Metsämäki, varamies Väinö Vauramo.

MAA- JA SEKATYÖVÄEN LIITTO: Mauri Perkonoja, Klaus Suvi, Väinö Nikula, Valter Kuusela, Kalle Jokinen, varamiehet Valdemar Eriksson, Antti Mäkelä, Väinö Hakkarainen, Uno Valjanti, Olavi Lehtonen.

MEKANIKKOJEN LIITTO: Olavi Majlander, varamies Antti Laakso.

MERIMIES-UNIONI: Niilo Välläri, H. Kankaanpää, varamiehet G. Tuomikoski, A. Kangasmaa.

METALLITYÖVÄEN LIITTO: E. Trygg, Valdemar Sandelin, Väinö Pykäläinen, Arvo Junno, Uno Kangasmäki, Pentti Vuorinen, Aksel Salusjärvi, Edvard Koskinen, Reino Laakso, Toivo Nylund, Jalmari Junkkarinen, Henry Saari, varamiehet Lauri Kaisalmi, Frans Palmi, Veikko Hellgren, Pekka Rissanen, Sulo Lind, Iivari Häikiö,

Kasper Vaakanainen, Väinö Savolainen, Aarne Leinonen, J. Parviainen, Jaakko Putaansuu, Arvo Lamminen.

METSÄTALOUSAMMATTILIITTO: Eero Mäkinen, varamies Kalle Er mu.

METSÄ- JA UITTOTYÖVÄEN LIITTO: Alex Pohjanvaara, Oiva Danska Juho Karvonen, Edvard Ikonen, varamiehet Väinö Mäkinen, Ilmari Puolakka.

MIELISAIRAANHOITAJAIN LIITTO: Toivo Kasari, varamies Tatu Pitkänen.

MUURARIEN LIITTO: Urho Kilpinen, Juho Suorsa, varamiehet J. H. Anttila, Valfrid Mölsä.

MUUSIKKOJEN LIITTO: Hannes Lehtinen, varamies Väinö Arppe.

NAHKA-, JALKINE- JA KUMITYÖVÄEN LIITTO: Emil Kanner, Erkki Kuuluvainen, Johan Halme, varamiehet Yrjö Greus, Harry Paju, Hannes Räsänen.

OPPIKOULUNOPETTAJAIN LIITTO: Arvo Suominen, varamies Aarne Varonen.

PAPERITEOLLISUUDENTYÖNTEKIJÄIN LIITTO: Pentti Lundström, Viljo Hinkkuri, Onni Mäkelä, Hugo Räsänen, varamiehet Viljo Ylänen, Väinö Raati, Mirjam Pankka, Veikko Soinen.

POLIISIEN LIITTO: Emil Lajunen, Arvi Heinonen, varamiehet Arvid, Ihonen, Väinö Lukkarinen.

POSTIMIESLIITTO: Benjam Väisänen, Eino Antila, varamies Olavi Kettunen.

PUUTYÖVÄEN LUTTO: Edvard Ojala, Arvo Kousa, Matti Taponen, Eino Härmä, Kalle Marttala, Emil Kirves, varamiehet Yrjö Jokinen, Maria Savolainen, Hannes Hiltunen, Artturi Liewendahl, Eero Klemetti, Toivo Vallin.

RAKENNUSTYÖLÄISTEN LIITTO: Alb. Aallonen, H. Aho, K. Rantanen, F. Sorola, A. Mäkinen, L. Puumalainen, A. Harju, varamiehet U. Syrjä, K. Salonen, V. Sairanen, H. Tulikanto, L. Aalto, V. Orenius, N. Pakarinen.

RAUTATIELÄISTEN LIITTO: E. Kuukka, Olli Kakko, O. Kumpulainen, Eino Vuorimaa, varamiehet A. Stenman, A. Karlsson, Eino Lappalainen.

SUKELTAJAIN LIITTO: Väinö Laine, varamies Veikko Lempinen.

TULLIMIESLIITTO: E. Vuoristo, varamies E. Hänninen.

TYÖLÄISLIITTO: Martti Kitunen, Viljo Mehtonen, Arvo Siro, varamiehet Fiina Pietikäinen, Eila Malmberg, Kalle Vauhkonen.

VAATETUSTYÖLÄISTEN LIITTO: Br. Airola, Lempi Vielenius, varamiehet Siiri Metsä, Otto Kuvaja.

VALTION VIRAN- JA TOIMENHALTIJAIN YLEINEN LIITTO: Lauri Halme, varamies Kalle Hakala.

VANKILAVIRKAILIJAIN LIITTO: V. S. Laakso, varamies Arvo Salminen.

VETURIMIESYHDISTYS: K. A. Lehtonen, Oiva Korsi, varamiehet Gösta Widing, Urho Kunnas.

YLEINEN SANOMALEHTIMIESLIITTO: Paavo Kivikoski, varamies Mirjam Tiilikainen.

SOS.-DEM. SANOMALEHTIMIESLIITTO: Niilo Teerimäki, varamies K. Manninen.

5. SAK:n edustajakokous.

SAK:n viides varsinainen edustajakokous pidettiin Helsingissä HTY:n talon juhlasalissa kesäkuun 15—19 päivinä. Kokouksessa oli saapuvilla 300 varsinaista edustajaa, kaksi Valtuuston edustajaa, Työvaliokunnan jäsenet, lukuisa ja arvovaltainen koti- ja ulkomainen kutsuvierasjoukko sekä ammattiyhdistysliikkeen toimihenkilöitä. Kokousta, varsinkin aikajaisjuhlallisuuksia, oli seuraamassa myöskin ammattiyhdistysliikkeen jäsenistöä.

Ensimmäinen päivä meni aikajaisjuhlallisuuksiin. Toinen ja kolmas kokouspäivä käytettiin edellisten vuosi- ja tilikertomusten sekä kuluvan vuoden toimintaselostuksen käsittelyyn. Kertomukset hyväksyttiin eräiden äänestysten jälkeen yleensä sellaisinaan. Kertomusvuoden toimintaselostuksen yhteydessä ratkaistiin myöskin ns. Lindblomin-tapaus, jonka selvittelyn aikana esitettiin Työvaliokunnan hankkimat, kysymystä selvittävät asiakirjat. Äänestyksen perusteella tehtiin seuraava päätös.

SAK:n V edustajakokous toteaa, että tov. Lindblomia vastaan esitetyt syytökset ovat olleet vääristeltäviä sekä ettei hän edustajakokouksen käytettävissä olevien asiakirjojen osoittaman todistusaineiston mukaan ole syyllistynyt mihinkään sellaiseen tekoon, joka oikeuttaisi katsomaan hänet sopimattomaksi ammattiyhdistysliikkeen palvelukseen.

Vastaehdotus tarkoitti sitä, että edustajakokous päättäisi pitää tapausta selvitettyinä ja jättäisi siitä aiheutuvat käytännölliset toimenpiteet Työvaliokunnan suoritettaviksi.

Kokouksessa hyväksyttiin erittäin pitkän keskustelun, menettelytapavaliokunnan käsittelyn ja viimeisestä kohdasta suoritettun äänestyksen perusteella laaja lähiajan toimintaohjelma, Mitä SAK nyt tahtoo? Tämän ohjelman hyväksymisellä edustajakokous määritteli kantansa myöskin hinta- ja palkkakysymyksiä, sosialisoinnista, taloudellista demokratiaa, työväenliikkeen yhtenäisyyttä, lukuisia työsuhdetta käsitteleviä, verotusta ja vakuutusta käsitteleviin esityksiin.

Liittoraja- ja järjestömuotokysymyksessä edustajakokous hyväksyi Työvaliokunnan seuraavan ehdotuksen:

Edustajakokous pitää teollisuusliittopohjaa ainoana oikeana ja parhaiten yhteiskuntaoloihimme soveltuvana ammattiyhdistysmuotona ja velvoittaa tässä mielessä

a) SAK:n Työvaliokunnan asettamaan pysyvän järjestömuotojaoston tämän alan kysymysten selvittelyä varten;

b) SAK:n Valtuuston tämän periaatteen mukaisesti toimimaan määritellyssä käytännössä toiminnassaolevien tai uusien SAK:oon liittyvien liittojen liittorajat; sekä

c) jäsenliittoja määrätietoisesti toimimaan tämän saman päämäärän toteuttamiseksi.

Edustajakokous hyväksyi seuraavat päätöslauselmat:

Kansainväliset suhteet. Kuultuaan selostukset kansainvälisen ammattiyhdistysliikkeen sodanjälkeisestä kehityksestä ja keskusteltuaan asiasta edustajakokous päätti:

1) Edustajakokous hyväksyy ja vahvistaa Valtuuston kokouksessaan 18 päivänä marraskuuta v. 1945 kansainvälisyyskysymyksestä tekemät päätökset, joiden mukaan SAK ei ole Kansainvälisen Ammattiyhdistysliiton jäsen eikä;

a) hyväksyy Maailman Ammattiyhdistysten Liiton säännöt ja sanotun liiton Lontoon ja Pariisin konferensseissa hyväksymät muut päätökset;

b) päättää hyväksyä ja vahvistaa Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton Pariisin kongressissa tapahtuneen liittymisen Maailman Ammattiyhdistysten Liiton jäsenliitoksi;

c) maamme .valuuttasuhteet huomioonottaen, on Maailman Ammattiyhdistysten Liitolle esitettävä, että SAK saisi kuulua sanottuun liittoon suorittamalla toistaiseksi 50 prosenttia liitolle hyväksytyistä jäsenmaksuista.

Edelleen edustajakokous päättää:

SAK:n kuuluvain jäsenliittojen on pyrittävä alansa kansainvälisiin järjestöihin ja myötävaikuttamaan siihen, että ne mahdolli-

simman pian järjestävät suhteensa Maailman Ammattiyhdistysten Liittoon.

2) SAK:n Työvaliokunnan on ohjattava toimintaa niin, että läheiset suhteet SAK:n ja sen jäsenliittojen sekä toiselta puolen naapurimme Neuvostoliiton, Ruotsin, Norjan ja Tanskan sekä Islannin ammattiyhdistysliikkeisiin säilytetään ja että ammatilliselle pohjalle rakentuva yhteistoiminta niiden kanssa pyritään järjestämään entistä monipuolisemmaksi.

Nuorisotyö. Nuorisotyön yhtenäistämiseksi ja käyntiin saattamiseksi SAK:n edustajakokous päätti:

1) että SAK:n yhteyteen perustetaan erikoinen nuorisosaasto, jonka tehtäväksi annetaan nuorisotyön järjestäminen ja ohjaaminen sekä nuorison taloudellisen, sosiaalisen ja sivistyksellisen aseman parantamista koskevan ohjelman laatiminen.

2) että nuorisosaaston toimesta perustetaan nuorisosaastoja myös niiden paikallis- ja perusjärjestöjen yhteyteen, missä nuorisotoimintaan on edellytyksiä.

Ammattiyhdistysliikkeen voima on sen sisäisessä yhtenäisyydessä. SAK:n viides edustajakokous, joka edustaa yli 300.000 ruumiillista ja henkistä työtä tekevää palkannauttijaa ja jonka kansainvälinen edustus on laajempi ja arvovaltaisempi kuin koskaan aikaisemmin, lähettää veljellisen tervehdyksensä maamme työväestölle ja kaikille Maailman Ammattiyhdistysten liiton jäsenille.

Kongressi pidettiin ajankohtana, jolloin maamme ammattiyhdistysliike oli vuosikymmenien työn ja taistelun tuloksena suorittanut ratkaisevan läpimurtonsa yhteiskunta- ja tuotantoelämässä ja jolloin sodanjälkeistä, maamme ammattiyhdistysliikkeen historiassa ennennäkemättömästä nousukaudesta ollaan aste asteelta siirtymässä sisäisen lujittumisen ja vakiintumisen ajanjaksoon.

Vaikka ammattiyhdistysliikkeen voima ja vaikutusvalta on suurempi kuin milloinkaan aikaisemmin, ovat sen edessä olevat tehtävät ja monet ratkaisuaan odottavat maamme palkkatyöläisille elintärkeät kysymykset laajakantoisempia ja monimutkaisempia kuin sotia edeltäneellä kaudella. Palkkatyöläisten oikeuksien puolustaminen, elinehtojen parantaminen ja kansanvaltaisen kehityksen edistäminen vaatii tämän päivän yhteiskunnassa ammatillisilta järjestöiltä ja niiden jäseniltä kaikissa portaissa, perusjärjestöissä, työpaikoilla, liitoissa ja SAK:ssa entistä määrätietoisempaa, tehokkaampaa ja harkitumpaa toimintaa. Tässä mielessä SAK:n viides edustajakokous vetoaa maamme ammatillisesti järjestyneisiin työläisiin ja kaikkiin palkannauttijoihin kehoittaen heitä entistä tiiviimmin ryhtymään ammattiyhdistysliikkeen ympärille ja tekemään kai-

ken voitavansa SAK:n edustajakokouksen päätösten toteuttamiseksi ja toimimaan sen viitoittamalla tavalla tämän maan kovia kokeneen työväenluokan elinehtojen parantamiseksi ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden saavuttamiseksi.

Ammattiyhdistysliikkeen ja koko työväenliikkeen voima on sen yhtenäisyydessä, mutta muistettakoon, että yhtenäisyys ei saa rajoittua ja perustua vain kaunissanaisiin päätöslauselmiin. Ammattiyhdistysliikkeen voima nojaa työtätekevien joukkojen etujen ja pääomaa vastaan käytävän taistelun yhteisyyteen. Tehtävät ovat pohjimmiltaan kaikkialla, niin meillä kuin muuallakin samat. Pyrkikäämme jokapäiväisessä elämässä, työpaikoilla ja järjestöissä käsittelemään ja ratkaisemaan kysymyksiä tässä hengessä vaikka me poliittisissa ja muissakin kysymyksissä ajattelisimme eri tavalla. Ammattiyhdistysliikkeen voima ei perustu vain suurin jäsennumeroihin, ja monilukuisiin järjestöihin, vaan myöskin sen sisäiseen yhtenäisyyteen. Työskennelkäämme kukin osaltamme tämän yhtenäisyyden lujittamiseksi.

Joukkoesiintymiset työaikana ja ns. korpilakot. SAK:n V edustajakokous on toimintakertomuksia käsitellessään kiinnittänyt huomiota niihin epäterveisiin ja vakiintuneen ammattiyhdistystavan vastaisiin ilmiöihin, jota työaikana tapahtuneitten torikokousten ja mielenosoitusmarssien järjestöperiaatteiden vastaisen järjestelyn, korpilakkojen sekä työpaikoilla harjoitetun mielipidevainon muodossa on esiintynyt vuosien 1945—47 aikana. Samalla, kun kokous tuomitsee tämäntapaiset ilmiöt maamme ammattiyhdistysliikkeen omaksumien periaatteiden ja menettelytapojen vastaisina sekä rakentavaa yhteistyötä horjuttavina ja varantavina, se päättää seuraavaa:

1) Ns. torikokousten, mielenosoitusmarssien ja työmaakokousten järjestämiseen työaikana eivät ammatilliset järjestöt, niiden toimitsijat taikka työpaikkaluottamusmiehet saa missään muodossa osallistua ellei SAK:n Työvaliokunta taikka SAK:n Valtuusto ole antanut siihen nimenomaista kehoitusta.

2) Kokous tuomitsee kaikki korpilakot ja velvoittaa jokaisen ammatillisesti järjestyneen työläisen omalta kohdaltaan huolehtimaan siitä, että milloin työtaistelu katsotaan välttämättömäksi, siihen ryhdytään sääntöjä, SAK:n edustajakokousten päätöksiä sekä kulloinkin voimassaolevan työehtosopimuksen määräyksiä tarkoin noudattaen.

3) Työpaikoilla ei saa harjoittaa minkäänlaista poliittista mielipidepainostusta toisin ajattelevia kohtaan. Työpaikkaluottamusmiesten sekä ammatillisten järjestöjen toimitsijain on valvottava,

että tätä päätöstä kaikkialla tarkoin noudatetaan muistaen, että mielipiteiden muodostamisvapaus on ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden eräs tärkeimpiä edellytyksiä.

Valistus- ja kasvatustyö.

1) Huomioonottaen ammattiyhdistysliikkeen viimeaikaisen voimakkaan kehityksen ja jäsenmäärällisen kasvun sekä muuttuneiden olosuhteiden aiheuttamat laajentuneet tehtävät edustajakokous pitää tarpeellisenä korostaa ammatillisen valistus- ja kasvatustyön merkitystä ja kaikinpuolista voimistamista. Tätä silmälläpitäen edustajakokous katsoo välttämättömäksi:

a) että vastaisessa valistustyössä pannaan pääpaino jäsenistön yhteiskunnallisen ja ammattiyhdistystietoisuuden kohottamiseen ja pätevien toimitsijavaimien kasvattamiseen ammattiyhdistysliikkeelle. Tämän ohella on herätystyötä ja järjestäytymistä edelleen tehostettava ja tuettava heikosti järjestyneillä aloilla toimivien liittojen toimintaa kaikin käytettävissä olevin keinoin. Kansainvälistä ammattiyhdistystoimintaa koskevan valistustyön perustana on pidettävä Lontoon ja Pariisin konferenssien päätöksiä ja Maailman Ammattiyhdistysten Liiton tehtäviä;

b) että kiinnitetään erikoista huomiota perus- ja keskusjärjestöjen toimitsijain jatkuvaan tietopuoliseen kouluttamiseen sekä niiden taitojen kehittämiseen, joita tarvitaan käytännöllisessä ammattiyhdistystoiminnassa;

c) että valistustyön suorittaminen tapahtuu mahdollisimman suuressa määrin SAK:n — työvaliokunnan laatimien ja hyväksymien suunnitelmien pohjalla, joskin menettelytavat ja erikoiskysymysten selvittely edelleen jäävät jäsenliittojen itsenäiseen harkintaan. Kokonaisuutta edistävää yhteistoimintaa valistustyön alalla on liittojen ja SAK:n välillä edelleen kehitettävä;

d) että valistustyössä tarvittavaa kirjallisuutta SAK:n toimesta kustannetaan ja julkaistaan taloudellisten mahdollisuuksien sallimissa rajoissa. Kehittämällä kirjallisuusasiamiesverkostoa ja sitoutumalla vähimmäistilauksiin olisi liittojen pyrittävä tukemaan kirjallisuuden kustantamista ja levitystä. Palkkatyöläisen sisältöön ja kehittämiseen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota, niin että se parhaalla tavalla edistäisi valistustyön yleistehävän täyttämistä ja vastaisi jäsenjoukkojen toivomuksia;

e) että herätys- ja valistustyöhön naisten, nuorison ja ruotsinkielisen jäsenistön keskuudessa kiinnitetään entistä enemmän huomiota ja käytäntöön sovelletaan heille parhaiten soveltuvia valistustyömuotoja.

2) Edustajakokous on sitä mieltä, että kurssi- ja opintotoimintaa on edelleen kehitettävä täydentäen ja parantaen nykyisiä menetelmiä siten, että kursseille osallistuvien opiskelu saadaan mahdollisimman järjestelmälliseksi ja tiiviiksi. Perusjärjestöjen opintokerhotoiminta on yhdessä Työväen Sivistysliiton kanssa saatava leviämään mahdollisimman laajalle ja siinä tarkoituksessa on laadittava kerhoille sopivia opinto-ohjelmia ja aineistoja sekä koulutettava tehtävään kykeneviä ohjaajia.

3) Ammattiyhdistyskoulusuunnitelma on toteutettava niin pian kuin se nykyisissä olosuhteissa on suinkin mahdollista ja sen yhteydessä esiintyvät taloudelliset vaikeudet on pyrittävä voittamaan järjestämällä tarkoitusta varten keräyksen ohella m.m. suurarpajaiset ja perustamalla koulun kannatusyhdistys. Oman koulutalon valmistumiseen saakka on SAK:n kesäkoulua edelleen ylläpidettävä.

4) Ruotsinkieliselle jäsenistölle on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä tilaisuus samanlaiseen opiskelu- ja kasvatustyöhön kuin suomenkieliselle jäsenistölle. Samoin on pyrittävä julkaisemaan ruotsinkielistä valistusaineistoa. Oman ruotsinkielisen lehden julkaisemiseen on ryhdyttävä niin pian kuin taloudelliset mahdollisuudet sen sallivat, ja sillä välin apuna voidaan käyttää m.m. Palkkatyöläisessä julkaistavia ruotsinkielisiä vaihtosivuja.

Edustajakokous teki perusteellisia muutoksia SAK:n sääntöihin. Niistä mainittakoon mm., että uusien sääntöjen mukaan valitaan SAK:lle kaksi puheenjohtajaa ja Työvaliokunnan jäsenmäärää lisätään niin, että puheenjohtajien lisäksi Työvaliokuntaan tulee kuulumaan 12 vakinaista jäsentä, joille kullekin valitaan henkilökohtaiset varamiehet sekä sitä paitsi niinikään 12 yleisvarajäsentä. SAK:n Valtuuston jäsenet valitaan kussakin jäsenliitossa jäsenäänestyksellä ja myös edustajat SAK:n edustajakokoukseen kaikissa liitoissa jäsenäänestyksellä, edustajaperusteen tällöin ollessa yksi edustaja kutakin alkavaa 1000 jäsentä kohti 2000 jäseneen saakka sekä sen jälkeen yksi edustaja kutakin 1500 jäsenlukua kohti. Jäsenmaksujen ja työtaisteluavustusten suuruudesta päättää SAK:n Valtuusto. Siinä tapauksessa, jos SAK joutuisi lopettamaan toimintansa, joutuvat sen varat Työväen Sivistysliitolle.

Uusien sääntöjen mukaan edustajakokous valitsi SAK:n hallintoelimet. Äänestyksen perusteella valittiin ensimmäiseksi puheenjohtajaksi E. Huunonen 169 ja toiseksi puheenjohtajaksi V. Tattari 128 äänellä.

6. Vainajat.

Kertomusvuoden aikana joutui ammattiyhdistysliike menettämään riveistään viime hetkiin saakka mukana olleita tai aikaisem-

min aktiivisesti toimineita työntekijöitä. Heistä mainittakoon Rautatieläisten liiton puheenjohtaja K. E. Kaipio, Työläisliiton entinen puheenjohtaja K. R. Saarnijärvi, Elintarvetyöläisten liiton järjestäjä A. Heino ja johtaja Ernst Lähde.

IV. Yhteistyö kotimaisten järjestöjen ja laitosten kanssa.

1. Järjestöt ja yhtymät.

Vuoden ajan on SAK kuulunut jäsenenä tai osakkaana seuraaviin yhtymiin ja laitoksiin: Työväen Sivistysliitto, Työväen Matkailuliitto, Työväen Akatemian kannatusosakeyhtiö, Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kannatusosakeyhtiö, Ammattien edistämislaitoksen säätiö, Tapaturmantorjuntayhdistys, Sosiaalipoliittinen Yhdistys, Lomaliitto, Yleisröntgen Osakeyhtiö, Ammattilääketieteen Tutkimussäätiö, Reuma-säätiö, Sukupuolitautilien Vastustamisyhdistys, Suomen Messut, Suurtalkoot, Osakeyhtiö Saki, Kustannusosakeyhtiö Tammi, Yhteismainos Oy., Kansan Pika-arpajaiset, Työväen Ohjelmapalvelu, Kansan Elokuva Osakeyhtiö, Suomi-Neuvostoliitto-Seura, Pohjola-Norden, Folkets Bildningsförbund.

2. Edustus eri kokouksissa.

SAK:n edustajina ovat eri järjestöjen kokouksissa kertomusvuoden aikana olleet seuraavat henkilöt:

Tullimiesliiton kokouksessa A. Sumu.
 Veturimiesyhdistyksen kokouksessa V. E. Pulkkinen.
 Vankilavirkailijain Liiton kokouksessa V. E. Pulkkinen.
 Mielisairaanhoidtajain liiton kokouksessa V. Harinen ja ylim. kok. V. E. Pulkkinen.
 Lasi- ja Posliinityöväen liiton kokouksessa A. Sumu.
 Sos.-dem. Sanomalehtimiesliiton kokouksessa A. Sumu.
 Metallityöväen liiton edustajakokouksessa E. Huunonen ja V. Tattari.
 Metsätalousammattiliiton kokouksessa V. Tattari ja E. Lilja.
 Vaatetustyöläisten liiton edustajakokouksessa A. Sumu.
 Valtion viran ja toimen haltijain liiton perustavassa kokouksessa A. Sumu.

3. Edustus eri lautakunnissa ja laitoksissa.

Keskusliiton edustajina ovat eri järjestöjen ja laitosten pysyvissä johtoeleimissä olleet seuraavat henkilöt:

H:gin kaup. työasiainlautakunta: V. Rautelin, Laura Härmä, var. V. Tattari, A. Moisander.

Työnvälitystoimiston nuoriso-osaston johtokunta: E. Salomaa ja A. Sumu.

Työnvälitystoimiston henkisen työn tekijäin osaston johtokunta: J. Hakulinen, A. Happonen.

Työnvälitystoimiston maatalousosaston johtokunta: U. Oras ja E. Antikainen.

Työnvälitystoimiston ravintolaosaston toimikunta: Y. Kari-salmi, E. Kerman.

Sosiaaliministeriön elinkustannusindeksin tarkkailulautakunta: J. Hakulinen, U. Hiironen.

Maatalouspalkkalautakunta: E. Antikainen ja A. Sumu.

Metsäpalkkalautakunta: K. Pihlman, A. Heinonen.

Norden-yhdistyksen hallitus: A. Sumu.

Tapaturmantorjuntayhdistys: A. Sumu, V. Tattari.

Kansan Pika-arpajaiset r.y:n johtokuntaan ovat jäseninä kuuluneet E. Huunonen ja A. Sumu.

Yhteismainos Osakeyhtiön johtokunta: E. Huunonen ja A. Sumu.

Kustannusosakeyhtiö Tammen johtokunta: A. Sumu.

Elinkeinoelämän säännöstelytoimikunta: J. Hakulinen ja L. Kantola, var. V. Kanerva, E. Huunonen.

Lomaliiton hallitus: E. Härmä.

Ravintola-alan palkkarahaston toimikunta: V. Harinen, K. Lindholm, F. Heinonen, V. Salmikari, E. Hyytiäinen.

Vuokralaisyhdistyksen hallitus: V. Harinen.

Kansanhuoltoministerien kuluttajain toimikunta: O. Lindblom ja Laura Härmä.

Ammattilääketieteen Tutkimussäätiön hallitus: A. Sumu ja V. Tattari.

Valtion töiden huoltotoimikunta: O. Lindblom, M. Kitunen.

Työmaahuolto r.y:n johtokunta: O. Lindblom, E. Salomaa, K. Lindholm.

Ammattiopintojen tukisäätiön hallitus: O. Lindblom.

Yleisröntgen Oy:n johtokunta: A. Sumu, var. V. Harinen.

Turveteollisuuden valtuuskunta: E. Antikainen.

Työvoimaneuvosto: Y. Rantala, Laura Härmä, A. Sumu, V. Tattari, var. G. Henriksson, Lempi Lehto, O. Lindblom, L. Kantola.

Sosialisoiduiskomitea: E. Huunonen, V. Tattari.

Pinnaritoimikunta: U. Hiironen, Lyyli Heinonen, A. J.-Hällström.

Hinta- ja palkkaneuvosto: E. Huunonen, R. Rinne, V. Huhta, T. Karvonen, var. O. Lindblom, A. Sumu, E. Ketola, V. Tattari. Vakinaisista jäsenistä on kaksi ensinmainittua kuulunut palkkajaostoon ja kaksi viimeainittua hintajaostoon. Hinta- ja palkkaneuvoston puheenjohtajana on toiminut ministeri E. Härmä.

Tuotantokomiteain keskustuimikunta: E. Huunonen, U. Hiironen, Y. Rantala, A. Rämä, A. Moisander, O. Turunen, M. Salminen, P. Lundström, var. O. Lindblom, V. Tattari, J. Kivi, M. Kitunen, V. Rautelin, Br. Airola, K. Lindholm, A. Myilymäki.

Talonusneuvosto: E. Huunonen, U. Hiironen, E. Antikainen, var. O. Lindblom, F. Hiilos, A. Happonen.

Työneuvosto: A. Sumu, E. Salonen, V. Kanerva, var. U. Hiironen, Laura Härmä.

Työtuomioistuin: V. Tattari, E. Antikainen, var. L. Junttila, O. Lindblom, N. Jeminen, H. Snabb.

V. Kansainvälinen yhteistyö.

1. Maailman Ammattiyhdistysten Liitto.

SAK on kertomusvuoden aikana toiminut MAL:n jäsenjärjestönä, joskaan vuoden aikana ei jouduttu kokousyhteydessä olemaan maailmanliittoon. Ammattisihteeristöjä eli tuotantojaostoja koskeva kysymys on edelleen ollut MAL:ssa avoimena ja asian selvittelyä varten kutsuttiin Prahaan pääneuvoston kokous, joka pidettiin kesäkuun 9—14 päivinä. Kokouksessa vahvistettiin m.m. tuotantojaostojen asema MAL:ssa. Sen jälkeen lähetettiin kaikille MAL:n jäsenjärjestöille Prahan kokouksen päätös sekä pyydettiin ammattijärjestöjä ratifioimaan päätös. SAK:n Työvaliokunta teki heinäkuussa päätöksensä ratifioimisesta, josta tiedoitettiin MAL:lle, joka oli vastausta pyytänyt kiireellisessä järjestyksessä. SAK:n vastauksessa kiinnitettiin kuitenkin huomiota siihen, että tuotantojaostoja koskevan kysymyksen valmistelussa ei MAL:n johto ole ollut yhteydessä siihen komiteaan, joka Pariisissa pidetyssä ko-

koukessa v. 1946 lopulla asetettiin valmistelevaan asiaa yhdessä kansainvälisten sihteeristöjen kanssa. Lisäksi SAK:n vastauksessa lausuttiin toivomus, että asian edelleen kehittäminen tapahtuisi yhteisymmärryksessä kansainvälisten sihteeristöjen kanssa.

Sittemmin MAL:n toimeenpaneva toimisto kokouksessaan Pariisissa marraskuun 18—24 päivinä tarkisti tuotantojaostoja koskevaa Prahan kokouksen päätöstä, joka lopullisesti sai seuraavan muodon:

I

1) Maailman Ammattiyhdistysten Liiton sääntöjen 13 artiklan mukaisesti pääneuvosto valtuuttaa toimeenpanevan toimiston muodostamaan maailmanliiton sisällä tuotantojaostoja siinä laajuudessa, kun ne osoittautuvat hyödyllisiksi kaikkien ammattiryhmien ja tuotantoalojen edustukselle MAL:n piirissä.

Näiden tuotantojaostojen virallisena nimenä tulee olemaan "Tuotantojaosto", mihin liitetään toimeenpanevan komitean ja asianomaisen tuotantojaoston välisen sopimuksen pohjalla kyseellisen tuotantoalan nimi.

Esim.:

"MAL:n kutomateollisuuden tuotantojaosto"

"MAL:n kuljetusalan tuotantojaosto"

"MAL:n metallialan tuotantojaosto" j.n.e.

Jokaisen tuotantoalan järjestö, joka liittyy MAL:ään kuuluvaan kansalliseen järjestöön, liittyy myöskin automaattisesti alansa tuotantojaostoon.

Sellaisessa maassa, jossa

a) ei ole kansallista ammattijärjestöä, tai

b) jonka kansallinen ammattijärjestö ei kuulu Maailman Ammattiyhdistysten Liittoon, voi tuotantoalan ammatillinen järjestö liittyä suoraan alansa tuotantojaostoon seuraavilla ehdoilla, mikäli toimeenpaneva komitea antaa siihen ennakolta suostumuksensa; kyseellisen järjestön kansallinen ja kansainvälinen toiminta on sopusoinnussa asianomaisen tuotantojaoston toiminnan kanssa, liittyminen ei vaikuta häiritsevästi MAL:n yleiseen politiikkaan eikä tuota vaikeuksia MAL:n ja sen jäsenjärjestöjen toiminnalle.

Siellä missä kansallinen järjestö yhdistää eri ammattialojen ja tuotantohaarojen työläisiä, jotka kuuluvat eri tuotantojaostoihin eri työläisryhmät tulevat liittymään vastaaviin tuotantojaostoihin. Epäselvissä tapauksissa ratkaisee toimeenpaneva toimisto mihin tuotantojaostoon kyseellisen järjestön tai työläisryhmän on liityttävä.

2) Maailman Ammattiyhdistysten Liiton sääntöjen 13 artiklan 11 § mukaisesti MAL:n toimeenpaneva komitea on laatinut tuotantojaostoille seuraavan ohjesäännön, missä määritellään niiden toimintatavat, päämäärät, velvollisuudet ja oikeudet.

3) MAL:n sääntöjen 13 artiklan 1 § mukaisesti tuotantojaostot käsittelevät ammatillisia, teknillisiä ja kyseellistä alaa kiinnostavia tuotannollisia kysymyksiä tämän päätöksen II osan mukaisesti.

Tuotantojaostot nauttivat maailmanliitossa omalla alallaan täydellistä autonomiaa.

Tuotantojaostoilla ei ole oikeutta tehdä päätöksiä yleispoliittisista kysymyksistä, mikäli nämä kysymykset kuuluvat yksistään Kongressin, toimeenpanevan komitean ja toimeenpanevan toimiston päättävältään. Ne voivat puuttua tämänlaatuisiin kysymyksiin vain maailmanliiton sääntöjen ja päätöksen rajoissa.

Tuotantojaostot ovat vastuuvollisia toiminnastaan pääneuvostolle, toimeenpanevalla komitealla ja toimeenpanevalla toimistolla. Rikkomuksen sattuessa MAL:n toimeenpaneva toimisto, toimeenpaneva komitea ja pääneuvosto voivat vaatia asianomaiselta tuotantojaostolta selvitystä toiminnastaan.

4) Kaikkien tuotantojaostojen tulee sijaita samassa paikassa kuin maailmanliittokin. Kotipaikka voi olla muuallakin, jos kyseellinen tuotantojaosto suosittelee sitä enemmistöpäätöksellä ja toimeenpaneva toimisto hyväksyy tämän kannan.

5) Ammatillinen järjestö, joka liittyy välittömästi tuotantojaostoon saa samat oikeudet ja velvollisuudet tuotantojaostossa kuin kansalliset järjestöt liittyessään Maailman Ammattiyhdistysten Liittoon. Tällaiset järjestöt suorittavat jäsenmaksunsa välittömästi tuotantojaostolle. Jäsenmaksut eivät jäsentä kohti saa olla alhaisemmat kuin mitä asinoamainen tuotantojaosto saa tavallisessa järjestyksessä maailmanliittoon kuuluvilta järjestöiltä.

6) Tuotantojaostojen taloutta hoidetaan seuraavien perusteiden mukaisesti:

a) Jokainen tuotantojaosto saa vuosittain 25 % niistä jäsenmaksuista, joita kunkin maan asianomaiseen tuotantojaostoon kuuluvat järjestöt ovat edellisenä vuonna suorittaneet kansallisen ammattijärjestönsä välityksellä maailmanliitolle.

b) Tämän lisäksi jokainen tuotantojaosto perii jäsenmaksuja tämän päätöksen 1/5 § mukaisesti välittömästi tuotantojaostoon kuuluvilta järjestöiltä.

c) Siinä tapauksessa etteivät tuotantojaoston kahdessa edellisessä kohdassa mainitut tulot riitä peittämään välittömästi menoja, voi tuotantojaosto kääntyä toimeenpanevan toimiston puoleen pyynnöllä, että se yhdessä asianomaisen tuotantojaoston kanssa harkitsi miten puuttuva summa hankitaan. Erikoistapauksissa tarvittava täydennys voidaan antaa maailmanliiton rahastoista, jolloin annettava summa ei saa kuitenkaan ylittää tuotantojaoston jäsenmaksutuloja. Saadakseen täydennysmäärärahan tuotantojaoston tulee perustella anomustaan, esittää toimeenpanevalle toimistolle toimintasuunnitelmansa ja tulo- ja menoarvionsa.

d) Tuotantojaoston johto voi anoa MAL:n toimeenpanevalta toimistolta oikeutta ylimääräisen jäsenmaksun perimiseen. Tällaiseen anomukseen on liitettävä tuotantojaoston talousarvio ja toimintasuunnitelma. Mikäli toimeenpaneva toimisto anomuksen hyväksyy voidaan ylimääräinen jäsenmaksu periä, jos se hyväksytään kyseellisen tuotantojaoston kongressissa ja sen jälkeen vahvistetaan yleisessä äänestyksessä 2/3 äänten enemmistöllä. Äänestys toimeenpannaan kaikkien kyseelliseen tuotantojaostoon kuuluvien järjestöjen välillä joko kirjeellisesti tai sähköitse ja järjestöjen on lähetettävä vastauksensa 90 päivän kuluessa kirjeen lähettämisestä.

Järjestö, joka pätevistä syistä ei voi maksaa sille asetettua jäsenveroa, kääntyyköön maansa ammattijärjestön välityksellä toimeenpanevan toimiston tai toimeenpanevan komitean puoleen ja pyytäköön joko täydellistä tai osittaista vapautusta jäsenmaksuista. MAL käsittelee asiaa vain siinä tapauksessa, että kyseellisen maan ammattijärjestö puoltaa anomusta perusteellisella selvityksellä. Jos anomus jäsenmaksuista vapauttamisesta hylätään, asianomainen järjestö on velvollinen suorittamaan jäsenveronsa samalta ajalta kuin muutkin järjestöt.

7 Jokaisen tuotantojaoston johto on valittava täysivaltaisessa kongressissa. Tuotantojaoston johto nimeää tai valitsee toimitsijansa maailmanliiton periaatepäätösten mukaisesti.

Tuotantojaostojen sihteerien palkat, teknillistä henkilökuntaa lukuunottamatta, on määriteltävä maailmanliiton vahvistaman palkkataulukon pohjalla.

8) Ensimmäinen, tuotantojaoston virallinen perustava kongressi on järjestettävä yhteistoimin maailmanliiton toimeenpanevan toimiston ja asianomaisen kansainvälisen ammatillisen sihteeristön kanssa. Jos kyseellisellä kansainvälisellä ammatillisella sihteeristöllä on vaikeuksia yhteisen kongressikutsun allekirjoittamisessa, suorittaa toimeenpaneva toimisto sen yksinään.

Tuotantojaoston ensimmäisessä perustavassa kokouksessa päätetään tuotantojaoston sisäisestä järjestyksestä, seuraavia kongresseja pidettäessä noudatettavasta järjestyksestä, edustuksesta, äänestyksestä, menettelytavoista jne.

Tuotantojaosto päättää itse milloin se pitää kongressinsa. Maailmanliitolle on tiedoitettava kongressipaikka, aika ja työjärjestys, jotta sillä olisi mahdollisuus käydä välttämättömiä neuvotteluja.

9) Jokaisen tuotantojaoston sihteerin on tiedoitettava Maailmanliiton pääsihteerille hyvissä ajoin jokaisesta tuotantojaoston kokouksesta ja sen työjärjestyksestä, jotta pääsihteerin voi yhdessä puheenjohtajan kanssa päättää ennakolta mahdollisesta edustajan lähettämisestä kokoukseen.

10) Jokaisella tuotantojaostolla on oikeus julkaista tiedonanto-lehteä ja aikakauslehtiä.

II

1) Tämän päätöksen I artiklan mukaisesti toimeenpaneva komitea päättää neuvoteltuaan niiden järjestöjen kanssa, joita asia koskee, eri tuotantoalojen ja ammattiryhmien liittymisestä vastaaviin tuotantojaostoihin.

2) Kaikki tuotantojaostojen väliset erimielisyydet alistetaan toimeenpanevan toimiston ratkaistavaksi ja sen päätökset ovat lopullisia.

3) Tutustumista varten* ja toimeenpanevan toimiston nykyisille ja tuleville päätöksille suuntaa-antavana liitetään oheen alustava taulukko tuotantojaostojen luokittelusta. Tähän taulukkoon voi tulla ammatillisten kongressien esittämiä ja tilanteesta johtuvia muutoksia ja täydennyksiä.

Menettelytavat ja päätöksen käytäntöön soveltaminen ylimenokautena.

Kuten 8 kohdassa määrätään, on asianomaisen kansainvälisen ammattisihteeristön ja maailmanliiton allekirjoitettava yhdessä kutsu ensimmäiseen tuotantojaoston perustavaan kokoukseen. Mikäli kansainvälisen sihteeristön sihteeri on estetty kutsua allekirjoittamasta suorittaa sen maailmanliiton puheenjohtaja ja pääsihteeri yhdessä.

Kokouskutsu on lähetettävä kaikille maailmanliiton ja asianomaiseen kansainväliseen sihteeristöön kuuluville kyseellisen tuotantoalan järjestöille.

Toimeenpaneva toimisto määrää ennakolta perustavan kokouksen edustajaperusteet, äänestys- ja yleiset menettelytavat. Tässä tarkoituksessa toimeenpaneva toimisto neuvottelee ennen perustavaa kokousta a) niiden yhden tai useamman kansainvälisen ammattillisen sihteeristön kanssa, joita asia koskee, b) sopivaksi katsomiensa ammatillisten järjestöjen kanssa (neuvottelut maailmanliittoon kansallisten keskusjärjestöjensä välityksellä kuuluvien järjestöjen kanssa tapahtuvat asianomaisten kansallisten keskusjärjestöjen välityksellä).

Heti kun maailmanliiton yhteydessä toimii riittävästi tuotantojaostoja kutsutaan koolle konferenssi, missä tuotantojaostot ovat kukin edustettuna yhdellä vakinaisella ja yhdellä varaedustajalla. Edustajien valinnassa sovellettakoon maailmanliiton sääntöjen 6 artiklan II kohdan määräyksiä ja kyseellisen tuotantojaoston sääntöjä. Tämä konferenssi valitsee kolme jäsentä maailmanliiton toimeenpanevaan komiteaan.

Toimeenpaneva toimisto vallitsevien olosuhteiden pohjalla vahvistaa kongressiin osallistuvien tuotantojaostojen lukumäärän.

Tuotantojaostojen luokittelu.

(Liittyy päätökseen tuotantojaostojen yleisestä asemasta.)

1. Kuljetustyöläiset, meri-, maa-, joki-, rautatie- ja ilmaliikenteen työläiset.

2. Metallurgia, raskaan teollisuuden, laivanrakennuksen, kone- rakennuksen, sähköteollisuuden, jalokivialan ja kelloteollisuuden työntekijät.

3. Rakennus- ja metsäteollisuus, mihin liittyy kivenjalostusteollisuus ja maalarit.

4. Vuorityöläiset, kaikki vuoriteollisuuden haarat mukaanluettuina.

5. Naftateollisuustyöläiset.

6. Tekstiiliteollisuus.

7. Vaatturit, hatuntekijät, jalkine- ja nahkateollisuus.

8. Huoltotyöläiset (elintarvetyöläiset), hotelli- ja ravintolahenkilökunta ja tupakkateollisuuden työntekijät mukaanluettuina.

9. Graafinen teollisuus, latojat, litografrit, kirjansitojat ja valokuvaajat mukaanluettuina.

10. Tehdastyöläiset, lasitehtaiden, keramiikkitehtaiden, paperi-, kumi-, plastic-tuotteiden-, kemiallisten tuotteiden-, apulanta- ja muiden erilaisten tehtaiden työntekijät.

11. Tieteellisten laitosten toimihenkilöt, teknikit ja työntekijät, farmaseutit, elokuva-alan, radio- ja teatterialan työntekijät (poisluettuna radiosähköttäjät ja radioalan teknilliset työntekijät).

12. Yhteiskunnallisten laitosten työntekijät (mukaanluettuina poliisit, voimalaitosten työntekijät, lääkintähenkilökunta ja sairaalain työntekijät).

13. Valistustyöntekijät.

14. Posti-, lennätin- ja puhelin työläiset.

15. Maataloustyöläiset.

2. Kansainvälinen Työjärjestö.

Kansainvälisen Työjärjestön kolmaskymmenes istunto pidettiin Genevessä 19. 6.—11. 7., jolloin esillä olivat mm. ammattientarkastukseen, työnvälitykseen sekä yhdistymisvapauteen liittyvät kysymykset. Ensimmäisestä kysymyksestä hyväksyttiin ainoassa käsittelyssä sopimus sekä useita suosituksia. Työnvälitystä koskevat kysymykset olivat ensimmäisessä käsittelyssä ja tulevat ne uudelleen esille v. 1948 aikana pidettävässä työkonferenssissa. Yhdistymisvapautta ja teollisuuden työsuhteita koskevat kysymykset olivat ensimmäisessä käsittelyssä. Nämä asiat oli Kansainväliselle Työjärjestölle esittänyt YK:n taloudellinen ja sosiaalinen neuvosto, jolle taasen MAL ja Amerikan ammattijärjestö olivat tehneet asiasta esityksensä. Niistä hyväksyttiin alustavat päätöslauselmat ja kysymykset päätettiin sisällyttää seuraavan työkonferenssin työjärjestykseen.

Työntekijäin edustajana Suomen valtuuskuntaan kuului SAK:n ensimmäinen puheenjohtaja E. Huunonen, ollen hänen varamielensä Merimies-Unionin puheenjohtaja N. Välläri.

Kertomusvuoden aikana sai Suomi myöskin edustuspaikat Kansainvälisen Työjärjestön mekaanisen teollisuuden komissioniin, jonka toinen istunto pidettiin Tukholmassa syyskuun 2—13 päivinä. Kokouksessa olivat keskeisinä kysymyksinä esillä alan palkka-, työehto- ja sosiaaliset kysymykset sekä lisäksi yhdistymisvapautta koskevat kysymykset. Työntekijäedustajina kokouksessa olivat Metallityöväen Liiton ensimmäinen puheenjohtaja V. Liljeström ja SAK:n ensimmäinen sihteeri A. Sumu.

3. Yhteistyö Neuvostoliiton ammattijärjestön kanssa.

SAK:n edustajakokoukselle antoi erikoisleiman se, että Neuvostoliiton ammattijärjestö oli lähettänyt runsaslukuisen valtuuskunnan kokoukseen. Valtuuskuntaan kuuluivat Zoja Kortshagina, Mihail Kocin, Ivan Rasdoroshnyi, Anatoli Romanov ja Aleksei Katshalkin. Kokouksen jälkeen teki valtuuskunta kiertokäynnin maas-

samme, käyden mm. Hämeenlinnassa, Tampereella, Nokialla, Rovaniemellä, Kemissä, Oulussa, Kajaanissa, Kuopiossa, Jyväskylässä ja Turussa.

Jo edustajakokouksen kuluessa esitti Neuvostoliiton ammattijärjestön valtuuskunta SAK:lle kutsun lähettää Suomen ammattiyhdistysliikkeen valtuuskunta vastavierailulle Neuvostoliittoon ja myöhemmin saapuikin VZSPS:n puheenjohtajan Vasili Kuznetsovin vahvistus mainittuun kutsuun. SAK:n valtuuskunta lähti matkalle Neuvostoliittoon heinäkuun 18 päivänä. Valtuuskunta kävi matkansa aikana mm. Moskovassa, Leningradissa, Kaukaasiassa Sotshin kylpylä- ja parantolakeskuksessa, tutustuen laajalti Neuvostoliiton teollisuuslaitoksiin, kulttuurilaitoksiin, ammattiyhdistysliikkeen toimintaan, sosiaaliseen toimintaan. Helsinkiin palasi valtuuskunta elokuun 4 päivänä. Valtuuskuntaan kuuluivat SAK:n toinen puheenjohtaja V. Tattari, ensimmäinen sihteeri A. Sumu, valistuspäällikkö L. Junttila, luennoitsijat E. Salomaa ja Siiri Saarinen, toimistonhoitaja Kerttu Muhonen, Kunnantyöntekijäin liiton puheenjohtaja J. Kivistö, Maa- ja Sekatyöväen liiton puheenjohtaja E. Antikainen, Puutyöväen liiton puheenjohtaja A. Rämä, Elintarvikeväestön liiton puheenjohtaja K. Lindholm, Rautatieväestön liiton puheenjohtaja K. E. Kaipio, pääluottamusmies Y. Danska. Ennen lähtöään Leningradista lähetti valtuuskunta Neuvostoliiton ammattijärjestön puheenjohtajalle seuraavan kirjelmän:

Yleisliittolaisen Ammattiliittojen Keskusneuvoston puheenjohtaja Vasili Kuznetsov, Moskova.

Hyvä toveri.

Päättyessään tutustumismatkansa laajaan neuvostomaahan ja sen mahtavaan ammattiyhdistysliikkeeseen, suomalainen ammattiyhdistysvaltuuskunta kiittää osakseen tulleesta mitä sydämellisimmästä vieraanvaraisuudesta ja kaikkialla kohtaamastaan ystävällisyydestä.

Olemme kolmen viikon aikana omin silmin todenneet, miten sosialismin maan, Neuvostoliiton kansa murskattuaan fascismin ponnistelee kaikilla aloilla korjatakseen sodan vauriot ja luodakseen maansa entistä vauraammaksi ja voimakkaammaksi. Olemme myöskin nähneet, miten Neuvostoliiton työtätekevät viettävät vapaa- ja lepoaikansa, miten neuvostovaltio ei ainoastaan turvaa jokaiselle oikeutta työhön, vaan myöskin lepoon ja virkistykseen. Vierailumme monissa työväestön kulttuuritaloissa, puistoissa, lepokeikeissä ja teatterissa ovat olleet meille unohtumattomia elämyksiä.

Tutustuminen Neuvostoliiton voimakkaaseen ja vaikutusvaltaiseen ammattiyhdistysliikkeeseen ja sen moninaiseen ja laajakantoiseen toimintaan työtätekevien elinehtojen vaalimiseksi on saanut meidät vakuuttuneiksi neuvostotyöväestön turvatusta asemasta niin tuotantoelämässä kuin koko yhteiskunnassakin.

Saamiamme arvokkaita tietoja samoin kuin kaikkea näkemäämme ja kuulemaamme tulemme selostamaan Suomen ammattiyhdistysväelle ja koko työväenluokalle.

Vakuuttuneina siitä, että molemmipuoliset tutustumis- ja opintomatkat ovat omiaan lujittamaan Neuvostoliiton ja Suomen ammattiyhdistysliikkeen välisiä suhteita ja lähentämään molempien maiden työtätekeviä, toivomme, että niiden järjestämiseen avautuu mahdollisuuksia vastaisuudessaakin.

Lähetämme Teidän kauttanne veljelliset terveiset Neuvostoliiton ammattiyhdistysliikkeelle ja koko neuvostokansalle.

Leningradissa, elokuun 10 päivänä 1947.

Suomalainen ammattiyhdistysvaltuuskunta.

4. Pohjoismainen yhteistyö.

Yhteistyö pohjoismaiden ammattijärjestöjen kanssa on jatkunut kertomusvuoden aikana entiseen tapaan ja vuoden aikana on pidetty useita yhteisiä kokouksia, joissa myös SAK on ollut edustettuna. Tammikuun 3—4 päivinä pidettiin Oslossa amatillinen konferenssi, johon SAK:n edustajina osallistuivat E. Huunonen, V. Tattari, O. Lindblom ja L. Junttila. Kansainvälinen rationalisointikongressi pidettiin Tukholmassa heinäkuun 4—7 päivinä ja osallistuivat siihen Suomen valtuuskunnan jäseninä O. Lindblom, L. Junttila, U. Hiironen ja S. Koutio. Pohjoismaiden ammattijärjestöjen neuvottelukokous työaika- ja lomakysymyksistä pidettiin Tukholmassa marraskuun 13—14 päivinä. SAK:n edustajina olivat kokouksessa E. Huunonen, U. Hiironen ja O. Lindblom.

Ammattiyhdistysnaisten pohjoismainen opintoviikko pidettiin Norjassa Larkollenissa kesäkuun 22—29 päivinä. Suomesta oli opintoviikolla 9 osanottajaa. Opintoviikon ohjelma oli entiseen tapaan monipuolinen ja eri alojen kysymyksiä valaiseva.

5. Edustus eräissä kokouksissa.

FAO:n koollekutsumassa kansainvälisessä puukonferenssissa Prahassa toukokuussa oli SAK:n edustajana A. Rämä.

Romanian ammattijärjestön edustajakokouksessa Bucarestissa marraskuussa oli SAK:n edustajana V. Tattari.

VI. Valistustyö.

1. Yleistä.

Valistustyölle leimaa antavana oli kertomusvuonna pyrkimys jatkaa syvällisempää suuntausta, jonka puitteissa jäsenistön aatteil-

linen kasvatus aste asteelta lisääntyi. Aikaisempien kokemusten perusteella jätettiin järjestökasvatus entistä enemmän liittojen ja paikallisjärjestöjen tehtäväksi ja valistusjaosto keskittyi laajempien suunnitelmien toteuttamiseen. Tämä'olikin välttämätöntä, koska mm. ammattiyhdistysliikkeemme mittavin kurssisarja tuotantokomiteakurssit jo yksinään sitoi kevätpuolella keskusliiton voimat siinä määrin, että oli pyrittävä tehtävien jakamiseen. Pyrkimys kirjallisuuden lisäämiseen esiintyi niinikään kertomusvuonna työohjelmassa varsin keskeisenä. SAK:n edustajakokous ja valistus-työohjelman valmistaminen tälle kokoukselle sitoi osan ajasta ja luonnollista oli, että suuri määrä edustajakokouksen valmistelutyöstä jäi valistusjaoston tehtäväksi, koska tätä mahtavaa kokousta käytettiin myös propagandamielessä hyväksemme.

2. Kurssitoiminta.

Tuotantokomiteakurssit. Edellisen vuoden marras-kuussa aloitettua tuotantokomiteakurssisarjaa jatkettiin suunnitelman mukaisesti, joululoman jälkeen, Hämeenlinnassa Aulangolla. Tampereella ja Helsingissä järjestettiin rinnakkaiskursseja myös kertomusvuoden puolella, koska joulukuun aikana edellisenä vuonna näillä paikkakunnilla järjestetyt kurssit eivät riittäneet ja olisi ollut tarkoituksetonta edelleen kuljettaa näiden suurten teollisuuskeskusten tuotantokomiteajäseniä Aulangolle. Näin menetellen tulivat näiden paikkakuntien kurssit huomattavasti halvemmaksi, koska siten säästettiin sekä majoitus- että matkakuluja. Muille teollisuuspaikkakunnille ei luennoitsijavaikeuksien vuoksi voitu paikallisia kursseja järjestää. Kaiken kaikkiaan järjestettiin Aulangolla 22 kurssia, joista kaksi oli ruotsinkielistä, Helsingissä 5 ja Tampereella 3. Yhteinen osanottajamäärä näillä kursseilla oli 2.520, joista 27 oli toimihenkilöiden edustajia, joilla Työnantajain Keskusliiton kanssa tehdyn sopimuksen mukaan oli oikeus osallistua SAK:n järjestämille kursseille. Kurssiohjelma oli kaikilla kursseilla seuraava:

Teko-suunnitelma ja tuotantokomiteat,

Maist. K. Selesmaa ja E. Törnqvist _____ 3 t.

Tuotantokomiteat ja työturvallisuus,

Insin. Carlborg 3 t.

Tuotantokomitealaki,

Siht. U. Hiironen 3 t.

Sotevan työt,

Phj. Y. Rantala ja Yli-ins. I. Harki 4 t.

Ammattiyhdistysliike ja tuotantokomiteat, Puheenjoht. V. Tattari	3 t.
Työnantajat ja tuotantokomiteat, TKL:n luennoitsija	1 t.
Ammattikasvatuskysymys ja tuotantokomiteat, Ylijoht. A. Niini ja reht. A. Laine	3 t.
Tuotantokomiteain käytännölliset tehtävät, Luennoitsija E. Salomaa ja S. Koutio	3 t.
Ammattiyhdistysliikkeen talouspoliittinen katsaus, Puheenjoht. E. Huunonen ja O. Lindblom	3 t.
Omakustannuslaskenta, Maist. E. Vuoristo ja T. Mutikainen	7 t.
Ammattiyhdistysliikkeen periaatteellinen suhtautuminen rationalisointiin, T. Laitinen ja S. Koutio	1 t.
Rationalisointi, Prof. E. Niini ja L. Suuria	6 t.
Sosiaalinen lainsäädäntö, Siht. A. Sumu ja E. Salomaa	3 t.
Sosiaalinen huolto, Luennoitsija E. Salomaa ja S. Koutio	3 t.

Vain harvassa tapauksessa oli pakko luennoitsijoita vaihtaa, sillä yleensä kurssien järjestely sujui suunnitelmien mukaisesti. Kurssiohjaajina toimivat Aulangolla luennoitsijat Siivo Koutio ja Erkki Salomaa, viimeksimainitun siirryttyä edustajakokousvalmisteluihin Erkki Hakala. Helsingin kursseilla toimi ohjaajana HAP:n toimitsija Pauli Veikkolainen ja Tampereella piiri-asiamies Eero Lilja. Mainittakoon, että Helsingin kursseilla järjestettiin kullakin kurssilla lisäksi tehdaskäynti.

Kurssien onnistumiseen vaikutti suuresti se, että asianharrastusta esiintyi kiitettävässä määrässä sekä tuotantokomiteajäsenten, järjestäjain, luennoitsijain ja myöskin työnantajain keskuudessa. Kurssikustannusten alentamiseksi saatiin myös valtionavustusta. Sitäpaitsi viranomaiset, tosin suurten ponnistusten jälkeen, suostuivat myöntämään 50 % alennuksen matkakustannuksista, jolloin menot tältäkin osaltaan huomattavasti vähenivät. Liitot ja perusjärjestöt myönsivät verrattain auliisti apurahoja kurssilaisille, jolloin vähävaraisten kurssilaisten taloudelliset huolet saatiin miltei täysin poistettua. Mainitsematta ei voi jättää, että SAK:n ja Työnantajain keskusliiton sopimuksen mukaan pyrittiin siihen, että työn-

antajat maksaisivat kurssilaisille kurssiajalta täyden palkan sekä matkakulut ja vain harvassa tapauksessa sattui niin, ettei tätä nou-
datettu. Kurssimaksuna perittiin SAK:lle kustannusten peittämi-
seksi Aulangolla 1.500 markkaa oppilasta kohti ja Helsingissä sekä
Tampereella 800 markkaa.

Kurssin jälkeen oli jokaisen osanottajan määrä suorittaa tuo-
tantokomitealokia käsittelevä kirjekurssi Työväen Sivistysliiton
kautta. Tämän 5 kirjettä käsittävän kurssin oli TSL:lle valmista-
nut tuomari Veikko Kanerva ja sen suoritti kertomusvuoden
aikana kaikkiaan 2.300 oppilasta.

Opinto-ohjaajakurssit. Opintokerhotoiminnan tehosta-
mista silmälläpitäen on ryhdytty kouluttamaan opinto-ohjaajia.
Näitä varten järjestettiin kahdet 10-päiväiset leirikurssit SAK:n
tulevalla koulualueella Kiljavalla. Kurssit järjestettiin yhteistoi-
minnassa TSL:n kanssa ja kursseille pyrkijät osallistuivat SAK:n
Kesäkouluun valmistavaan kirjeelliseen 5 opintokirjettä käsittä-
vään ennako-opiskeluun. Ensimmäisellä kurssilla oli 21 oppilasta
ja toisella 24 oppilasta. Kurssien ohjaajina olivat luennoitsija Olavi
Järvelä ja TSL:n järjestäjä Paavo Niemi. Kurssiohjelma oli
seuraava:

Niemi: Opintotoiminta ammattiyhdistysliikkeessä.

Niemi: Kirjeellinen opiskelu.

Niemi: Opintokerhotyö.

Niemi: Opinto-ohjaajan tehtävät.

Saarela: Vapaa kansansivistystyö.

Saarela: Lukeminen ja kirjojen käyttö.

Saarela: Ammattiyhdistystiedon opiskelu.

Järvelä: SAK ja raittius.

Järvelä: Suullinen esitystaito.

Niemi: Kerhoharjoituksia.

Järvelä: Juhlatoiminta.

Lindblom: Valistustoiminta ammattiyhdistysliikkeessä.

Lindblom: SAK:n valistustyösuunnitelma.

Paikallisjärjestöjen kurssi. Kiljavalla järjestettiin
myös viikon kestävä kurssi paikallisjärjestöjen vakinaisille toimit-
sijoille. Kurssin päätarkoituksena oli ohjata paikallisjärjestöjen
syyskauden toiminta samaan uomaan valistusjaoston syyskauden
toimintaohjelman pohjalla. Varsin huomattavasti oli kurssiohjel-
massa annettu tilaa myös raittiusvalistustyölle. Kurssilla oli 45
osanottajaa ja sen ohjaajana toimi luennoitsija Olavi Järvelä.

Ylioppilaskurssi. Syksyllä aloitettiin eräällä uudella kurssikokeilulla, jonka tarkoituksena oli pyrkiä lähempään kosketukseen maamme ylioppilasnuorison kanssa. Tässä mielessä kutsuttiin eri korkeakouluista ja osakunnista kaikkiaan 60 ylioppilasta kolmepäiväiselle kurssille Aulangolla. Ohjelman sisältönä oli teema Mitä SAK on, miten se toimii ja mitä se tahtoo? Osanottajat olivat kokonaisuudessaan SAK:n vieraina ja niiden suhteen osoitettiin erittäin suurta mielenkiintoa ja pyrkijöitä olisi kurssille ollut rajattomasti. Kurssien avajaisissa oli läsnä myös useita korkeakoulujen rehtoreita ja he olivat omasta puolestaan erittäin tyytyväisiä tähän ajatukseen. Seurauksena on ollut, että muutamissa korkeakouluissa on annettu SAK:lle tilaisuus selostaa toimintaansa. Myös monessa osakunnassa on tämän jälkeen ollut keskustelutilaisuuksia, jolloin ylioppilaat ovat varsin suurella mielenkiinnolla seuranneet SAK:n edustajain alustuksia. Tarkoituksena on jatkaa näitä kursseja kerran vuodessa pidettävällä kurssilla. Tämän kurssin ohjaajina toimivat valistuspäällikkö Lars Junntila ja järjestösihteeri Olavi Lindblom.

Muita kursseja. SAK:n piiriasiamiehet ovat yhteistoiminnassa paikallisten järjestöjen kanssa järjestäneet useita pienempiä kursseja hyvällä menestyksellä. Tällaisia kursseja on pidetty runsaasti ja on niiden osanottajamäärä ollut vaihteleva. Paikallisjärjestöjen kursseille on annettu runsaasti luennoitsija-apua, samoin kuin eri liittojen järjestämillä omille kursseillekin.

3. SAK:n Kesäkoulu Työväen Akatemiassa.

Entiseen tapaan järjestettiin SAK:n X kesäkoulu Työväen Akatemiassa, joka saatiin vuokrattua tähän tarkoitukseen elokuun 10. ja syyskuun 4. päivien väliseksi ajaksi. Kouluun pyrkiviä oli edelleen runsaasti ja näiden 667 ilmoittautuneen oli suoritettava 5 opetuskirjettä käsittävä kirjeellinen ennakkokurssi. Oppilaiden taso oli suhteellisen hyvä, ja oppilaiden karsinta näin ollen varsin vaikea tehtävä. Kouluun valittiin kaikkiaan 61 oppilasta.

SAK:n kesäkoulun osanottajat v. 1947.

Bjugg, Albin, Pieksämäki, Kirjatyöntekijäin Liitto.

Harikko, Pauli, Puutyöväen Liitto.

Hakuli, Pentti, Rakennustyöläisten Liitto.

Heinonen, Erkki, Helsinki, Rautatieläisten Liitto.

Helkavuori, Heikki, Helsinki, Lasi- ja Posliinityöväen Liitto.

Hetekivi, Paavo, Kunnonkoski, Maa- ja Sekatyöväen Liitto.
 Honkanen, Eino, Jyväskylä, Metallityöväen Liitto.
 Huoponen, Pentti, Joutseno, Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto.
 Hämäläinen, Johannes, Kajaani, Rakennustyöläisten Liitto.
 Johansson, Johan, Vaasa, Veturimiesyhdistys.
 Junikka, Yrjö, Viitasaari, Maa- ja Sekatyöväen Liitto.
 Kakko, Olli, Kotka, Rautatieläisten Liitto.
 Karhula, Viljo, Lappeenranta, Puutyöväen Liitto.
 Koskela, Vilho, Inha, Metallityöväen Liitto.
 Koski, Onni, Salo, Rautatieläisten Liitto.
 Kulmala, Allan, Tampere, Kunnantyöntekijäin Liitto.
 Lahtinen, Eero, Riihimäki, Metallityöväen Liitto.
 Laine, Reino, Hämeenlinna, Metallityöväen Liitto.
 Lampinen, Ilmari, Mänttä, Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto.
 Lauhamaa, Lauri, Vaasa, Rautatieläisten Liitto.
 Lautamäki, Uuno, Helsinki, Kuljetustyöntekijäin Liitto.
 Lepistö, Kalle, Espoo, Maa- ja Sekatyöväen Liitto.
 Lindqvist, Erkki, Helsinki, Rautatieläisten Liitto.
 Lukkarinen, Lauri, Uurainen, Maa- ja Sekatyöväen Liitto.
 Lücke, Einar, Hamina, Metallityöväen Liitto.
 Matinlassi, Väinö, Tikkurila, Puutyöväen Liitto.
 Markkanen, Hilja, Helsinki, Kunnantyöntekijäin Liitto.
 Mäkelä, Kalle, Tampere, Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto.
 Myllys, Antero, Kajaani, Elintarviketyöläisten Liitto.
 Myyryläinen, Albin, Pieksämäki, Veturimiesyhdistys.
 Nieminen, Salme, Tampere, Kutomoteollisuustyöväen Liitto.
 Nieminen, Veikko, Nokia, Kuljetustyöntekijäin Liitto.
 Nuutinen, Hannes, Pihtipudas, Metsä- ja Uittotyöväen Liitto.
 Ojanen, Väinö, Helsinki, Kuljetustyöntekijäin Liitto.
 Paalanen, Jaska, Kotka, Muurarien Liitto.
 Palenius, Kerttu, Tampere, Vaatetustyöläisten Liitto.
 Parkkinen, Einar, Sunila, Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto.
 Pirinen, Martti, Lappeenranta, Rakennustyöläisten Liitto.
 Pirttijärvi, Kalle, Killinkoski, Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto.
 Peräkylä, Laura, Lahti, Vaatetustyöläisten Liitto.
 Poutanen, Meeri, Helsinki, Kunnantyöntekijäin Liitto.
 Puhakainen, Uuno, Helsinki, Lasi- ja Posliinityöväen Liitto.
 Rajala, Onni, Seinäjoki, Mielisairaanhoidtajain Liitto.
 Reimai, Olavi, Lievestuore, Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto.
 Räsänen, Eero, Marinvaara, Metsä- ja Uittotyöväen Liitto.
 Salmi, Viljo, Pori, Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto.
 Sairanen, Armas, Kauriala, Maa- ja Sekatyöväen Liitto.
 Seppä, Hanna, Turku, Kutomoteollisuustyöväen Liitto.

Suvanto, Koitto, Pori, Kutomoteollisuustyöväen Liitto.
 Sutinen, Tauno, Ryttylä, Puutyöväen Liitto.
 Syrjälähti, Pekka, Kangasala, Maa- ja Sekatyöväen Liitto.
 Terho, Helmer, Helsinki, Postimiesliitto.
 Tiera, Terjo, Kokkola, Veturimiesyhdistys.
 Tuononen, Antero, Rovaniemi, Rakennustyöläisten Liitto.
 Turkia, Eino, Joutseno, Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto.
 Turunen, Yrjö, Hirsilä, Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto.
 Tyventö, Jorma, Turku, Rautatieläisten Liitto.
 Virtanen, Aarno, Helsinki, Muurarien Liitto.
 Virtanen, Otso, Turku, Vaatetustyöläisten Liitto.
 Virtanen, Sanni, Lappeenranta, Rakennustyöläisten Liitto.
 Vuorio, Simo, Kajaani, Metallityöväen Liitto.

Kesäkoulun opinto-ohjelma oli seuraava:

I. Ammattiyhdistysliikkeen yhteiskuntataloudellinen tausta.

- 1) Katsaus yhteiskunnallisten tuotantomuotojen kehityshistoriaan.
 - a) Suku-, orja- ja feodaalisen yhteiskunnan tuotantomuotojen ja tuotantosuhteiden luonnehtiminen, K. Kulo.
 - b) Kapitalistisen ja sosialistisen yhteiskunnan tuotantomuodot ja tuotantosuhteet, K. Kulo. 4 t
- 2) Kapitalismin olemus ja työväenliike kapitalismin vasta-vaikutuksena, A. Hautamäki. 2 t
- 3) Tieteellinen sosialismi ja sen pääperiaatteet, A. Hautamäki. 3 t
- 4) Suomen talouden tämän hetken tila. (Talouspol. katsaus), Kl. Varis. 2 t
- 5) SAK:n sosialisimisohjelma, E. Huunonen. 2 t
- 6) Valtiollinen ja taloudellinen demokratia, A. Hautamäki. 2 t

II. Ammattiyhdistystieto.

- 1) Ammattiyhdistysliikkeen historia.
 - a) Ammattiyhdistysliikkeen synty, E. Salomaa 2 t
 - b) Eri maiden ammattiyhdistysliikkeiden tyypit, E. Salomaa 2 t
 - c) Suomen ammattiyhdistysliikkeen historia, E. Salomaa 6 t
 - d) Kansainvälinen ammatillinen liike, E. Salomaa. 2 t
- 2) SAK:n tämän hetken tehtävät. (Mitä SAK nyt tahtoo?)
 E. Huunonen 2 t

- 3) SAK:n järjestö rakenne ja toimintamuodot, O. Lindblom 2 t.
- 4) Neuvostoliiton ammatillinen liike, L. Junntila 2 t.
- 5) Ammattiyhdistysliikkeen menettelytavat ja suhde po-
liittisiin puolueisiin, E. Huunonen 2 t.
- 6) Työmarkkinajärjestöjen väliset suhteet, V. Tattari. 2 t.
- 7) Ammattiyhdistysliike ja rationalisointi, O. Lindblom 2 t.

III. Sosialipolitiikka.

- 1) Sosialipolitiikan käsite, A. Hautamäki 2 t.
- 2) Sosialitilasto sekä harjoitukset, A. Hautamäki 4 t.
- 4) Työlainsäädäntö (Ensin johdanto Suom. Työlains. varh.
vaih.), A. Sumu 8 t.
- 4) Maamme sosialivakuutus ja sen kehittäminen, A. Su-
mu 3 t.
- 5) Työpaikan luottamusmiehen tehtävät, O. Järvelä .. 3 t.
- 6) Tuotantokomiteat
 - a) Teollisuusdemokratia ja sen pyrkimyksistä muissa
maissa, A. Hautamäki 2 t.
 - b) Tuotantokomitealaki ja sen uusin tulkinta, U. Hii-
ronen 2 t.
 - c) Tuotantokomitean tehtävistä (Luento ja keskustelua),
U. Hiironen 4 t.

IV. Käytännöllisiä aineita.

- 1) Järjestötehtävät.
 - a) Yhdistyslainsäädäntö, E. Salomaa 2 t.
 - b) Puheenjohtajan tehtävät ja kokoustoiminta, E. Ha-
kala 2 t.
 - c) Sihteerin tehtävät, S. Koutio 2 t.
 - d) Järjestökirjeenvaihto, S. Koutio 2 t.
 - e) Osastojen taloudenhoito ja kirjanpito, V. Harinen 20 t.
 - f) Palkkaliikkeiden hoito, U. Hiironen 2 t.
- 2) SAK:n lähiajan palkkapolitiikka, V. Tallari 2 t.
- 3) Ammattiyhdistysliike ja mainonta, J. Hakulinen . 2 t.
- 4) Ammattiyhdistysliike ja sanomalehtikirjeenvaihto, Y.
Marttila 2 t.
- 5) Ammattiyhdistysliikkeen opintotyö, P. Niemi 4 t.
- 6) Puhetaito ja puheharjoituksia, Y. Vuorenrinne ja
O. Järvelä 10 t.
- 7) Yhteislaulua, L. Kuusto 6 t.
- 8) Juhlakulttuuri ja ohjelmatoiminta, O. Järvelä 4 t.
- 9) Seminaariharjoitukset 20 t.

V. Retkeilyä.

Seminaariaineina:

- 1) Ammattiyhdistysliikkeen tehtävät. (Mitä SAK nyt tahtoo?)
- 2) Taloudellinen demokratia.
- 3) Sosialisointi.
- 4) Ammattiyhdistysliikkeen historia.

Koulun rehtorina toimi luennoitsija Siivo Koutio apunaan luennoitsija Erkki Hakala.

4. Työnjuhlat.

Työnjuhlat järjestettiin aikaisempaa tapaa noudattaen elokuun ensimmäisenä sunnuntaina ja siitä huolimatta, että edelleenkin lähetettiin perusjärjestöille varsin yksityiskohtaisia ohjeita onnistumisen varmistamiseksi esiintyi epäonnistumisia. Kokemukset ovat nyt lopultakin johtaneet siihen, että työnjuhlien osalta on laadittava uusia suunnitelmia ja erästä ratkaisua valmisteltiin vuoden loppupuolella, joskin lopullisen päätöksen tekeminen siirtyi seuraavalle vuodelle.

5. Ammattiyhdistysviikko.

Edellisenä syksynä siirryttiin ammatillisesta valistusviikosta uuteen ammattiyhdistysviikon nimellä vietettyyn syyskauden avaushyökkäykseen. Tästä saatuja kokemuksia hyväksikäyttäen koottiin kaikkiaan 18 ohjelmakiertuetta, joissa puhujan ja kiertueohjaajan lisäksi oli 4—8 taiteilijaa ohjelmansuorittajina. Nämä esiintyivät kaikkiaan 326 juhlassa eri puolilla maata. Viikon avaus suoritettiin erittäin onnistuneessa juhlassa Messuhallissa Helsingissä. Juhlat onnistuivat yleensä erinomaisesti ja tähän vaikutti erittäin suuresti se, että valmistelutoimenpiteet oli suunniteltu äärimmäisen huolellisesti ja että annettuja yksityiskohtaisia ohjeita noudatettiin. Vain muutamalla paikkakunnalla epäonnistuttiin joko sateen tai heikon järjestelyn vuoksi. Mainospropagandaa lisättiin edellisestä syksystä huomattavasti mm. yhdellä uudella julisteella, lentokoneista kaikkialle maassa levitetyillä lentolehtisillä, joiden levitykseen osallistuivat ilmavoimilta vuokratut lentokoneet. Mainittakoon, että tällä kertaa otettiin kaikista julisteista myös ruotsinkielinen painos. Entiseen tapaan esitettiin elokuvateattereissa diapositiivimainosta.

Viikon aikana levitettiin viikkoa varten julkaistua käsiohjelmaa lähes sadantuhannen kappaleen painoksena. Käsiohjelmaan oli va-

rattu tilaa myös maksullisille ilmoituksille ammattiyhdistysliikettä käsittelevän tekstin ohessa.

Viikon aikana suoritettua kirjallista valistustyötä mainittaessa on syytä todeta, että maamme työväenlehdistö osallistui auliisti tukemaan viikon onnistumista. Ennen viikon alkua oli kaikkien lehtien toimittajat kutsuttu SAK:n vieraina Helsinkiin, jolloin heille selvitettiin viikon järjestelyä ja SAK:n suunnitelmia ja toivomuksia yksityiskohtaisesti.

Kuluneen vuoden ammattiyhdistysviikkoa järjestettäessä otettiin uutena kysymyksenä valmisteluissa huomioon myöskin radion käyttö tähän tarkoitukseen. SAK:n ja liittojen yhteisin voimin valmistettiin työmiehen tunneille eri ammatti- ja työaloja käsittelevää ohjelmistoa, jota saatujen tietojen mukaan kuunneltiin suurella mielenkiinnolla.

Kaiken kaikkiaan voidaan tyydytyksellä todeta ammattiyhdistysviikon tänäkin vuonna onnistuneen hyvin ja täyttäneen ne toiveet mitä siihen asetettiin.

6. Apurahoja.

Työväen Akatemiaan ja Sirola-opistoon aikovien haettavaksi julistettiin apurahoja, jotka jaettiin seuraaville henkilöille:

Työväen Akatemiaan: Svea Degerman ja Eva Nieminen 15.000:—, Sirola-opistoon: Jarl Hede ja Viljo Luoma 15.000:—.

Ruotsin Ammattijärjestön koulussa Brunnsvikissa oli Johan Sandell talvikurssilla ja Eugen Kaukolampi kesäkurssilla ja saivat he tavanmukaiset apurahat sekä liitostaan että SAK:sta.

7. Elokvatoiminta.

Kevättalvella saatiin maahan tilatut kaksi uutta elokuvakonetta ja niiden käyttöä varten koulutettiin osa piiriasiamiehistä erikoisesti sitä varten järjestetyllä kurssilla. Edustajakokouksesta valmistettiin lyhytkuva, josta omia koneita varten otettiin kaitakopio ja samoin tehtiin muutamia liittoja varten. Tämä uusi kuva sekä aikaisemmin hankitut kuvat olivat suhteellisen ahkerasti käytössä, jolloin niitä on tilattu eri perusjärjestöjen järjestämiin tilaisuuksiin sekä normaali- että kaitakopioina.

8. Toimitsijain kokoukset ja koulutus.

Edustajakokousvalmistelujen takia ei ole ollut mahdollisuuksia järjestää toimitsijain neuvottelupäiviä siinä laajuudessa kuin aikai-

sempina vuosina, mutta SAK:n toimitsijakerhon kanssa yhteistyössä niitä on kuitenkin muutamia pidetty ja on niissä käsitelty ajan-kohtaisia kysymyksiä.

Syyspuolella valmistettiin kaikkia vakinaisia toimitsijoita varten koulutussuunnitelma, jonka mukaan kaikki toimitsijat tulevat suoritamaan hieman toistasataa tuntia käsittävän kursin. Toimitsijat on tässä kurssissa jaettu kolmeen ryhmään tehtäviensä perusteella ja kurssiohjelma poikkeaa runko-ohjelmasta tehtävien asettamien vaatimusten mukaan. Kurssit suunniteltiin läpivietäväksi siten, että ne jaettiin useampaan kolmipäiväiseen jaksoon, jotka pidetään kahden kuukauden väliajoin. Tällä väliajalla kurssilaiset tutustuvat kurssikirjallisuuteen ja luennoilla tekemiinsä muistiinpanoihin, valmistautuen siten kullakin jaksolla järjestettävään tenttiin. Kurssikustannukset matkojen ylöspidon ja kirjallisuuden osalta suoritetaan kunkin liiton toimesta luentokustannusten jäädessä SAK:n osalle. Kertomusvuoden aikana suoritettiin yksi jakso joulukuussa ja ensivaikutelma oli erittäin myönteinen.

9. Opintokerhotyö ja kirjekurssit.

Työväen Sivistysliittoon ilmoittautuneiden ammattiosastojen opintokerhojen lukumäärä oli 213 kerhoa, yhteisen oppilasmäärän noustessa 3.595 oppilaaseen. Yksityisiä oppilaita on osallistunut, paitsi tuotantokomiteakirjekurssin suoritukseen aikaisemmin mainittuja 2.300, eniten luottamusmieskurssiin oppilasmäärän noustessa 191:een. Tämän lisäksi on suoritettu kirjanpidon, järjestötehtävien ammattiyhdistystiedon, työlainsäädännön y.m. ammattiyhdistysliikkeen jäsenistölle sopivia kirjekursseja.

10. Valistusjaosto ja sen alaiset toimitsijat.

SAK:n valistusjaostoon ovat edustajakokoukseen saakka kuuluneet A. Hällström puheenjohtajana, J. Hakulinen, E. Antikainen, J. Saveri, valistuspäällikkö L. Junttila, joka on toiminut jaoston sihteerinä sekä järjestösihteerinä O. Lindblom. Lisäksi ovat eräisiin kokouksiin osallistuneet nais- ja ruotsalaisten jaostojen edustajat sekä SAK:n taloudenhoitaja V. Harinen.

Edustajakokouksen jälkeen valistusjaoston kokoonpano jossain määrin muuttui, jolloin sen puheenjohtajana toimi edelleen A. Hällström ja jäsenenä J. Hakulinen, E. Antikainen, L. Junttila (edelleen sihteerinä), E. Salomaa, E. Hakala ja O. Lindblom.

Luennoitsijoina ovat toimineet edelleen S. Koutio, E. Salomaa sekä O. Järvelä ja E. Hakala, jotka viimeksimainitut kiinnitettiin 15/1 lukien SAK:n palvelukseen. Piiriasiamiehinä ovat toimineet Alb. Vuori Turun piirissä 15.4. saakka, josta lähtien Kl. Kallio, E. Lilja Tampereen piirissä, Fr. Holmlund Vaasan piirissä, K. Lindstedt Kymenlaaksossa, A. Räisänen Itä-Suomessa, N. Hellberg Satakunnassa 30.4. saakka ja hänen seuraajanaan H. Tuovinen 10.6. lähtien, T. Anttila Keski-Suomessa, P. Nykänen Savossa, V. Vanhanen Karjalassa, V. Nenola Oulun piirissä, E. Vänskä Kainuussa, H. Karppinen Pohjois-Suomessa ja T. E. Kaukonen Lapissa. Maaseutujärjestäjänä on edelleen toiminut V. Vaiander, naisjärjestäjänä Siiri Saarinen ja Hellä Järveläinen ja ruotsalaisina järjestäjinä R. Gustafsson ja M. Backman.

Piiriasiamiesten ja järjestöjen matkapäivien luku oli seuraava:

Valander.	205
Saarinen.	142
Gustafsson.	109
Järveläinen.	102
Backman.	108
Räisänen.	265
Kallio.	107
Nenola.	196
Lindstedt.	95
Karppinen.	195
Lilja.	129
Nykänen.	181
Anttila.	179
Kaukonen.	263
Vanhanen.	249
Holmlund.	153
Vänskä.	164
Tuovinen.	78
Vuori.	29
Hellberg.	43

Yhteensä 3.181

11. Kustannustoiminta.

SAK:n kustannustoiminta oli kertomusvuoden aikana laajempi kuin koskaan aikaisemmin. Vuoden aikana ilmestyi kaikkiaan 6 eri kirjaa ja tämän lisäksi useita kirjoja saatiin siinä määrin vai-

mistumisasteelle, että osa niistäkin pääsi ilmestymään jo seuraavan vuoden alkupuolella. Erikoisen huomattavaksi muodostui "Ammattiyhdistystiedon kirjan" I osan ilmestyminen. Samoin myös laajennetun "Työmaaluottamusmiehen oppaan" ilmestyminen. Muut kertomusvuoden aikana ilmestyneet kirjat ovat "Ammattikasvatus ja tuotantokomiteat", "Sosiaalinen huolto ja tuotantokomiteat", "Työlainsäädäntö" sekä "Luottamusmies ja työturvallisuus". Viimeksi mainittu kirja julkaistiin yhdessä Tapaturmatorjuntayhdistyksen kanssa. Kaikkien näiden 6 kirjan yhteinen painos oli 44.000 kpl. SAK:n jokavuotinen "Työjuhla-julkaisu" ilmestyi edellisten lisäksi ennakkoilauksiin perustuen 35.000 kappaleen painoksena.

Omien kustannustuotteiden levittämisen ohella on SAK:n toimisto jatkuvasti levittänyt ammattiyhdistysväelle tärkeinä pidettäviä muidenkin kustantajien julkaisemia kirjoja. Näistä on erikoisesti mainittava kertomusvuoden aikana uutena painoksena ilmestynyt ja kokonaisuudessaan voimassa olevan työlainsäädännön sisältävä "Työlainsäädäntö".

12. Palkkatyöläinen.

Palkkatyöläinen ilmestyi kertomusvuoden aikana 50 numerona, ollen näistä 2 kaksoisnumeroa. Vuosikerran sivujen yhteismäärä oli 540. Koko vuoden painosmäärä oli yhteensä 11.431.000 kpl. (edell. v. 10.051.000 kpl.). Keskimäärin oli painos numeroa kohti 228.622 kpl. (edell. v. 211.078 kpl.). Lehden tilasi kaikille jäsenilleen 15 liittoa sekä tämän lisäksi eräät liitot osalle jäsenistään.

Monista eri tekijöistä johtuen on Palkkatyöläisen tilaajille toimitamisessa edelleenkin melko ylivoimaisia vaikeuksia olemassa. Pahimmat aikaisempien vuosien aikana esiintyneet vaikeudet on kuitenkin jo voitettu.

Palkkatyöläisen tilaushinta oli liitoille kertomusvuoden I nelj. aikana 12:50 sekä II, III ja IV nelj. aikana 15:— neljännesvuotta kohti. Verrattaessa liittojen Palkkatyöläisestä suorittamaa tilaushintaa liittojen omien lehtien kustannuksiin, havaitaan Palkkatyöläistä jäsenilleen tilanneiden liittojen edelleenkin pääseen lehti-asiansa halvemmallalla kuin niiden liittojen, jotka kustantavat omaa lehteään.

13. Liittojen lehdet.

Kertomusvuoden aikana oli liittojen kustantamien lehtien lukumäärä 14, eli sama kuin edellisenäkin vuonna.

14. 40-vuotisjuhlat.

Kertomusvuonna tuli kuluneeksi 40 vuotta SAK:n edeltäjän Suomen Ammattijärjestön perustamisesta. Tästä syystä järjestettiin huhtikuun 15 päivänä Tampereella ammattijärjestön perustamispaikkakunnalla SAK:n toimesta 40-vuotismuistojuhla, johon kutsuttiin huomattava joukko kutsuvieraita, mukana kaikki elossa olevat perustajajäsenet. Juhla onnistui erinomaisesti. Pääjuhlan lisäksi järjestivät ammatilliset paikallisjärjestöt eri puolilla maata samanlaisia juhlia ja niiden suhteen osoitettu mielenkiinto oli kiihtävää.

SAK:n edustajakokous pidettiin myös tämän juhlan merkeissä ja korostaakseen tilaisuuden merkitystä päätti Työvaliokunta tilata S. Ammattijärjestön edesmenneen puheenjohtajan Matti Paasivuoren muotokuvan, jonka maalauksen suoritti taiteilija Väinö G. Saikko. Kuva paljastettiin edustajakokouksen avajaisjuhlallisuuksien yhteydessä. Tämän jälkeen se sijoitettiin Työvaliokunnan kokoushuoneeseen. Perustajajäsen Viljanen oli kutsuttu myös edustajakokouksen avajaisiin, jossa hän esitti veteraanien tervehdyksen.

VII. Palkka- ja työehtokysymykset.

1. Palkkasäännöstely.

Vuoden alussa astui voimaan edellisen vuoden viimeisenä päivänä annettu uusi palkkasäännöstelypäätos. Uusi päätös rakentui olennaisimmilta osiltaan kuitenkin aikaisempaan päätökseen sisältäen siihen verraten oikeastaan vain selvennyksiä ja täydennyksiä. Näitä olivat m.m. urakkatyötä ja urakkapalkkaa sekä vastuunalaisten erikoisammattimiesten palkkoja koskevat kohdat. Päätökseen sisältyi myös määräys, jonka mukaan sosiaaliministeriön palkkaosastolle tuli oikeus tarkkailla urakkahinnoitteluja ja tarvittaessa antaa niistä uusia määräyksiä. Lisäksi uuden päätöksen mukaan annettiin hinta- ja palkkaneuvostolle oikeus harkintansa mukaan oikaista sellaisia palkkoja, joiden voitiin katsoa joutuneen kuoppaan, kun sensijaan muussa suhteessa palkkojen ja niihin liittyvien työehtojen muuttaminen ei ollut mahdollista.

Joskin jo tammikuun lopussa jouduttiin muuttamaan palkkasäännöstelypäätotä siten, että säännöllisessä ulkomaanliikenteessä kulkevien koneellisten alusten päällystön, miehistön ja muun henkilökunnan palkat vapautettiin säännöstelystä, niin koko alkuosan kevättä voitiin palkkakysymys hoitaa palkkasäännöstelypäätoten

puitteissa. Huhti-toukokuussa varsinkin kuljetustyöläisten palkkaliikkeen jälkeen muodostui tilanne kuitenkin siksi vaikeaksi, että yleiseen palkkankorotukseen oli mentävä. Osittain tähän vaikutti jatkuva hintojen kohoaminen sekä varsinkin lihan vapauttaminen hintasäännöstelystä. Valtioneuvosto antoi toukokuun lopussa päätöksensä siitä, että kaikilla yksityisoikeudellisessa työsuhteessa oleville oli annettava paikkakuntaluokasta riippuen 5—6:50 markan suuruinen korotus tuntipalkkoihin. Samalla liitettiin palkkasäännöstelypäätökseen määräys siitä, että vuorotyötä tehtäessä voitiin maksaa erityistä vuorotyölisää, jonka suuruus iltavuorossa sai olla enintään 10 % ja yövuorossa enintään 20 %. Samanaikaisesti laajennettiin ja yhdenmukaistettiin palkkasäännöstelyä sikäli, että myöskin maatalouspalkat ja kuntien viranhaltijain palkat saatettiin palkkasäännöstelypäätöksen alaisiksi.

SAK:n edustajakokouksen valmisteluissa ja itse kokouksessa oli palkkasäännöstely ja edellytykset sen purkamiseksi laajan käsitteilyn alaisena. Edustajakokous hyväksyiikin asiasta päätöksen, jossa lausuttiin m.m., että työmarkkinajärjestöjen keskinäistä vapaata palkkasuhteiden järjestelyä rajoittavasta palkkasäännöstelystä on luovuttava niin pian kuin se antaa todelliset mahdollisuudet työntekijäin reaali-palkkojen korottamiselle. Edustajakokouksen jälkeen astui palkkasäännöstelystä luopumiskysymys verrattain ajankohtaisena päiväjärjestykseen, sillä monissa perusjärjestöissä käsiteltiin kysymystä sekä lähetettiin asiaa koskevia päätöslauselmia keskusjärjestöille.

SAK:n piirissä ryhdyttiin tutkimaan kysymystä ja tässä mielessä lähetettiin jäsenliitoille kiertokirje, jossa esitettiin niiden vastattavaksi seuraavat kysymykset:

1. Pitääkö liiton välttämättömänä palkkasäännöstelyn purkamista heti niin pian kuin se käytännöllisesti katsoen on mahdollista?

2. Olisiko palkkasäännöstely lopetettava vasta silloin kun kulu-
tustarviketilanne on nykyistä suotuisampi — esim. vv. 1947—48 vaihteessa?

3. Katsotteko, että palkkasäännöstelystä on luovuttava silläkin ehdolla, että se kaataa myöskin hintasäännöstelyn, jolloin myöskin esim. valtalakiin perustuva vuokrasäännöstely mahdollisesti lakkaisi, koska valtalain jatkamisen voi estää 1/6 eduskunnan jäsenistä?

4. Katsotteko, että palkkasäännöstelyn purkamiseen olisi mentävä siitä huolimatta, vaikka sillä vaarannettaisiin eduskunnassa vielä keskeneräisenä oleva verohuojennuslainsäädäntö?

5. Miten liiton taholla ajatellaan palkkasäännöstelyn purkamisen jälkeen palkka-asiat hoidettavan:

a) olisiko ammattiyhdistysliikkeen yhteisesti sovittava määrätyistä linjoista ja määrätyn suuruisista palkoista, joita se itse vapaaehtoisesti säännöstelee tiukalla järjestökurilla, vai

b) olisiko kysymys jätettävä kokonaan avoimeksi siten, että jokainen ala harkitsee itse palkkojensa suuruuden?

6. Miten liiton taholla ajatellaan suhtauduttavan palkkasäännöstelyn purkamisen jälkeen voimassa oleviin sopimuksiin, joissa ei ole mainintaa palkkasäännöstelyn lopettamisen jälkeen sovittavista palkkojen tarkistuksista?

Liittojen kiertokirjeeseen antamat vastaukset poikkesivat toisistaan, osan asettuessa sille kannalle, että palkkasäännöstelystä voitaisiin lähitulevaisuudessa luopua, osan taasen ollessa sitä mieltä, että edellytyksiä palkkasäännöstelystä luopumiseen ei vielä ollut vaarantamatta palkkatyöntekijäin toimeentuloa ja rahanarvon kehitystä. Myöskin SAK:n Työvaliokunnan keskuudessa ovat mielipiteet tässä kysymyksessä kertomusvuoden aikana jakaantuneet kahtia enemmistön ollessa sitä mieltä, että edellytyksiä palkkasäännöstelystä luopumiselle ei vielä ole, vähemmistön taasen edustaessa päinvastaista kantaa ja esittäessä vaihtelevasti määräpäiviä, johon mennessä palkkasäännöstelystä olisi luovuttava.

Elokuun puolivälissä antoi SAK:n Työvaliokunta palkkasäännöstelyä koskevasta kysymyksestä seuraavan tiedoituksen:

Kärsimättömyys palkkasäännöstelyä vastaan on työväestön keskuudessa viime päivinä huomattavasti kärjistynyt. Ennenaikaisesti säännöstelystä vapautettujen elintarvikkeiden hintojen kohoaaminen on johtanut siihen, että palkat ovat osoittautuneet riittämättömäksi. Tämän johdosta on eräillä työpaikoilla vaadittu palkkasäännöstelyn pikaista ja määräaikaista kumoamista.

Tietoisena työväestön vaikeasta asemasta sekä huomioon ottaen SAK:n kesäkuussa pidetyn edustajakokouksen päätöksen SAK:n Työvaliokunta on ottanut palkkasäännöstelystä luopumiskysymyksen vakavan valmistelun alaiseksi ja tulee suhtautumaan kysymykseen ennakkoluulottomasti. Tässä mielessä se on neuvotellut asiasta myöskin työväen poliittisten puolueiden kanssa. Tällöin on pyritty löytämään pohja myöskin muiden sellaisten kysymysten ratkaisulle, jotka läheisesti liittyvät palkkatyöväen elintason kohottamispyrkimyksiin ja muutoin kiinnostavat yleisesti työväestöä. Käydyissä neuvotteluissa on oltu yksimielisiä siitä, että palkkasäännöstelystä luopumiseen liittyy monia sellaisia kysymyksiä, jotka palkkatyöläisten etujen turvaamisen takia vaativat välttämättömiä esitoita. Näitä valmisteluja suoritetaan ja niihin liittyviä neuvotteluja kiirehditään SAK:n toimesta kaikin käytettävissä olevin keinoin.

Edellä olevan perusteella SAK:n Työvaliokunta kehoittaa ammatillisesti järjestyneitä työläisiä suhtautumaan tilanteeseen rauhallisesti ja odottamaan yhteistä päätöstä näistä elintärkeistä kysymyksistä.

Kaksi viikkoa myöhemmin tiedoitettiin sanomalehtien välityksellä jäsenistölle seuraavaa:

Palkkasäännöstelystä luopumiskysymys oli lauantaina 30.8. SAK:n Työvaliokunnan käsiteltävänä talouspoliittisen jaoston suoritettaman perusteellisen tutkimuskäsittelyn jälkeen. Tällöin oli hankittu mm. asiantuntijalausunnat SAK:n jäsenliitoilta.

Työvaliokunta päätti, että palkkasäännöstelystä ei vielä tässä vaiheessa voida luopua. Samassa yhteydessä todettiin, että palkkasäännöstelypäätös on uusittava korjaamalla sitä määrätyiltä osiltaan palkkatyöntekijäin vaatimuksia vastaaviksi.

Palkkasäännöstelypäätöksen uusimisen jälkeen palkat on sidottava nykyisiä olosuhteita paremmin vastaavaan uudistettuun indeksiin, jolloin hintojen noustessa palkkojen on saatava niiden nousua suhteellisesti suurempi hyvitys.

Näiden päätösten jälkeen SAK:n Työvaliokunnan edustajat asetuivat viipymättä yhteyteen hallituksen ministerivaliokunnan kanssa asioiden edelleen kehittämistä varten. Ministerivaliokunta päätti antaa Talousneuvoston puhemiehistön ja SAK:n edustajien tehtäväksi kiireellisesti laatia ehdotus uudeksi palkkasäännöstelypäätökseksi.

Kun palkkatilanne syyskuussa kärjistyi ja kun palkkaperusteiden uusimista koskeva kysymys, josta SAK oli jättänyt valtioneuvoston asettamalle ministerivaliokunnalle oman esityksensä, edelleen viipyi, joutui SAK jättämään valtioneuvostolle uhkavaatimuksensa. Niiden neuvottelujen jälkeen, joita asiassa käytiin, annettiin uusi palkkasäännöstelypäätös, joka oleellisilta osiltaan poikkesi aikaisemmasta. Työmarkkinajärjestöjen keskeiseksi asiaksi on siinä jätetty sopia eräistä eri perusteilla annettavista palkanlisistä, joista aikaisemmin palkkaviranomaiset olivat päättäneet. Hallituksen SAK:lle antamassa vastauksessa ilmoitettiin lisäksi, että palkkasäännöstelystä luovuttaisiin niin pian kuin mahdollista, valtioneuvoston kuitenkin ennen sitä neuvoteltua asiasta työmarkkinajärjestöjen kanssa.

2. Palkkakehitys.

Edellisen kertomusvuoden loppupuolen aikana vallinnut n.s. linnarauha, jonka aikana elinkustannusten nousu tasaantui, sekä kertomusvuoden alussa toimeenpantu 5 % hintojen alennus toivat

rauhallisuutta työmarkkinoille. Tähän kehitykseen oli lisäksi omiaan vaikuttamaan hallituksen antama lupaus palkkatulojen osalle tulevasta 20—25 % veroalennuksesta.

Kun hintakehitys kuitenkin jälleen alkoi osoittaa nousevaa suuntaa, ja varsinkin kun lihan ja lihanjalosteiden vapauduttua kaikesta säännöstelystä niiden hinnat huimaavasti nousivat, oli ilmeistä, että levottomuutta palkkamarkkinoillakin alkaisi ilmetä. Näin tapahtuikin m.m. siten, että n.s. kuoppatasoituksia jouduttiin tekemään useille työntekijäryhmille ja ratkaisevana vaiheena tässä palkka-kehityksessä oli kuljetusalan työntekijäin palkkakysymyksen järjesty, johon hallituksen oli taivuttava vastoin hinta- ja palkkaneuvoston omaksumaa kantaa. Tämän kehityksen tuloksena olikin jo edellämainittu valtioneuvoston päätös yleisestä 5—6:50 markan tuntipalkkojen korotuksesta, joka astui voimaan kesäkuun puolivälistä lukien.

Hintojen nousun jatkuessa ilmeni työmarkkinoilla jatkuvaa levottomuutta, joka kesän kuluessa sai ilmaisunsa useissa luvattomissa työtaisteluissa ja muissa työpaikoilla ilmenevissä häiriöissä. Tämän kehityksen lopputuloksena oli se tilanne, johon uuden palkkasäännöstelypäätöksen valmistelun yhteydessä päädyttiin syyskuulla. Talousneuvoston piirissä samoin kuin SAK:n piirissä oli ollut valmisteltavana ehdotus uudeksi palkkasäännöstelypäätökseksi, jonka tuli merkitä ei vain muutoksia itse säännöstelyn muotoihin, vaan myöskin rahapalkkojen korotusta. Tätä kehitystä edelsi jälleen kuljetustyöntekijäin ja automiesten korpilakot, joiden johdosta valtioneuvoston oli uudelleen korotettava näiden sekä eräiden heihin verrattavien työntekijäryhmien palkkoja.

Syyskuun 12 päivänä jätettiin SAK:n oma esitys uudeksi palkkasäännöstelypäätökseksi valtioneuvoston asettamalle ministerivaliokunnalle ja asian johdosta antoi SAK:n Työvaliokunta julkisuuteen seuraavan tiedoituksen:

"Palkkamarkkinoilla vallitsevan levottomuuden jatkuessa ja työntekijäin elinmahdollisuuksien yhä vaikeutuessa, haluaa SAK:n Työvaliokunta, viitaten niihin tiedoituksiin, joita se on viime päivinä antanut, ilmoittaa jäsenistölle, että määritellessään ammattiyhdistysliikkeen kannan tämän hetken hinta- ja palkka- sekä niihin liittyviin yleisiin talouspoliittisiin kysymyksiin, on SAK:n Työvaliokunta vakaan harkinnan jälkeen jättänyt Valtioneuvostolle seuraavat vaatimukset:

Voimassaoleva palkkaohjepäätös on mahdollisimman kiireisesti uudistettava ja sen puitteissa määrättävä uudet paremmin elinkustannuksia vastaavat ohjepalkat seuraavan luokittelun mukaan: I paikkakuntaluokassa miesten 1. palkkaryhmä 45 mk, 2. palkkaryh-

mä 48 mk, 3. palkkaryhmä 51 mk ja 4. palkkaryhmä 55 mk tunnilta, sekä naisten 1. palkkaryhmä 40 mk, 2. palkkaryhmä 43 mk, 3. palkkaryhmä 46 mk ja 4. palkkaryhmä 50 mk tunnilta.

Muut palkkoihin vaikuttavat ohjepäätöksen kohdat on muutamien korjauksin pidettävä ennallaan, kuitenkin niin, että niiden käytäntöön soveltaminen jätetään työmarkkina-asiapuolten kesken sovitavaksi.

Edelläesitetyt uudet ohjepalkat on sidottava tarkistettuun ja uudella pohjalla laskettuun elinkustannusindeksiin, jossa pohjakuukaudeksi otetaan syyskuu 1947, joka merkitään luvulla 100 ja jonka jälkeen tapahtuneista vaihteluista kahden kuukauden tarkistusajoin jokaisesta täydestä 4 %in hintojen noususta ohjepalkkoja hyvitetään 5,5 %:lla, sekä vastaavasti hintojen aletessa jokaisesta täydestä 10%:n hintojen laskusta palkkoja alennetaan 5 %:ia.

Yleisen palkkojen järjestelyn yhteydessä on julkisoikeudellisessa työsuhteessa olevien alempipalkkaisten palkat tarkistettava näin muodostunutta palkkatasoa vastaavaksi ja sen jälkeen sidottava ne myöskin indeksiin.

Palkansaajien verorasituksen helpottamiseksi on verouudistus SAK:n aikaisemmin tekemän esityksen pohjalla kiireisesti toteutettava.

Hinta- ja palkkaneuvosto on uudelleen järjestettävä varaamalla sen kokoonpanossa SAK:lle riittävä edustus, jolloin hinta-asioiden tehostetumpaa ja keskitetymppää hoitoa silmällä pitäen on liitettävä sen alaisuuteen mm. hinnantasausraho, lisenssitoimikunta ja elinkeinoelämän säännöstelytoimikunta.

Kansantaloutemme kokonaisohjauksen ja suunnittelun kannalta välttämätön tuotantoministeriö ja työvoimakysymysten kunnollisen hoidon kannalta tarpeellinen työministeriö on kiireisesti saatava aikaan.

Kaikki edellämainitut kysymykset ovat siksi laajakantoisia, että ne ovat vaatineet oman valmistelu- ja harkinta-aikansa. Mutta ennen muuta ne ovat kysymyksiä, jotka epäilemättä tulevat vaatimaan koko ammattiyhdistysliikkeemme yhteisen voiman tullakseen toteutetuiksi. Tämän vuoksi SAK:n Työvaliokunta katsoo tarpeelliseksi korostaa koko ammattiyhdistysliikkeen voimien kokoamisen välttämättömyyttä. Tämä on sitäkin tarpeellisempaa, koska jo nyt on käynyt selväksi se vastustus, jota on ilmennyt SAK:n esityksiin nähden. Tässä yhteydessä on myös välttämätöntä todeta, että kaikki järjestetylle ammattiyhdistystoiminnalle vieraat ja edustajakokouspäätösten vastaiset luvattomat erilliset työnseisaukset päinvastoin vaikeuttavat SAK:n tavoitteiden toteuttamista. Lisäksi niihin sisältyy mitä vakavin vaara ammattiyhdistysliikkeen yhtenäisyyden

ja samalla sen taistelukelpoisuuden säilymiselle, varsinkin kun jo nyt on sattunut tapauksia, jolloinka toisin ajattelevilta työläisiltä on riistetty kokoustilaisuuksissa oikeus lausua oma mielipiteensä.

SAK:n Työvaliokunta toteaa, että viime aikoina toimeenpannut äkilliset korpilakot ovat aiheuttaneet vakavia tuotannollisia häiriöitä, jotka varsinkin sotakorvausvuoden päättymisvaiheessa ovat omiaan lisäämään koko kansamme vaikeuksia, koska ne rauhansopimuksen mukaisesti viivytyksillään tuntuvasti lisäävät sotakorvausten lopullista määrää ja muutenkin vaarantavat rauhansopimuksen täyttämistä. Tästä syystä Työvaliokunta mitä vakavammin kehoittaa lopettamaan luvattomat työnseisaukset ja keskittymään järjestyneesti ammatillisen liikkeen vaatimusten tukemiseen, joiden osalta ratkaisun täytyy tapahtua aivan lähipäivinä.

Tarpeen vaatiessa SAK tulee turvautumaan koko ammattiyhdistysliikkeen käytettävissä oleviin voimavaroihin, mutta tämän se tulee tekemään järjestyneesti, käyttäen kaikkia niitä keinoja, joita joukkojärjestöllä on käytettävissään."

Kun asian käsittely ministerivaliokunnassa viipyi ja kärsimättömyys palkkatyöntekijäin laajoissa joukoissa kasvoi, käsitteli SAK:n Työvaliokunta näin syntynyttä tilannetta sekä päätti syyskuun 20 päivänä jättää valtioneuvostolle vaatimuksen siitä, että ellei palkkakysymystä ole syyskuun 24 päivään mennessä ratkaistu SAK:ta tyydyttävällä tavalla, tulee SAK julistamaan maassa yleislakon. SAK:n valtioneuvostolle jättämä kirjelmä oli sisällöltään seuraava:

"Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto (SAK) r.y. Työvaliokunnassa oli tänään 20 päivänä syyskuuta 1947 käsiteltävänä nykyinen palkka- ja hintatilanne sekä eräät muut talouspoliittiset kysymykset. Työvaliokunta totesi, että sen päätöksen mukaisesti oli SAK:n nimissä kuluvan syyskuun 12 päivänä jätetty valtioneuvoston vakauttamisvaliokunnalle kirjelmä, joka sisälsi keskusliittomme käsitykset ja ehdotukset edellämainituista kysymyksistä. Koska keskusliittomme saamien tietojen mukaan näistä kysymyksistä, ei Valtioneuvoston piirissä vielä olla päästy alkuvalmisteluja pidemmälle ja koska näiden, palkkatyöntekijäin kannalta katsoen ensiarvoisen tärkeiden kysymysten kiireellistä ratkaisua ei enää voida viivyttellä, päätti SAK:n Työvaliokunta tiedoittaa Valtioneuvostolle, että ellei Valtioneuvosto kuluvan syyskuun 24 päivään klo 18 mennessä ole ratkaissut palkkasäännöstelypäätöksen uudistamista ja hinta-asoiden uudelleen järjestämisen suuntaviivoja keskusliittomme tyydyttävällä tavalla, tulee SAK julistamaan koko maassa yleislakon, joka alkaa syyskuun 25 päivänä klo 6 aamulla. SAK tulee myöhemmin määrittelemään ne työ- ja toimialat sekä laitokset, jotka jäävät lakon ulkopuolelle.

Tässä yhteydessä SAK samalla viittaa niihin muihin esityksiin, jotka on esiintuotu mainitussa kirjelmässämme ja korostaa seuraavaa:

Yleisen palkkojen järjestelyn yhteydessä on julkisoikeudellisessa työsuhteessa olevien ajempipalkkaisten palkat tarkistettava näin muodostunutta uutta palkkatasoa vastaavaksi ja sen jälkeen sidottava ne myöskin indeksiin.

Palkansaajien verorasituksen helpottamiseksi on verouudistus SAK:n aikaisemmin tekemän esityksen pohjalla kiireisesti toteutettava.

Hinta- ja palkkaneuvosto on uudelleen järjestettävä varaamalla sen kokoonpanossa SAK:lle riittävä edustus, jolloin hinta-asioiden tehostetumpaa ja keskitetymppää hoitoa silmällä pitäen on liitettävä sen alaisuuteen mm. hinnantasausrahasto, lisenssitoimikunta ja elinkeinoelämän säännöstelytoimikunta.

Kansantaloutemme kokonaisohjauksen ja suunnittelun kannalta välttämätön tuotantoministeriö ja työvoimakysymysten kunnollisen hoidon kannalta tuike tarpeellinen työministeriö on kiireisesti saatava aikaan.

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton (SAK) r.y. Työvaliokunta pyytää kunnioittaen saattaa edelläolevan Valtioneuvoston tietoon ja toivoo, että Valtioneuvoston nopeiden ja ammattiyhdistysliikettä tyydyttävien ratkaisujen kautta voitaisiin välttää se vakava askel, joka muussa tapauksessa on edessämme".

Asian johdosta saatettiin julkisuuteen sanomalehdistön välityksellä seuraava SAK:n yleislakkovaroitus:

"Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton Työvaliokunta tiedoittaa täten ammattiyhdistysliikkeen jäsenistölle seuraavaa:

Syyskuun 12 päivänä jätti SAK valtioneuvoston vakauttamisvaliokunnalle kirjelmän, joka sisälsi useita palkkatyöntekijäin kannalta katsoen ensiarvoisen tärkeitä talouspoliittisia esityksiä. Joskin kaikki esitetyt ehdotuksemme ovat ajankohtaisia ja kiireellisiä, kuten SAK:n kirjelmässä mainittiin, niin erikoisesti on asia näin palkkasäännöstelypäätöksen uudistamiseen, palkkojen järjestelyihin ja hinta-asioiden hoidon uudelleen järjestämiseen nähdén.

Kirjelmämme jättämisestä on nyt kulunut jo toista viikkoa ilman, että valtioneuvosto on päässyt näissä kysymyksissä alkuvalmisteluja pidemmälle. Keskusliittomme ei ole katsonut voivansa palkkatyöntekijöitä edustavana järjestönä enää kauemmin odottaa asioiden ratkaisun pitkittymistä, vaan on vakavan ahrkinnan jälkeen katsonut olevansa pakoitettu jättämään valtioneuvostolle kirjelmän, jossa ilmoitetaan, että ellei valtioneuvosto kuluvan syyskuun 24 päivään klo 18 mennessä ole ratkaissut palkkasäännöstelypäätöksen uudistamista ja hinta-asioiden hoidon uudelleen järjestämistä SAK:ta tyydyttävällä tavalla, tulee SAK julistamaan koko maassa yleislakon, joka alkaa syyskuun 25 päivänä klo 6 aamulla. Samalla on SAK ilmoittanut, että se tulee myöhemmin määrittelemään ne työ- ja toimialat sekä laitokset, jotka jäävät yleislakon ulkopuolelle. SAK:n kirjelmässä on myöskin viitattu niihin muihin esityksiin, jotka sisältyvät edellä mainittuun kirjelmäämme, ja joita ammattiyhdistysliikkeen taholla pidetään tärkeinä ja joiden valmisteluihin on nopeasti ryhdyttävä.

Toverit!

Askel, jonka nyt olemme ottaneet, on vakava, mutta olemme sen tehneet täysin tietoisina ja vastuuntuntoisina, sillä taloudellinen

hätä palkkatyöntekijäin keskuudessa ei anna enää aikaa vitkasteleluille. SAK:n Työvaliokunta odottaa, että jäsenistömme yksimielisesti ja yhtenäisin rivein on valmis astumaan tälle vakavalle tielle saattaakseen oikeudenmukaiset vaatimuksemme ratkaisuun. Kaikkea järjestystä ja keskusliiton antamia ohjeita on mahdollisesti syntyvässä työtaistelussamme ehdottomasti noudatettava sekä vältettävä aiheuttamasta yleislakon kautta aineellisia tai muita vaurioita. SAK:n Työvaliokunta tulee myöhemmin tiedoittamaan yksityiskohtaiset ohjeensa lakon osalta".

Samoin tiedoitettiin sanomalehdistön välityksellä SAK kanta muista päiväjärjestyksessä olevista kysymyksistä ollen tiedotus seuraava:

"Kun SAK:n Työvaliokunta on toisaalla annetussa julistuksessa velvoittanut jäsenistönsä noudattamaan keskusliiton kehoitusta mahdollisen yleislakon aloittamisesta sekä sen suhteen erikseen annettavia lisäohjeita, niin tiedoittaa Työvaliokunta samalla SAK:n käsityksistä eräistä muista päiväjärjestyksessä olevista ja valtioneuvostolle jätettyyn esitykseen sisältyvistä kysymyksistä seuraavaa:

Työpalkkojen säännöstelystä vapautumisesta on SAK:n edustajakokous jo aikanaan tehnyt periaatteellisen päätöksensä, jonka mukaisesti myös SAK:n Työvaliokunta on jo aikaisemmin päättänyt, että palkkojen säännöstelystä luovutaan niin pian kuin työntekijäin etuja vaarantamatta siihen on olemassa yleiset edellytykset. Tällä hetkellä ei Työvaliokunnan käsityksen mukaan vielä sellaisia edellytyksiä ole olemassa, mutta SAK:n Työvaliokunta on jo päättänyt asettaa erityisen toimikunnan, jonka tehtävänä on tutkia ja valmistella mahdollisuuksia palkkasäännöstelyn purkamiseksi.

Yleisen palkkojen järjestelyn yhteydessä on julkisoikeudellisessa työsuhteessa olevien alemmpipalkkaisten palkat tarkistettava näin muodostunutta uutta palkkatasoa vastaavaksi ja sen jälkeen sidottava ne myöskin indeksiin.

Palkansaajien verorasituksen helpottamiseksi on verouudistus SAK:n aikaisemmin tekemän esityksen pohjalla kiireisesti toteutettava. Hinta- ja palkkaneuvosto on uudelleen järjestettävä varuamalla sen kokoonpanossa SAK:lle riittävä edustus, jolloin hinta-asioiden tehostetumpaa ja keskitetymppää hoitoa silmälläpitäen on liitettävä sen alaisuuteen mm. hinnantasausrahasto, lisenssitoimikunta ja elinkeinoelämän säännöstelytoimikunta.

Kansantaloutemme kokonaisohjauksen ja suunnittelun kannalta välttämätön tuotantoministeriö ja työvoimakysymysten kunnollisen hoidon kannalta tuiki tarpeellinen työministeriö on kiireisesti saatava aikaan.

Sosialisoimiskysymyksestä tulee SAK:n Työvaliokunta aikaisemmin tekemänsä päätöksen mukaisesti jättämään lähiaikoina erillisen esityksensä ja siinä määrittelemään yksityiskohtaisesti kantansa lähimmän ajan käytännöllisestä sosialisointiohjelmasta.

Edellä esitetyt vaatimuksemme ovat palkkatyöntekijäin kannalta katsoen ensiarvoisen tärkeitä ja sen vuoksi odotamme, että niiden suhteen ryhdytään valtiovallan toimesta".

Yleislakkouhkan johdosta käytiin neuvotteluja sekä valtioneuvoston että asianomaisen ministerivaliokunnan kanssa, jolloin halli-

tuksen taholta esitettiin toivomus, että sille varattaisiin aikaa tutustua kysymykseen sekä niihin esityksiin, joita vakauttamisvaliokunta oli asiassa valmistanut. SAK:n Työvaliokunta päätti tällöin siirtää yleislakon alkamisaikaa siten, että ellei tyydyttävää vastausta ole saatu perjantaihin syyskuun 26 päivään kello 18 mennessä, alkaa lakko lauantaina syyskuun 27 päivänä keila 6 aamulla.

Neuvotteluja jatkettiin varsinkin syyskuun 26 päivänä kautta koko päivän ja jatkuivat ne hyvin sitkeinä yli esitetyn määräajan niin, että vasta klo 23 aikaan voitiin päästä tyydyttävään tulokseen. Mainitun kellon aikaan esitettiin yleisradion ylimääräisessä lähetyksessä SAK:n Työvaliokunnan seuraava tiedoitus:

"SAK:n Työvaliokunta tiedoittaa, että niissä neuvotteluissa, joita tänään on käyty valtioneuvoston ja SAK:n Työvaliokunnan kesken on päästy sellaiseen tulokseen, että SAK:n Työvaliokunta on päättänyt peruuttaa suunnittelemansa yleislakon. Näin ollen huomen aamulla työt jatkuvat normaaliiseen tapaan ja kaikkia työntekijöitä kehoitetaan rauhallisesti ryhtymään työhön".

Neuvottelujen kuluessa oli hallituksen taholta esitetty SAK:n Työvaliokunnalle seuraava vastaus, jonka SAK:n Työvaliokunta valtioneuvoston juhlahuoneustossa pitämässään kokouksessa yksimielisesti hyväksyi:

"Niiden neuvottelujen perusteella, joita SAK:n kuluvaan kuun 12 päivänä jättämän palkkakysymystä koskevan kirjelmän johdosta on käyty SAK:n edustajain ja valtioneuvoston välillä, valtioneuvosto on suostunut palkkakysymyksen järjestämiseen seuraavasti:

Palkkasäännöstelystä luovutaan niin pian kuin mahdollista valtioneuvoston ensin neuvoteltua asiasta työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Lokakuun 1 päivästä 1947 lukien suoritetaan yleinen 5 markan tuntipalkkojen korotus, jonka lisäksi palkkasuhteissa vallitsevat epäkohdat, n.s. kuopat, on poistettava hinta- ja palkkaneuvoston yhteistoimin työmarkkinajärjestöjen kanssa tekemien esitysten mukaisesti. Näin muodostunut tarkistettu palkkataso on sidottava elinkustannusten muutoksia osoittavaan indeksiin siten, että lokakuun hinta- ja palkkatasoja pidetään perustasoina, jotka merkitään — 100, ja hintojen muuttuessa jokaiselta täydeltä elinkustannusindeksin 5 %:n nousulta myönnetään 5,5 %:n korotus palkkoihin, kummassakin tapauksessa laskettuna perustasosta. Tämä tarkistus suoritetaan kolmen kuukauden väliajoin kuitenkin niin, että ensimmäinen tarkistus suoritetaan tammikuun 1. päivästä 1948 alkaen.

Samalla valtioneuvosto on päättänyt, että elinkustannuksia paremmin vastaavan palkkauksen aikaan saamiseksi on otettava käy-

täntöön ns. perhelisäjärjestelmä ja siinä mielessä kehoittanut työmarkkinajärjestöjä sopimaan sellaisesta järjestelystä, jonka mukaan 1.10. 1947 alkaen suoritetaan kaikille niille työntekijöille, joilla on huollettavanaan lapsia, jokaiselta lapselta samansuuruinen perhelisä kuin valtion viran- ja toimenhaltijoille maksetaan eli nykyään 500 markkaa kuukaudessa. Varat tätä tarkoitusta varten on kerättävä siten, että työnantajat suorittavat määräprosentin maksamistaan työpalkoista erityiseen rahastoon.

Edellen valtioneuvosto on päättänyt esittää, että valtion viran- ja toimenhaltijoille myönnettäisiin niinikään 1 päivästä lokakuuta alkaen vastaava palkkojen korotus. Samalla on erikseen suoritettava tarpeelliset kuoppapalkkojen tarkistukset varsinkin alempipalkkaisten, työsuhteessa oleviin rinnastettavien kohdalta.

Mitä SAK:n yllämainitussa kirjelmässä mainittuihin hintaorganisation uudelleen järjestelyihin tulee, valtioneuvosto on antanut asettamansa ministerivaliokunnan tehtäväksi tutkia toimenpiteitä sanotun organisation tehostamiseksi pääasiassa SAK:n esittämiä suuntaviivoja noudattaen.

Valmisteluihin uuden palkkapäätöksen lopulliseksi sanamuodoksi ryhdyttiin viipymättä ja lokakuun -3 päivänä annetussa uudessa palkkapäätöksessä toteutettiin valtioneuvoston SAK:lle antamat lupaukset. Palkkojen korotus annettiin siten, että ohjepalkkoja kaikissa ryhmissä korotettiin huomattavasti. Tästä oli seurauksena, että yleinen korotus ei jäänyt luvattuun 5 markkaan, vaan nousi yleensä melkoista suuremmaksi. On arvioitu, että lokakuun palkkapäätös käytännössä merkitsi noin 25—30 % suuruista palkkojen nousua.

Täten korotetut palkat sidottiin samalla uudelleen erikoisesti tätä tarkoitusta varten laskettavaan elinkustannusindeksiin. Tämä tapahtui siten, että kustakin täydestä 5 %:n suuruudesta indeksin noususta määrättiin annettavaksi 5,5 %:n suuruinen lisäys palkkaan sekä vastaavasti kustakin indeksin täydestä 10 %:n suuruudesta laskusta 5 %:n alennus palkkaan. Indeksien mukaiset palkkojen tarkistukset tuli suorittaa ensi kerran tammikuun 1 päivänä 1948 sekä sitten aina neljännesvuosittain pitäen lähtökohtana uuden päätöksen mukaista lokakuun 1947 palkatasoa ja kunkin vuosineljänneksen toisen kuukauden elinkustannusindeksiä. Sen jälkeen kun oli todettu, että marraskuun 1947 elinkustannusindeksi oli 5,6 % lokakuun indeksistä korkeampi, määräsi sosiaaliministeriö hinta- ja palkkaneuvoston päätöksen mukaisesti palkat tammikuun alusta 1948 korotettavaksi yhtä indeksikorotusta vastaavasti eli siis 5,5 %.

3. Indeksikysymys.

Elinkustannusindeksin kehitys kertomusvuoden aikana kuvasti sitä suurta nousua, mitä elinkustannuksissa oli tapahtunut. Olihan yleisindeksin nousu vuoden 1947 tammikuussa 471 ja saman vuoden joulukuussa 720 sekä v. 1948 tammikuussa 763.

Kysymys indeksin oikeellisuudesta tuli kertomusvuoden aikana myöskin päiväjärjestykseen ja talousneuvoston toimesta asetettiin syyskuun alussa erikoinen toimikunta, joka sai tehtäväkseen valmistella uuden indeksilaskennan perusbudjetin nykyisiä oloja vastaavammaksi. Toimikunnan puheenjohtajana toimi J. Hakulinen ja jäsenenä U. Hiironen.

Valtioneuvoston antaman uuden palkkapäätöksen mukaan määriteltiin uuden indeksilaskennan peruslähdekohdaksi kertomusvuoden lokakuun taso, joka merkittiin 100:lla.

Palkkojen indeksiin sitomisesta oli kertomusvuoden aikana ammattiyhdistysliikkeen omassa piirissä eriäviä käsityksiä, jotka tosin osaltaan saattoivat johtua asioiden tuntemattomuudesta. Myöskin ammattiyhdistysliikkeen ulkopuolella esiintyi työnantajain taholla samoin kuin porvarillisessa lehdistössä voimakasta hyökkäystä palkkasäännöstelypäätökseen sisältyvää n.s. ylikompensatiota kohtaan, jonka väitettiin muutamassa kuukaudessa johtavan koko maan talouselämän yhä kiihtyvään inflatiomylllyyn. Kehitys ei kuitenkaan ole käynyt yksiin indeksijärjestelmän sen enempää kuin "ylikompensationkaan" arvostelijain laskelmien kanssa.

4. Lapsilisäkysymys.

Siinä vastauksessa, jonka valtioneuvosto syyskuun 26 päivänä jätti SAK:n Työvaliokunnalle, annettiin valtioneuvoston päätökseen perustuva lupaus, että elinkustannuksia, paremmin vastaavan palkkauksen aikaansaamiseksi otetaan käytäntöön lokakuun 1 päivästä lukien ns. perhelisäjärjestelmä, jonka mukaan kaikille niille työntekijöille, joilla on huollettavanaan lapsia, maksetaan jokaiselta lapselta samansuuruinen perhelisä kuin valtion viran- ja toimenhaltijoille suoritetaan.

Hallituksen tarkoituksena oli, että varat tähän tarkoitukseen kerättäisiin työnantajilta erityiseen rahastoon, josta lapsilisät maksettaisiin, ja tässä mielessä hallitus kehoitti työmarkkinajärjestöjä neuvottelemaan keskenään perhelisäjärjestelmän käytännöllisestä toteuttamisesta. Kun sitten työmarkkina- ynnä eräiden muiden järjestöjen yhteinen neuvottelutilaisuus pidettiin, oli siinä pakko todeta, että ilman valtiovallan puolelta tapahtuvia lainsäädännöllisiä

toimenpiteitä ei ollut mahdollista saada kyllin laajalle pohjalle rakentuvaa järjestelmää. Tämän käsityksensä järjestöt kirjelmällään ilmoittivatkin valtioneuvostolle.

Oli selvää, että varsinaiset lainsäädännölliset toimenpiteet, käsittäen asian valmistelun hallituksessa ja sen käsittelyn eduskunnassa, olisivat vieneet oman aikansa ja parhaimmassakin tapauksessa muutaman kuukauden, ja tällöin hallituksen piirissä oli pakko ryhtyä tutkimaan mahdollisuuksia perhelisäkysymyksen väliaikaiseksi ratkaisuksi siihen mennessä kunnes tarvittavat lainsäädännölliset toimenpiteet olisi saatu vietyä loppuun. Lisäksi oli huomattava, että hallituksen vastauksessa syyskuun 26 päivältä oli annettu lupaus perhelisäjärjestelmän toteuttamisesta lokakuun alusta lukien ja aika oli nyt jo ehtinyt kulua marraskuun alkuun. Tällöin astui näköpiiriin kaksi vaihtoehtoa, joissa hallitus taloudellisen valtalain nojalla olisi voinut antaa väliaikaisen päätöksensä tarkoitettunlaisen perhelisäjärjestelmän toteuttamisesta. Ensimmäisen vaihtoehdon mukaan olisi valtioneuvoston päätöksellä velvoitettu työnantajat maksamaan erityiseen tätä tarkoitusta varten Postisäästöpankin yhteyteen muodostettavaan rahastoon yleistä lapsilisärasitusta vastaava prosentti laskettuna heidän kunkin työntekijöilleen maksamiensa työpalkkojen kokonaismäärästä. Laskettu prosentti olisi ollut n. 4. Työntekijät taasen olisivat saaneet rahastosta nostaa perhelisän lapsiluvun mukaan. Täten olisi työnantajiin kohdistuva rasitus jakautunut tasaisesti heidän palveluksessaan olevien työntekijäin lukumäärän eikä kunkin työntekijäin lapsiluvun mukaan. Ja täten olisi suuriperheisten työntekijäin karttamisen vaara voitu välttää. Oikeuskanslerin esittämän tulkinnan mukaan ei taloudellisen valtalain nojalla kuitenkaan valitettavasti ollut mahdollisuutta määrätä valtioneuvoston päätöksellä työnantajille mainitunlaista maksuvelvollisuutta erityiseen rahastoon. Toisena ja ainoana vaihtoehtona, mikäli perhelisä haluttiin väliaikaisesti toteuttaa eikä siitä luopua, näytti tällöin olevan asian järjestäminen palkkasäännöstelyn puitteissa. Valtalain mukaan on näet hallituksella oikeus antaa palkkoja koskevia määräyksiä ja täten myöskin perheellisyteen perustuvia palkkamääräyksiä. Marraskuun 8 päivänä hallitus antoiinkin päätöksensä palkkasäännöstelypäätökseen liittyvästä uudesta 10 a pykälästä, jolla työnantajat velvoitettiin takautuvasti lokakuun 1 päivästä lukien suorittamaan työntekijöilleen perhelisää.

Päätöksen mukaan on lapsilisä yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevien työntekijäin lapsille säännöllisessä työssä 500 mk kuukaudesta kutakin alle 17 vuotiasta lasta kohden ja lyhytaikaisissa tai kausiluontoisissa töissä 2:50 tunnilta kuitenkin enintään 500 mk kuukaudessa lasta kohden.

Samanaikaisesti kun valtioneuvosto antoi päätöksensä perhelisän väliaikaisesta maksamisesta, asetti se kolmimiehistön komitean valmistelemaan kiireellisessä järjestyksessä palkkalinjalle rakentuvaa lapsiläiläinsäädäntöä. Komitea teki työnsä valmiiksi nopeasti ja jätti mietintönsä sekä siihen liittyvät laki- ja asetusehdotukset valtioneuvostolle joulukuun alkupuolella. Saamansa tehtävän mukaisesti komitean ehdotukset rakentuivat palkkalinjalla liikkuvaan systeemiin. Valmistautuessaan ehdotustaan komitea piti eräinä periaatteinaan, että järjestelmä on saatava toimimaan ilman uusia ja kalliita virkakoneistoja, että lapsiläilän maksamisesta työnantajille koitua rasitus jakautuu tasaisesti työnantajien kesken työntekijäin lukumäärän eikä kunkin yksityisen työntekijän palveluksessa olevien työntekijäin lapsiluvun mukaan.

Komitea, jossa SAK:n edustajana oli A. Sumu, viittasi mietinnössään myös niihin mahdollisuuksiin, joita olisi olemassa lapsiläiläkysymyksen ratkaisemiseksi n.s. sosiaalisella pohjalla t.s. yleisenä, kaikista lapsista maksettavana avustuksena. Komitean ehdotukset olivat vuoden vaihteessa valtioneuvostossa edelleen käsittelyn alaisena.

Kertomusvuoden loppuun saakka oli siten voimassa käytännössä lapsiläiläjärjestelmä mainittuun palkkasäännöstelypäätöksen lisäpykälään perustuvana säännöksenä. Käytännössä on sen soveltuksesta ilmennyt verrattain paljon tulkintaerimielisyyksiä sekä työnantajain aiheuttamia väärinkäytöksiä. Erikoisesti on todettava, että maa- ja metsätaloudessa ovat työnantajat järjestelmällisesti kieltäytyneet maksamasta valtioneuvoston päätöksen edellyttämiä lapsiläiläisiä taipuen vasta myöhemmin noudattamaan päätöstä.

5. Sopimussuhteet työnantajain kanssa.

Edellisten vuosien aikana käyntiin saatua sopimuspolitiikkaa työnantajajärjestöjen kanssa on kertomusvuoden aikana jatkettu. Useiden suurten alojen sopimuksia uusittiin vuoden aikana saavuttaen sopimuksiin parannuksia. Voidaan sanoa suurimman osan työmarkkinoista olleen kertomusvuoden aikana sopimusten "peittämiä".

SAK:n ja STK:n välinen neuvottelukunta on kertomusvuoden aikana laajennetussa kokoonpanossa kokoontunut useita kertoja käsitellen erilaatuisia eri liittojen toimipiirissä ilmenneitä riita- ja tulkintakysymyksiä. Sairausajan palkkaa ja sairaskasvoja koskeva vaikea kysymys on edelleen ollut neuvottelukunnassa ja sen asettamassa jaostossa avoimena.

6. Valtion viran- tai toimenhaltijain palkkauskysymyksiä.

Valtion viran- tai toimenhaltijain palkkauksen kehittymisessä oli kolme vaihetta: vuoden alkupuolella peruspalkkojen korotushankkeet, kuoppapaikkojen tarkistus ja vuoden lopulla jälleen yleinen palkkojen korotus. Näitä palkkakysymyksiä on hoitanut Valtionvirkailijain Yhteisjärjestön hallitus SAK:n Työvaliokunnan päättäessä tärkeimmistä kysymyksistä.

Heti vuoden alussa yhteisjärjestön hallitus joutui käsittelemään palkkausasiantuntijain eli Kahran toimiston ehdotusta viran- tai toimenhaltijain palkkauksen uudelleen järjestämiseksi. Tästä ehdotuksesta käydyissä neuvotteluissa SAK:ta edustivat yleisneuvottelijoina W. E. Backman, V. Ruotsalainen ja H. E. Helmeri. Neuvotteluissa oli tarkoituksena saada alempipalkkaisten kohdalla korotuksia mainitussa ehdotuksessa oleviin määriin. Palkkausta oli hoidettava myöskin eduskunnassa. Siellä saatiinkin sellainen tulos, johon SAK:hon kuuluvat viran- tai toimenhaltijat saattoivat tyytyä, vaikkakaan tulos ei vastannut odotuksia.

Kuoppapaikkojen tarkistus. Valtiovarainministeriön virkamiehistä muodostettu avustustoimikunta sai tehtäväkseen valmista esitykset vakinaisten ja ylimääräisten viran- ja toimenhaltijain sijoittelusta palkkaus- ja palkkioluokkiin. Keskusvirastojen oli tehtävä ehdotuksensa tälle toimikunnalle. Kun asianomaiset järjestöt eivät olleet virastojen kanssa päässeet sijoittelusta joka kohdassa yksimielisyyteen, niin pidettiin tarpeellisena, että tuohon avustustoimikuntaan saataisiin myöskin SAK:n edustus, joka voisi siinä ajaa järjestöjen kantaa. Kesäkuun loppupuolella saatiinkin SAK:n edustajiksi B. Väisänen ja A. Välikoski.

Avustustoimikunta käsiteli ilman järjestöjen äänivaltaista edustusta ylimääräisten luokituksen tarkistuksen ja uusien toimien haltijaryhmien, kuten siivoojien ja talonmiesten, palkkioluokkiin sijoittelun. Palkkauskomitea, joksi mainittu avustustoimikunta järjestöjen edustajilla täydennettäessä muutettiin, sai ensimmäiseksi tehtäväkseen teknillisen henkilökunnan kuoppapaikkojen tarkistuksen. Yhteisjärjestössä laadittiin jäsenliittojen esitysten pohjalla yksityiskohtainen ehdotus sekä teknillisten että muiden viran- tai toimenhaltijain kuoppapaikoista, joka ehdotus esitettiin palkkauskomitealle sillä evästyksellä, ettei viran- tai toimenhaltijain palkkauskysymystä voida hoitaa ainoastaan teknillisen alan kuoppia tasoittamalla, vaan siinä on huomioitava myöskin muiden alojen palkkauskuopat.

Palkkauskomitea suoritti kertomusvuoden aikana kuoppatarkistuksen sekä vakinaisten että ylimääräisten viran- tai toimenhaltijain

jäin osalta. Tasoituksesta osallisiksi pääsi noin 10.000 vakinaista ja noin 10.000 ylimääräistä viran- tai toimenhaltijaa.

Vuoden loppupuolen palkkaliike. Eduskunnan huh-
tikuussa hyväksymiä palkkoja pidettiin viran- tai toimenhaltijain
keskuudessa yleiseen palkkatasoon verrattavina. Mutta kun touko-
kuussa tuli 5—6,5 markan tuntipalkan korotus työsuhteessa oleville,
niin virkasuhteessa olevat jäivät taas jälkeen. Tämän vuoksi yhteis-
järjestön hallitus jo varsin varhaisessa vaiheessa ryhtyi tutkimaan
mahdollisuuksia epäsuhteen korjaamiseksi. Kun sitten elokuussa
jo näytti ilmeiseltä, että lähiaikoina kävisi välttämättömäksi yleinen
palkkojen järjestely, niin yhteisjärjestön hallitus lähetti valtioneu-
vostolle elokuun 19 päivänä kirjelmän, jossa SAK:n Työvaliokun-
nan hyväksymänä esitettiin mm. seuraavaa:

1. viran- tai toimenhaltijain palkat olisi korotettava yleisen palk-
kojen korotuksen yhteydessä;

2. niitä määrättäessä noudatettaisiin sitä suhdetta yksityisoikeu-
dellisessa työsuhteessa olevien palkkoihin, mikä vallitsi nyt voi-
massa olevan palkkauslain mukaan kuluvan vuoden alussa;

3. mainitulla tavalla korotetut palkat maksettaisiin kesäkuun 1
päivästä 1947 alkaen;

4. siinä tapauksessa, ettei yleistä palkkojen järjestelyä aivan
lähiaikoina tule, on valtion alempipalkkaisten viran- tai toimen-
haltijain palkkoja korotettava kesäkuun 1. päivästä 1947 lukien
vähintään sillä määrällä, jonka yleensä yksityisoikeudellisessa työ-
suhteessa olevat toukokuun 16. päivästä alkaen Valtioneuvoston
päättöksen perusteella saavat.

Syksyn kuluessa oli useita neuvotteluja, joihin osallistui myös-
kin Virkamiesliitto, valtiovarainministeriön edustajain kanssa. Vai-
keuksia tuotti oikean pohjan löytäminen ja se, maksetaanko ko-
rotus kesäkuun alusta vai jostakin myöhemmästä ajankohdasta.
Valtioneuvosto yleislakkouhkan selvittelyn yhteydessä sopi SAK:n
kanssa syyskuun 26 päivänä siitä, että viran- tai toimenhaltijain
palkat korotetaan yleistä palkkojen korotusta vastaavalla määrällä,
kuopat tasoitetaan ja palkkojen nousu seuraa elinkustannusindeksiä
sopimuksessa määritellyllä tavalla.

Hallitus antoi lokakuun 7. päivänä järjestöille esityksensä, jonka
mukaan palkat kohoaisivat noin 10—18 % riippuen palkkausluo-
kasta. Nämä korotukset tulisivat voimaan lokakuun 1 päivästä lu-
kien.

Tämä esitys ei yhteistyöjärjestön hallituksen käsityksen mukaan
vastannut sitä, mitä hallitus oli sopinut SAK:n kanssa. Sen vuoksi
yhteisjärjestön puolesta annettiin vastaehdotus, jonka mukaan sil-

loisia palkkoja olisi korotettava palkkausluokissa 1—23 2.300 mk/kk (yhteisjärjestössä ei ole jäseniä ylemmissä palkkaluokissa) ja siten muodostuneeseen palkkaan lisättäisiin 15 % n.s. momenttilisien korvaukseksi, kalliinpaikanlisät korotettaisiin noin kolminkertaisiksi, ylimääräisille olisi saatava viisi ikälisää ja ylmääräisten palkat olisi korotettava vastaavien vakinaisten tasolle. Myöskin takamaksusta ilmoitettiin voitavan luopua eräin ehdoin.

Neuvotteluissa valtiovarainministeriön kanssa päästiin siihen, että ministeriö lisäsi ehdotukseensa 5 %. Yhteisjärjestön puolesta pyydettiin tähän lisättäväksi 1.000 mk kuukaudessa.

P a l k k a u s k y s y m y s e d u s k u n n a s s a . Kun hallitus teki esityksensä eduskunnalle sellaisena, että erimielisyyden aiheeksi yhteisjärjestön kanssa jäi mainittu 1.000 markkaa, niin yhteisjärjestön puolesta tehtiin kaikki mahdollinen, että eduskuntaryhmät, valtiovarainvaliokunnan jaosto ja eräät yksityiset edustajat saataisiin vakuuttuneiksi siitä, että tuo 1.000 markan korotus kuukaudessa hallituksen esityksen lisäksi on välttämätön näiden palkkojen saamiseksi yleistä palkkatasoa vastaaviksi. Yleinen palkkataso oli sangen vaikeasti osoitettavissa, koska vielä silloin palkkaneuvottelut useilla aloilla olivat kesken ja koska eri alojen palkat ovat erittäin kirjavat. Kuitenkin niiden alojen, joilla neuvottelut olivat päättyneet, sopimusten perusteella suoritettiin laskelmia ja täten saatua numeroaineistoa käytettiin yleisen palkkatason osoittamiseksi eduskunnan eri elimissä.

SAK:n Työvaliokunta määritteli kantansa viran- tai toimenhaltijain palkkakysymykseen ja asettui yhteisjärjestön esitystä kannattamaan.. SAK:n kanta julkaistiin sanomalehdissä sekä esitettiin myöskin työväen eduskuntaryhmille ja eräille muille eduskuntaryhmien edustajille.

Eduskunnassa palkkauskysymys oli toisessa eli ratkaisevassa käsittelyssä marraskuun 25 päivänä ja sai sellaisen ratkaisun, että hallituksen esitykseen lisättiin kaikissa palkkaluokissa 800 mk kuukaudessa ja että hallituksen esittämä 5,5 %:n indeksikorotus muutettiin 5 %:ksi. Tässä yhteydessä ratkaistiin muitakin kysymyksiä, kuten esim. ylimääräisten viisi ikälisää:

Tämä verraten monivaiheinen palkkaliike päättyi sellaiseen tulokseen, että Valtionvirkailijain Yhteisjärjestöön kuuluvat järjestöt ja viran- tai toimenhaltijat ovat voineet sen hyväksyä. Tärkeimpänä saavutuksena siinä tuli viran- tai toimenhaltijoiden palkkojen rinnastaminen yleiseen palkkatasoon ja sitominen elinkustannusindeksiin.

Kun palkkaliike sai tällaisen päätöksen, niin SAK:hon kuuluvat viran- tai toimenhaltijat eivät lähteneet lakkotielle, vaikka tulos ei ollutkaan aivan sellainen kuin oli toivottu.

Valtion viran- tai toimenhaltijain työaikakysymys ja sunnuntaityökorvaus. Elokuun 2. päivänä 1946 annetun työaikalain voimaantulo oli useissa valtion laitoksissa valtioneuvoston päätöksellä siirretty huhtikuun 1. päivään 1947. Rautatiehallitus, postihallitus ja sisäasiainministeriö esittivät, että lain voimaantuloa siirrettäisiin vieläkin myöhäisemmäksi. Työaikalain voimaantulon uudelleen lykkäämisestä valtioneuvosto oli pyytänyt myöskin SAK:n lausuntoa. Vastauksessaan SAK ilmoitti suostuvansa siihen, että p.o. lykkääminen voidaan siirtää huhtikuun 27 päivään 1947. Tämän lykkäämisesityksen johdosta Yhteisjärjestönkin edustajat kävivät neuvotteluja eri ministeriöissä.

Sunnuntaityökorvauskysymys oli vireillä rinnan työaikalain voimaantulon valmistelun kanssa. Valtioneuvosto asetti 27 päivänä maaliskuuta komitean käsittelemään kysymystä työaikalain alaisille valtion viran- tai toimenhaltijoille ja työntekijöille sunnuntaityöstä lain mukaan maksettavasta korvauksesta. Tähän komiteaan SAK esitti kutsuttavaksi yhtä monta järjestön edustajaa kuin siihen nimetään muita jäseniä. Kun komiteaan tuli nimetyksi vain toimitsija H. E. Helameri, kielsi SAK:n Työvaliokunta hänetkin komitean työhön osallistumisen ja jätti sosiaaliministeriöön uuden esityksen, jonka mukaan komiteaa olisi täydennettävä SAK:n aikaisemmin esittämällä tavalla. Tämän jälkeen SAK sai siihen edustajikseen poliisiupseeri V. Ruotsalaisen, toimitsija K. E. Valjakan, toimitsija H. E. Helameren ja vartiomies V. S. Laakson. Komitea ei kuitenkaan saanut esitystään valmiiksi ennen sunnuntaityökorvauskysymyksen ratkaisua eduskunnassa huhtikuussa, mikä toistaiseksi keskeytti komitean työskentelyn.

Tässä ensimmäisessä vaiheessa viran- tai toimenhaltijain sunnuntaityökorvaushanke ei tuottanut tuloksia. Mutta järjestöt eivät jättäneet tämän kysymyksen hoitamista tähän, vaan sitä edelleen käsiteltiin ja pidettiin oikeudenmukaisena sitä, että sunnuntaityöstä on maksettava henkilökohtainen korvaus tehtyjen työtuntien perusteella, mikäli mahdollista myöskin niille viran- tai toimenhaltijoille, jotka eivät ole työaikalain alaisia. Tämän kannan hyväksyi myöskin SAK:n Työvaliokunta. Mainitun komitean mietintöön SAK:n edustajat liittivät sen mukaisen eriävän mielipiteen.

Yhteisjärjestön hallitus kehoitti jäsenjärjestöjään esittämään kantansa sunnuntaityökorvauskysymyksestä asiaa tutkineen komi-

tean mietinnön ja siihen SAK:n edustajain liittämän eriävän mielipiteen pohjalla, joka oli Yhteisjärjestön kannalla. Järjestöt vastauksissaan ilmoittivat yhtyvän mainittuun mielipiteeseen. Veturimiesyhdistys heinäkuussa pitämässään vuosikokouksessa päätti, että veturimiehet kieltäytyvät sunnuntaityöstä syyskuun 15 päivästä seuraavasta sunnuntaista alkaen, ellei asia saa siihen mennessä myönteistä ratkaisua.

Elokuun 13 päivänä jätettiin valtioneuvostolle SAK:n hyväksymä kirjelmä, jossa vaadittiin aikaisemmin esitetyn kannan mukaisesti sunnuntaityökorvausta ja pyydettiin vastausta syyskuun 13 päivään mennessä.

Valtioneuvostossa tämän asian hoitaminen joutui ministeri Härmän tehtäväksi. Hänen johdollaan käytiin useita neuvotteluja, joissa tarjottiin ministeriön puolesta sellaista ratkaisua, että korvaus maksettaisiin 26 sunnuntaista vuodessa ja juhlapäivistä. Tämän ehdotuksen johdosta Yhteisjärjestön hallitus vielä tiedusteli jäsenliittojen kantaa ja sen enemmistö suosittelee, että neuvottelujen pohjaksi voitaisiin hyväksyä tuo ehdotus. Jäsenliittojen enemmistö oli kuitenkin alkuperäisen esityksen kannalla. Neuvotteluissa ei päästy yksimielisyyteen, koska valtion edustajat eivät katsoneet voitavansa tähän suostua. Hallitus teki esityksensä eduskunnalle mainitun ehdotuksen pohjalla.

Veturimiehet kieltäytyivät lokakuun 12 päivänä sunnuntaityöstä. Eduskunta ratkaisi sunnuntaityökorvauskysymyksen lokakuun 24 päivänä valtionvirkailijain Yhteisjärjestön esittämällä tavalla. Näin ollen viran- tai toimenhaltijat eräin poikkeuksin saavat työaikalain mukaisen korvauksen sunnuntai- ja pyhätyöstä vuoden 1947 alusta lukien.

VIII. Ammattiyhdistysliikkeen asenne eräisiin päivänkysymyksiin.

1. Verokysymys.

Jo edellisen kertomusvuoden lopussa jätettiin valtioneuvostolle SAK:n esitys verohelpotusten aikaansaamisesta palkkatyöntekijöille. Tammikuun puolivälissä joutui SAK:n Työvaliokunnan lähetystö uudelleen käymään pääministeri Pekkalan luona tehostamassa ja selventämässä keskusliiton käsityksiä verohelpotuksia koskevassa kysymyksessä. SAK:n täsmällistetty esitys asiasta sisälsi euraavaa:

"että tulo- ja omaisuusveron kohdalla varsinaista toisen työstä saatua palkkatulon ennakopidätyksen alaista veromäärää alennetaan 25 %:lla 250.000 markan tulorajaan saakka sekä 250.000 mark-

kaa suuremmista tuloista alennus toimitetaan alenevan asteikon mukaan kuitenkin siten, että liukuminen 25 %:sta tapahtuu ilman jyrkkiä porrastuksia;

että tätä sovelletaan vuoden vaihteessa voimaan tulleen asteikon mukaisesti tulevan helmikuun 1 päivästä lukien; huomioonotettuna koko verovuosi 1947;

että tulo- ja omaisuusveron verovapaa tuloraja toisen työstä saadusta ansiotulosta määrätään I veroluokassa 40.000 mk ja II ja III luokassa 70.000 markkaa;

että aviopuolisoiden palkkatulojen verotus toimitetaan erikseen; että veron perintä, progressiivisuudesta luopumatta, järjestetään siten, että sillä ei ole tuotantoa haittaavaa ja jarruttavaa vaikutusta urakka-, yli- ja lyhytaikaisissa töissä/

Viikon kuluttua tekikin valtioneuvosto asian johdosta periaateratkaisunsa jättäen asian lähemmän valmistelun valtiovarainministeriön tehtäväksi. Hallituksen periaateratkaisu seurasi samoja linjoja, joita SAK:n taholta oli esitetty.

Hallituksen verohelpotuksia koskevan esityksen tullessa helmikuussa eduskuntakäsittelyyn kävi SAK:n Työvaliokunnan lähetystö eduskuntaryhmien puheilla selostamassa keskusliiton käsityksiä asiassa ja kiirehtimässä asian käsittelyä.

Asian ratkaisun viipyessä edelleen eduskunnassa teki SAK:n Työvaliokunta maaliskuun 4 päivänä päätöksensä kahden tunnin vastalauselakon toimeenpanosta Helsingissä, ellei eduskunta viivyttelämättä hyväksy verohelpotuksia koskevaa lakia hallituksen esittämässä muodossa ja ellei verohuojennuksia toimeenpanna viipymättä. Ennakkoperintälain 11 §:n ollessa eduskunnassa lopullisessa käsittelyssä hyväksyttiin se hallituksen esittämässä muodossa, joten Työvaliokunta tiedotti, että eduskunnan ratkaisu asiassa tyydyttää keskusliittoa ja asian johdosta suunnitellut toimenpiteet ammattiyhdistysliikkeen taholla raukesivat.

Eduskunnan tekemä päätös merkitsi käytäntöön sovellettuna sitä, että palkanpidätystaulukkojen osoittamia pidätysmääriä alennettiin väliaikaisesti vuoden 1947 ajaksi 15 %:lla.

2. Polttopuukysymys.

Polttopuukysymyksessä on SAK:n taholta jouduttu kertomusvuoden aikana esiintymään useita kertoja sekä hintojen osalta että puunsaannin turvaamiseksi asutuskeskuksiin. Kesäkuun 12 päivänä kävi SAK:n Työvaliokunnan lähetystö kansanhuoltoministeriössä esittämässä palkkatyöntekijäin käsitykset ja huolestumisen valtioneuvoston päätöksen johdosta, jolla mm. polttopuut vapautettiin säännöstelystä.

Lokakuun lopulla antoi SAK:n Työvaliokunta sanomalehdistön kautta julkilausuman, jossa sanottiin seuraavaa:

"Kun laki puutavaran hakkuuvelvollisuudesta viime kesäkuussa lakkasi olemasta voimassa, uskottiin, että metsien omistajat vastuuntuntoisina kansalaisina, kansamme vaikean aseman tajuten ilman valtiovallan taholta asetettua velvoitusta tulisivat huolehtimaan kulutuskeskusten polttopuun tarpeen turvaamisesta.

Toisin on kuitenkin käynyt. Hakkuuvelvollisuuden lakattua ovat varsinkin suurmetsien omistajat järjestelmällisesti kieltäytyneet myymästä metsiään polttopuiksi. Tämä on johtanut siihen, että vaikkakin alkavan talven polttopuun tarve on entisten varastojen avulla saatu turvatuksi, uhkaa kansaamme — varsinkin sen vähävaraisinta osaa — seuraavana talvikautena, ellei hakkuita saada pikaisesti käyntiin, muun niukkuuden ohella myöskin pakkasen kanssa kamppaileminen asunnoissaan.

Nyt on kulunut lähes viisi kuukautta siitä, kun puutavara vapautettiin säännöstelystä ja kun tänä aikana ei ole nimeksikään suoritettu polttopuun hakkuita, vaikka kuluvan syksyn harvinaisen edulliset sääsuhteet olisivat luoneet hakkuille mitä parhaimmat edellytykset, on tulevan lämmityskauden polttopuutilanne mitä huolestuttavin ja on asiaan jo eri yhteyksissä kiinnitetty huomiota.

Vakava tilanne pakottaa myöskin SAK:n puuttumaan asiaan. Palkkatyöntekijät ovat sodanjälkeisinä vuosina, puutteellisesta ravinnosta ja vaillinaisesta vaatetuksesta huolimatta, uutterasti ponnistelleet yhteisen hätämme lievittämiseksi. Ponnisteluistaan ovat he saaneet kansamme yhteisen tunnustuksen. Tästä osoituksena on Sotakorvausteollisuuden Valtuuskunnan SAK:n välityksellä kolmannen sotakorvausvuoden päätyttyä maamme palkkatyöläisille esittämät kiitokset. Palkkatyöntekijöitä edustavana keskusjärjestönä ei SAK voi hyväksyä, että eräät kansalaispiirit, jotka ovat, useassa tapauksessa ansioittomasti, saaneet luonnonrikkauksia haltuunsa, käyttävät näitä itsekkäästi ja tunnottomasti omaksi hyväkseen kansamme yhteisestä hädästä välittämättä. Tällaisen häikäilemättömyyden menettelyn, joka käsityksemme mukaan on selvää, koko yhteiskuntaamme vastaan kohdistettua anarkiaa, tuomitsee keskusliittomme jyrkästi.

Vaikkakin, kuten edellä on todettu, olemme menettäneet useita kuukausia parhaasta hakkuukaudesta, ei tilanne vielä ole toivoton. Sen vuoksi vetoaakin SAK maan hallitukseen ja eduskuntaan luottaen siihen, että nämä valtiovallan elimet ripeillä toimenpiteillä estävät kansamme toimeentuloa vakavasti vaarantavat pyrkimykset. Maamme palkkatyöläiset tulevat antamaan valtiovallalle tässä suhteessa varauksettoman tukensa."

3. Voimapula.

Pitkäaikaisen kuivuuden aiheuttama vesivoimavarojen väheneminen johti syyskauden alussa verrattain ankaraan sähkön käytön supistamiseen niin yksityistaloudessa kuin teollisuudessakin. Tilanteen johdosta antoi SAK julkisuuteen seuraavan tiedoituksen:

"Pitkäaikaisen kuivuuden aiheuttama valtakunnan vesivoimavarojen ehtyminen, samaan aikaan kuin sähkön kulutus on kasvamassa pimeän talvikauden alkaessa, on aiheuttanut talouselämässämme erittäin vaikean kriisin, joka huolestuttavassa määrin lähipäivien ja viikkojen aikana tulee lisäksi vielä vaikeutumaan.

Teollisuudelta vähennetty voima on aikaansaanut osittaista työvoiman vähentämistä, työpäivän tai työviikon lyhentämistä ja näin ollen aiheuttanut myös tuotannon alenemista, joka seikka puolestaan tulee vaikeuttamaan maan huoltotilannetta.

Eräs keino mainittujen haittojen torjumiseen on sähkön säästämisen kaikkialla siellä, missä se on mahdollista.

Teollisuudelta on jo nyt vähennetty kaikki mahdollinen sähkövoima. Ainoana säästökohteena on jäljellä teollisuuden ulkopuolelle jäävä kulutus. Tällöin on jokaisen yksityisen kansalaisen velvollisuus omalta kohdaltaan huolehtia siitä, että kaikkialla huolellisesti ja määrätietoisesti harkitaan suuressa ja miten voitaisiin selvittää vähemmällä kulutuksella ilman suurempia käytännöllisiä haittoja ja turvallisuutta vaarantamatta.

Edellä olevan perusteella Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton (SAK) Työvaliokunta kehoittaa jäsenistöään kaikkialla pyrkimään siihen, että tarpeeton sähkön kulutus rajoitetaan ja että kaikessa noudatetaan viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä. Erityisesti luottamusmiehiä ja tuotantokomiteain jäseniä kehoitetaan syventymään tilanteen aiheuttamiin vaikeuksiin ja selvastamaan säästämisen välttämättömyyttä toimipirissään.

Pieninkin säästö jokaisen valo- tai kulutuspisteen kohdalla voi turvata tuhansille työläisille heidän työnsä ja palkkansa ja tuotantoelämämme selviämisen nykyisistä vaikeuksista mahdollisimman vähäisin häiriöin.

SAK:n Työvaliokunnan tietoon on myös saatettu tapauksia, joissa ammatillisesti järjestyneitä on pyritty eroittamaan ja siten käyttämään vaikeutunutta tilannetta työntekijäin ammatillisen järjestäytymisen vaikeuttamiseksi. Samalla kun Työvaliokunta korostaa kaiken edelläsänotun tärkeyttä se myös vakavasti varoittaa yksityisiä työnantajia käyttämästä tilannetta tällä järjestäytymisvaiputta loukkaavalla tavalla hyväkseen."

IX. Taloudellinen demokratia.

1. Tuotantokomiteat.

Vuosi 1947 oli tuotantokomiteoiden ensimmäinen varsinainen toimintavuosi, sillä kun laki tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 1946, eivät vuoden 1946 lopussa perustetut komiteat ehtineet vielä maanmittuna vuonna saada varsinaista toimintaansa käyntiin.

Vuoden 1947 aikana oli toiminnassa kaikkiaan noin 800 tuotantokomiteaa ja oli niissä noin 3.300 työntekijäin edustajaa.

Tuotantokomiteoiden ensimmäisen toimintavuoden työn perusteella voidaan todeta, että järjestelmä on osoittautunut käyttökel-

poiseksi, joskin nykyisessä laissa on työntekijäin kannalta katsoen paljon puutteellisuuksia.

Kesäkuussa pidetyssä SAK:n edustajakokouksessa kiinnitettiin myös huomiota tuotantokomitealain puutteellisiin ja hyväksytyssä päätöslauselmassa sanotaan:

"Työntekijäin mahdollisuuksia osallistua tuotannon ohjaamiseen ja asemansa parantamiseen omien työpaikkojensa puitteissa on li-sättävä. Koska tuotantokomiteain tarkoitusperät elintasomme ko-hottamiseksi ovat mitä suurimerkityksellisimpiä on ammattiyhdis-tysliikkeen — käytännössä saavutettujen kokemusten perusteella — varauduttava tuotantokomitealain tarkistamiseen sekä tuotantoko-miteajärjestelmän kehittämiseen ja laajentamiseen."

Tämän päätöksen perusteella on Työvaliokunta asettanut tuo-tantokomiteajaoston, jossa on Työvaliokunnan, S. Metallityöväen-, S. Puutyöväen- ja S. Paperiteollisuudentyöntekijäin liiton edusta-jat. Jaoston tehtävänä on lähinnä suunnitelman laatiminen tuo-tantokomitealain korjaamiseksi ja tuotantokomiteajärjestelmän ke-hittämiseksi.

Sosiaaliministeriön alaiseen tuotantokomiteain keskustoimikun-taan ovat SAK:n edustajina kuuluneet E. Huunonen, U. Hiiron-en, Y. Rantala, A. Rämä, A. Moisander, O. Turunen, M. Salminen ja P. Lundström, var. O. Lindblom, Väinö Tattari, J. Kivi, M. Kitunen, V. Rautelin, Br. Airola, K. Lindholm, A. Myllymäki.

2. Luottamusmiestoiminta.

Luottamusmiesverkosto on kertomusvuoden aikana edelleen kasvanut ja laajentunut. Useissa suuremmissa teollisuuslaitoksissa ja työaloilla on ollut toiminnassa pääluottamusmiehiä, joiden pal-kan työnantaja on maksanut ja jotka ovat olleet kokonaan vapau-tettuja tuotannosta.

Vuoden aikana asetti sosiaaliministeriö komitean valmistelemaan ammattientarkastuslainsäädännön uudistamista, jolloin samalla on kiinnitettävä huomiota luottamusmiehiä koskevien lakimääräysten yhdenmukaistamiseen ja tarkistamiseen, Komitean jäsenenä on sihteeri U. Hiironen.

SfIKn vuosikirjan liitteet v. 1947.

LIITE N:o 1.

Pöytäkirja Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton (SAK) r.y. Valtuuston sääntömääräisestä kokouksesta, joka pidettiin kesäkuun 1 päivänä 1947 Helsingin Työväenyhdistyksen talon A-salissa. Kokouksen puheenjohtajana toimi SAK:n puheenjohtaja E. Huunonen, Pöytäkirjaa piti sihteeri A. Sumu. Saapuvilla oli 55 varsinaista Valtuuston jäsentä sekä Työvaliokunnan jäsenet, tilintarkastajat ja toimitsijoita.

1 §.

Kokouksen avaus.

Kokous aloitettiin klo 10 laulamalla yhteisesti Työväen marssista 1. ja 4. säkeistö.

Kokouksen avaussanat lausui SAK:n puheenjohtaja E. Huunonen.

2 §.

Kokouksen osanottajat.

Kokouksen osanottajain nimenhuudon toimitti sihteeri Sumu, jolloin todettiin, että saapuvilla oli 55 varsinaista Valtuuston jäsentä sekä Työvaliokunnan jäsenet, tilintarkastajat samoin kuin SAK:n ja jäsenliittojen toimitsijoita.

3 §.

Kokouksen päätösvaltaisuus.

Todettiin, että Valtuuston kokouksesta on ilmoitettu kiertokirjeillä 1. 4. -47 ja 19.5. -47 sekä Palkkatyöläisessä 23. 5. -47 ja koska kokouksessa on riittävä määrä Valtuuston jäseniä saapuvilla, merkittiin kokous SAK:n sääntöjen mukaan koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi käsittelemään sille esitetyt asiat.

4 §.

Kokouksen virkailijat.

Merkittiin, että SAK:n sääntöjen mukaan johtaa kokouksessa puhetta SAK:n puheenjohtaja E. Huunonen. Pöytäkirjaa pitämään valittiin sihteeri A. Sumu. Merkittiin, että pikakirjoitusmuistiinpanot tekee herra L. Valkonen.

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin H. Pyhälä ja A. Mäkinen.

5 §.

Kokouksen työjärjestys.

Kokoukselle esitetty työjärjestys hyväksyttiin lisäämällä yhdeksi kohdaksi "tilanneselostus ja julkilausuma".

e §.

SAK:n toimintakertomus.

SAK:n toimintakertomus vuodelta 1946 käsiteltiin kohta kohdalta, jolloin siihen tehtiin muutamia lisäyksiä SAK:n edustuksen osalta eräissä toimikunnissa. Toimintakertomus hyväksyttiin ilman varsinaisia keskustelupuheenvuoroja yksimielisesti esitettäväksi edustajakokoukselle.

V §.

Tilikertomukset.

Taloudenhoitaja V. Harinen esitteli SAK:n, Palkkatyöläisen ja Oy. Työväentalon tilikertomukset, jonka jälkeen luettiin vuositilintarkastajain lausunnot. Valtuuston kokous hyväksyi yksimielisesti tilikertomukset esitettäväksi edustajakokoukselle.

B §.

Valtuuston edustajat edustajakokouksessa.

SAK:n Valtuuston edustajiksi SAK:n edustajakokoukseen valittiin E. Trygg ja H. Kankaanpää.

9 §.

Päivärahat ja palkkiot.

Työvaliokunnan esityksen mukaisesti vahvistettiin Valtuuston kokouksen osanottajille päivärahaksi matka- ja kokouspäiviltä maaseutulaisille 500 mk ja helsinkiläisille 400 mk. Työvaliokunnan jäsenten kokouspalkkioksi heidän toimiessaan Työvaliokunnassa ja sen valitsemissa jaostoissa vahvistettiin 100 mk kokoukselta.

10 §.

SAK:n talousarvio vuodelle 1947.

Taloudenhoitaja V. Harisen esiteltyä SAK:n talousarvion, hyväksyttiin se yksimielisesti sellaisenaan.

11 §.

Liittojen sijoitus SAK:n maksuluokkiin.

SAK:n uusien jäsenliittojen sijoituksesta SAK:n maksuluokkiin oli Työvaliokunta jättänyt Valtuustolle esityksensä, jonka esitteli taloudenhoitaja V. Harinen. Valtuusto hyväksyi ilman keskustelua yksimielisesti Työvaliokunnan seuraavan esityksen:

Mekanikkojen, Oppikoulunopettajain ja Yleinen Lehtimiesliitto kukin kaikkine jäsenineen SAK:n I maksuluokkaan.

Valtion Viran- ja toimenhaltijain liitto kaikkine jäsenineen SAK:n II maksuluokkaan.

Metsä- ja Uittotyöväen liiton I luokka SAK:n I sekä II ja III luokka SAK:n II maksuluokkaan.

Maalaiskuntain Virkailijain liitto, jossa jäsenmaksuna kannetaan palkkatuloista 4:— tuhannelta ja jossa pienipalkkaiset — pääasiassa naisvirkailijat — muodostavat n. 70 % jäsenistöstä, ehdotetaan si-

joitettavaksi SAK:n maksuluokkiin siten, että 30 % liiton jäsenistä kuuluu I ja 70 % II SAK:n maksuluokkaan.

Kunnantyöntekijäin liiton I, II, III ja IV luokka ovat kuuluneet SAK:n I ja V luokka SAK:n II maksuluokkaan. Kun Kunnantyöntekijäin liitosta on poistettu luokkaperusta ja jäsenmaksuna kannetaan nyt 1 % palkasta ja kun suunnilleen 10 % liiton jäsenistöstä on aikaisemmin kuulunut liiton V luokkaan, niin liiton sijoitus ehdotetaan nyt muutettavaksi siten, että 90 % jäsenistä kuuluu I ja 10 % II SAK:n maksuluokkaan.

12 §.

Tilannekatsaus ja julkilausuma.

Tilannekatsauksen esitti SAK:n puheenjohtaja E. Huunonen esitellen samalla Työvaliokunnan ehdotuksen Valtuuston julkilausumaksi.

Tilanneselostuksen jälkeen otti kokous aamiaistauon klo 12.30—14.00.

Aamiaistauon jälkeen suoritettiin keskustelu tilannekatsauksen sekä julkilausumaehdotuksen johdosta.

Keskustelun jälkeen julkilausuma hyväksyttiin ilman äänestystä niine vähäisine muutoksineen, joita keskustelun kuluessa oli tehty, seuraavassa muodossa:

Ammattiyhdistysliikkeen pidätyvästä palkkapolitiikasta huolimatta hintojen yleistä nousua ei ole voitu pitää kurissa. Varsinkin säännöstelystä vapautettujen elintarvikkeiden hintojen kohoaminen rauhanajan tasoon verrattuna 15—20 kertaisiksi on mitä suurimmassa määrin vaikeuttanut palkkatyöläisten toimeentulomahdollisuuksia.

Välttämättömyystarvikkeiden säännöstelyn purkaminen, joka oli mitä kohtalokkain toimenpide toteutettiin vastoin ammattiyhdistysliikkeen esittämiä käsityksiä ajankohtana, jolloin elintarvikkeista oli huutava puute ja jolloin rahanarvomme olisi ehkä vielä ollut vakautettavissa.

Se osoittaa, että niillä piireillä, jotka kuluttajain hädänalaista asemaa hyväkseen käyttäen ovat tämän aikaansaaneet, on ollut vaikuttimena vain itsekkäät ryhmäpyyteet. Samaa sarjaan liittyy eduskunnan äskettäin tekemä päätös puutavaran säännöstelyn lakkauttamisesta.

Tällä päätöksellä jälleen raotettiin inflaation portteja arvelluttavan rohkeasti, lisättiin sotakorvausmenojen sisäistä painopistettä erittäin tuntuvasti veronmaksajain osalle sekä tehtiin asutuskeskusten polttoaineen saanti vähintään kyseenalaiseksi. Samanaikaisesti vaatimukset mm. uusista karjaloustuotteiden hintojen runsaista koroittamisista ovat lisätodistuksena siitä, miten häikäilemättömästi vaivoin koottavaa kansantuloamme siirretään palkan-saajilta omistavien piirien kukkaraan.

SAK:n Valtuusto on sitä mieltä, että näin ei saa enää jatkua.

Hintojen nousu, lukuunottamatta tuotannon nousulle välttämättömiä korjauksia, on ehdottomasti pysäytettävä.

Asutuskeskusten palkansaajia ei saa jättää kaikkien muiden vaikeuksien lisäksi vielä ensi talven kylmyyden kanssa kamppaile-

maan. Tästä syystä valtiovallan on kiireisesti ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, että asutuskeskusten polttoaineen saanti kohtuullisilla hinnoilla saadaan tyydyttävästi turvatuksi.

Kansantulon oikeudenmukaisen jakautumisen kannalta SAK:n Valtuusto pitää välttämättömänä, että ulkomaankauppa saadaan tarkoituksenmukaisen valvonnan alaiseksi ja että edullisten vientisuhdanteiden kautta saadut tulot saadaan koko kansantalouden käyttöön lähinnä kotimaisen hintatason vakauttamista varten, johon yhteiskunnalla on ja tulee olla täysi oikeus. Inflatorisen kehityksen tai muun keinottelun kautta saatu ansioton tulo tai omaisuus on saatettava tehokkaan verotuksen alaiseksi. Tällöin on varsinkin suurten metsänomistajani metsäverotusta tarkistettava.

Kun hintojen nousu oli saattanut palkat elinkustannuksia vastaamattomiksi, oli välttämätöntä toimeenpanna palkoissa yleinen korjaus.

Valtuusto hyväksyy SAK:n Työvaliokunnan valtion elimille tekemän palkkojen tarkistusesityksen, jonka hallitus nyttemmin on ratkaissut myönteisesti. Valtuusto ei kuitenkaan voi pitää oikeana, että maatalouden palkkakysymys vielä tässä vaiheessa on jätetty ratkaisematta, ja pitää välttämättömänä, että maataloustyöntekijäin palkat viipymättä järjestetään ammattiyhdistysliikkeen tekemien esitysten mukaisesti. Samoin on valtuusto sitä mieltä, että myös julkisoikeudellisessa suhteessa olevien pienpalkkaisten palkkoja on koroitettava yleistä palkkatasoa vastaavaan määrään.

SAK:n Valtuusto toteaa, että ammattiyhdistysliike on tuntenut ja tuntee edelleenkin syvän vastuun koko maan kohtalosta, mutta haluaa samalla korostaa, että

talouselämämme vakauttaminen ei voi tapahtua yksinomaan palkkatyöntekijäin kustannuksella. Tämän vuoksi, samalla kun se kehoittaa ammatillisesti järjestyneitä työläisiä tarkoin noudattamaan yhteisesti sovittua palkkojen tarkistuslinjaa, se pidättää ammattiyhdistysliikkeelle täyden vapauden seurata tilanteen kehitystä.

Mikäli talouselämän ja säännöstelyn järjestelyissä ei oikeudenmukaisesti huomioida myös palkkatyöntekijäin kohtuullisia näkökohtia, tulee ammattiyhdistysliike uudelleen määrittelemään kantansa.

13 §.

Kokouksen päättäminen.

Kokouksen lopettajaissanat lausui puheenjohtaja Huunonen, minkä jälkeen kokous päättyi klo 15 yhteisesti laulettuun Kansainväliseen työväenmarssiin.

LIITE N:o 2.

Pöytäkirja Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton (SAK) r.y. Valtuuston kokouksesta, joka pidettiin 28 päivänä syyskuuta 1947 Helsingin Työväenyhdistyksen talon B- ja E-saleissa. Kokouksessa oli saapuvilla 100 varsinaista Valtuuston jäsentä sekä SAK:n Työvaliokunnan jäsenet, tilintarkastajat ja toimihenkilöt. Kokouksen puheenjohtajana toimivat SAK:n puheenjohtajat Emil Huunonen ja Väinö Tattari sekä sihteereinä SAK:n sihteerit Aku Sumu ja Uno Hiironen.

1 §.

Kokouksen avaus.

Kokous aloitettiin klo 10 laulamalla yhteisesti Työväen marssista 1. ja 4. säkeistö.

Puheenjohtaja Huunonen lausui avaussanat, esittäen myöskin muistosanat rivistä poistuneiden K. E. Kaipion, K. Saarnijärven ja Arvi Heinin työlle.

Kokouksen osanottajat kunnioittivat vainajien muistoa hetken hiljaisuudella seisoaalleen nousten.

2 §.

Valtuuston jäsenten nimenhuuto.

Toimitettiin Valtuuston jäsenten nimenhuuto, jossa todettiin, että Valtuusto oli saapuvilla lähes täysilukuisesta, ollen varsinaisten jäsenten määrä 100. Lisäksi olivat saapuvilla SAK:n Työvaliokunnan jäsenet, SAK:n tilintarkastajat sekä toimihenkilöt.

3 §.

Kokouksen laillisuuden toteaminen.

Valtuuston ylimääräinen kokous katsottiin sääntöjen mukaan koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

4 §.

Kokouksen virkailijat.

Merkittiin, että SAK:n sääntöjen mukaan kokouksessa johtavat puhetta SAK:n puheenjohtajat E. Huunonen ja V. Tattari. Pöytäkirjan pitäjäksi valittiin SAK:n sihteerit A. Sumu ja U. Hiironen. Merkittiin, että pikakirjoittajana toimii herra A. Valkonen.

5 §.

Pöytäkirjan tarkistajat.

Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin E. Kulmala ja B. Väisänen.

Kokouksen työjärjestys.

6 §.

Vahvistettiin kokoukselle esitetty työjärjestys lisäämällä siihen Valtuuston jäsenen päivärahan määrittelyä tarkoittavan kohdan.

7 §.

Valtuuston jäsenten päiväraha.

SAK:n Työvaliokunnan esityksen mukaan vahvistettiin Valtuuston jäsenten päivärahaksi maaseutulaisille 600 mk malka- ja kokouspäiviltä sekä helsinkiläisille 500 mk matka- ja kokouspäiviltä. Päiväraha maksetaan myöskin kokoukseen osallistuville SAK:n toimihenkilöille.

8 §.

Tilannekatsaus.

Tilannekatsauksen esitti puheenjohtaja Huunonen. Valtuuston jäsenille jaettiin SAK:n Työvaliokunnan ehdotus julkilausumaksi.

Tilannekatsauksen jälkeen kokous Työvaliokunnan ehdotuksen mukaan päätti ottaa aamiaistauon klo 11.35, jonka aikana pidettiin ryhmäkokoukset. Kokousta jatkettiin aamiaisen jälkeen klo 14.30. Ryhdyttiin yleiskeskusteluun tilannekatsauksen johdosta.

Keskustelun päätyttyä asetettiin jaosto, jonka tehtäväksi annettiin tarkistaa jätetyt ehdotukset sekä laatia ehdotuksensa Työvaliokunnan esittämään julkilausumaan tehtäviksi muutoksiksi. Jaostoon valittiin J. Kivistö, A. Sumu, E. Hakkarainen, U. Hiironen, P. Lundström, N. Välläri, P. Kivikoski, A. Junno ja E. Trygg.

9 §.

SAK:n jäsenveron korottaminen.

SAK:n Työvaliokunnan esityksen jäsenveron korottamisesta esitteli taloudenhoitaja V. Harinen. Valtuusto hyväksyi yksimielisesti ilman keskustelua

että jokainen SAK:n jäsenliitto suorittaa jäsenistään keskusliitolle vakinaista veroa jokaiselta viikolta, jolta jäsen on liitolle viikko, tai kuukausi- tai kuusi vuosiveroa suorittanut, viikkomaksuna I luokassa 2:— ja II luokassa 1:50 viikossa

että edellämainitun suuruinen vero suoritetaan tammikuun 1 päivästä 1948 alkaen.

Koska jaosto ei ollut vielä saanut esitystään valmiiksi, otettiin kokouksessa tauko klo 17.45 ja kokousta siirryttiin jatkamaan HTY:n talon E-saliin klo 19.

10 §.

Kokouksen päätöslauselmat.

Jatkettaessa kokousta klo 19 HTY:n talon E-salissa esitti sihteeri A. Sumu jaoston esitykset kokouksen päätöslauselmiksi.

Keskustelun jälkeen hyväksyttiin äänestyksen jälkeen äänimäärin 56—30 Valtuuston kokouksen julkilausuma jaoston esittämässä seuraavassa muodossa:

Taistelussa palkkatyöntekijäin elintason kohottamiseksi olimme viime kuukausina ja erikoisesti viime viikkoina joutuneet jälleen kärsittyneeseen tilanteeseen. Elinkustannuksia osoittava indeksi oli noussut kuukausi kuukaudelta hyvin jyrkästi osoittaen sen kehityksen, mikä hintarintamalla oli tapahtunut. Palkkatyöntekijäin toimeentulo oli vaikeutunut ja elinehdot tiukenneet. Osittain oli tämä viimeaikainen kehitys ollut seurauksena siitä säännöstelytalouden ennenaikaisesta purkamisesta, johon valtiovalta oli ryhtynyt varsinkin eräiden tärkeiden elintarvikkeiden ja puutavaran osalta. Osittain ovat kehitykseen olleet vaikuttamassa ne mustat pilvet, jotka kansainvälisen kauppavaihdon taivaalla ovat murskanneet niitä valoisampia toiveita, joihin meidänkin maassamme tulevaisuuden suunnitelmia rakennettiin. Myöskin on jatkuvasti ollut vaikuttamassa se raskas painolasti, mitä sodan jälkirasitukset maamme talouselämälle merkitsevät.

Kun vuoden vaihteessa keskusteltiin maamme taloudellisesta asemasta, oli ammattiyhdistysliike valmis jatkamaan pidättyvää palkkapolitiikkaa edellyttäen, että maassamme ryhdytään harjoittamaan suunnitelmallispää talouspolitiikkaa, jonka avulla olisi ollut mahdollisuuksia tehokkaammin estää kohtuutonta hintojen nousua. Ammattiyhdistysliikkeen näin tarjoamaa tilaisuutta ei kuitenkaan käytetty hyväksi. Tämän kehityksen tuloksena työntekijäin työstään saama palkka oli osoittautunut riittämättömäksi ja oli vienyt alempipalkkaiset ja aikapalkalla työskentelevät toimeentulominimin rajalle.

Vaikkakin ammattiyhdistysliikkeemme on ollut ja on edelleen täysin tietoinen siitä, että hintojen noustessa pelkillä rahapalkkojen korotuksilla ei voida pysyväisesti parantaa työntekijäin taloudellista asemaa ja korottaa heidän elintasoaan, ammattiyhdistysväki on myös selvillä hintojen ja palkkojen välisestä riippuvaisuussuhteesta. Olimme kuitenkin tulleet sellaiseen ajankohtaan, jolloin palkkojen korotus oli tullut välttämättömäksi. Tämän vuoksi oli oikein, että SAK:n Työvaliokunta valmisti ja jätti valtioneuvostolle esityksen eräiden talouspoliittisten kysymysten ratkaisemiseksi.

SAK:n esitys jätettiin maan hallitukselle syyskuun 12 päivänä. Kun siihen sisältyvien hinta- ja palkka-asiaiden ratkaisu vaati kiireellisiä toimenpiteitä ja koska ilmeni, että asian valmistelu taantumuksellisten piirien painostuksen johdosta ei edistynyt alkuvalmisteluja pidemmälle, katsoi SAK:n Työvaliokunta yksimielisesti olevansa pakotettu kiirehtimään asian ratkaisua jättämällä hallitukselle uhkavaatimuksen yleislakkovaroituksen muodossa. Valtuuston mielestä tämä Työvaliokunnan vakava toimenpide oli välttämätön jo senkin vuoksi, että oli todettu tuottajapiirien edustajain suhtautuvan täysin ymmärtämättömästi palkkatyöntekijäin asemaan ja asettuvan jyrkästi vastustamaan SAK:n esittämien suunnitelmien toteuttamista. SAK:n esittämä uhkavaatimus johtikin sitkeiden neuvottelujen jälkeen hallituksen vastauksessaan esittämiin myönnytyksiin.

Valtuusto toteaa työväestöä edustavien ministerien selostaneen SAK:n Työvaliokunnalle, että hallituksen ehdotuksessa oli menty niin pitkälle kuin ilman hallituksen kaatumista oli mahdollista, josta

syystä he yksimielisesti kehoittivat SAK:n Työvaliokuntaa hyväksymään hallituksen kannan.

Työvaliokunta on näin ollen katsonut, ettei ole palkkatyöntekijäin etujen mukaista antaa maan asioiden joutua sekasortoon. Ei voitu jättää huomioonottamatta sellaisia vaikeuksia, joita keväällä oli ilmennyt hallituksen eroanomuksen esittämisen yhteydessä. Kun Työvaliokunta täten yksimielisesti katsoi, että tässä vaiheessa oli tyydyttävä hallituksen esittämiin myönnytyksiin, hyväksyy Valtuusto Työvaliokunnan tekemän ratkaisun.

Valtuusto kuitenkin edellyttää, että ennen palkkojen elinkustannusindeksiin kytkemistä hintojen ei anneta nousta niin, että saadut palkankorotukset menettäisivät merkityksensä. Valtuusto toteaa myöskin hallituksen vastaukseen sisältyvän maininnan, että palkkasäännöstelystä luovutaan niin pian kuin mahdollista valtioneuvoston ensin neuvoteltua asiasta työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Verrattaessa näin aikaansaattua lopullista tulosta SAK:n Työvaliokunnan tekemään alkuperäiseen esitykseen on syytä todeta, että palkkojen osalta ratkaisu on huonompi kuin SAK:n esitys. Käytännössä erot eivät kuitenkaan ole niin suuret, sillä hallituksen päätökseen sisältyy myöskin ns. kuoppapaikkojen tarkistus, joka on omiaan entisestään lisäämään solidaarisen palkkapolitiikkamme pyrkimyksiä oikeudenmukaisemman palkkatason aikaan saamiseksi. Samaan suuntaan käyvänä toimenpiteenä on merkittävä hallituksen päätös perhelisäjärjestelmän toteuttamisesta. Myöskin on merkittävä valtion viran ja toimen haltijain palkkauksen osalta tehty päätös, joka julkisoikeudellisessa asemassa oleville varsinkin alempipalkkaisille takaa samanlaiset korotukset kuin työsuhteessa olevillekin. Edelleen Valtuusto toteaa, että hallitus on tehnyt periaatepäätöksen hinta-asioiden uudelleen järjestelyn valmisteluista SAK:n esittämien suuntaviivojen mukaan.

Samalla kun Valtuusto toteaa Työvaliokunnan päättäneen edustajakokouksen päätöksen mukaisesti jättää lähiaikoina erillisen esityksensä sekä SAK:n kannanmäärittelyn lähimmän ajan sosialisimisohjelmasta, se pitää välttämättömänä, että SAK:n valtioneuvostolle jättämässä ohjelmassa esitettyjen muiden kysymysten ratkaisemiseksi ryhdytään valtiiovallan taholta kiireellisiin toimenpiteisiin. Valtuusto kehoittaa Työvaliokuntaa tarkoin seuraamaan asioiden valmistelua ja kehitystä.

Toverit!

Kuluneet päivät olivat ammattiyhdistysliikkeemme voiman, mutta myöskin vastuuntunnon osoitus, SAK:n keskusjohdolla oli toimenpiteittensä takana ja tukena laajojen palkkatyöntekijäjoukkojen kannatus, sillä kysymyksessä oli järjestyneen työväen järjestöpäätöksiin määritelty toiminta, jossa esiinnyttäen yhtenäisenä ja päämäärästä tietoisena joukkona. Ammattiyhdistysliike tulee valvomaan, että näin saadut tulokset myöskin käytännössä toteutetaan ja sen vuoksi on työntekijäin kaikkialla jatkettava työtään ja lopetettava kaikki yksityiset ja paikalliset, liikkeemme järjestöpäätösten vastaiset työnseisaukset.

Talouselämän perustotuuksia on myöskin se, että pysyväisesti voidaan elintasoa kohottaa vain kasvavan ja lisääntyvän tuotannon

kautta. Sen vuoksi meillä ei ole varaa tarpeettomasti uhrata yhtään ainoata työtuntia ja työpäivää.

Voimat on koottava tuotannon kohottamiseksi, yhteiskuntaelämämme kehittämiseksi ja järjestömmme lujittamiseksi.

Edelleen hyväksyttiin yksimielisesti jaoston esityksen mukaisesti J. Kivistön ehdottama päätöslauselma edellytyksin, että päätöslauselmaa ei saateta julkisuuteen, vaan pidetään ammattiyhdistysliikkeen sisäisenä kysymyksenä ja saatetaan perusjärjestöjen tietoon kiertokirjeenä. Päätöslauselma oli seuraava:

"Valtuuston kokous toteaa, että äskeisten korpilakkojen yhteydessä on eräillä työpaikoilla ilmennyt työntekijäin keskuudessa mielipidevainoa, joka on saanut ilmauksensa siinä, että niiltä työläisiltä, jotka SAK:n päätöksiä noudattaen ovat suhtautuneet kielteisesti korpilakkoihin, on evätty puheoikeus kokouksissa, ja heidän suorittaessa työtä korpilakon aikana, on heitä törkeästi uhkailtu ja nimitelty rikkureiksi. Valtuuston kokous tuomitsee jyrkästi tällaisen vainon ja terrorin, joka on omiaan saamaan aikaan hajaannusta sekä keskinäistä eripuraisuutta työväestön keskuudessa ja Valtuuston kokous korostaa erikoisesti SAK:n edustajakokouksen korpilakkoja koskevan päätöksen noudattamisen tarpeellisuutta. Valtuusto kehoittaa Työvaliokuntaa ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että sanan ja mielipidevapaus perusjärjestöissä säilytetään ja sisäinen työrauha työpaikoilla palautetaan".

11 §.

Kokouksen päättäminen.

Kokouksen päättäjäissanat lausui puheenjohtaja E. Huunonen.

Kokouksen osanottajain laulettua yhteisesti Kansainvälisestä työväenmarssista kaksi säkeistöä, päättyi kokous klo 19.30.

T I L A S T O J A

LIITE N:0 3.

Liittojen jäsenluku v. 1947 verrattuna vuoteen 1946.

Liitto	Jäsenluku		Lisäys tai vähennys v. 1946 verraten	
	1946	1947	lukum.	%
Elintarvetyöläisten	10.013	10.379	+	366 + 4
Hotelli- ja Ravintolahenkilök.	5.025	4.796	-	229 - 4
Jalometallityöntekijäin	1.299	1.421	+	122 + 9
Kansakoulujen Miesopettajain Yhd.	1.012	525	-	487 - 48
Kirjatyöntekijäin	8.001	8.859	+	858 + 11
Kuljetustyöntekijäin	18.351	24.009	+	5.658 + 31
Kunnantyöntekijäin	16.841	17.566	+	725 + 4
Kutomateollisuustyöväen	13.622	15.031	-f	1.409 + 10
Lasi- ja Posliinityöväen	3.293	3.813	+	520 + 16
Liiketyöntekijäin	20.628	20.731	4-	103 + 0,5
Luotsi- ja Majakkamies	581	451	-	130 - 22
Maa- ja Sekatyöväen	20.903	20.009	-	894 - 4
Maalaiskuntien Virkailij.	-	1.129	+	1.129 -
Mekanikkojen	564	432	-	132 - 23
Merimies-Unioni	5.721	6.316	+	595 + 10
Metallityöväen	53.118	54.678	+	1.560 + 3
Metsä- ja Uittotyöväen	12.398	17.436	+	5.038 + 40
Metsätalousammatti	515	246	-	269 - 52
Mielisairaanhoitajain	1.504	1.523	+	19 + 1
Muurarien	3.254	3.318	+	64 + 2
Muusikkojen	1.248	1.427	+	179 + 14
Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen	8.019	8.217	+	198 + 2
Oppikoulunopettajain	320	320	-	-
Paperiteollisuudentyöntekijäin	14.868	17.650	+	2.782 + 19
Poliisien	3.936	4.050	-r	114 + 3
Postimies	2.352	2.877	+	525 + 22
Puutyöväen	22.763	27.005	-f	4.242 + 19
Rakennustyöläisten	28.799	29.548	+	749 + 3
Rautatieläisten	12.528	15.152	+	2.624 + 20
Sos.-dem. Sanomalehtimies	89	102	+	13 + 15
Sukeltajain	131	274	+	143 + 109
Tullimies	620	602	-	18 - 3
Työläis	9.600	10.307	+	707 + 7
Vaatetustyöläisten	5.461	5.798	+	337 + 6
Valtion viran tai toimenhalt.	-	788	+	788 -
Vankilavirkailijain	1.139	1.255	4-	116 + 10
Veturimies	3.100	3.485	+	385 + 12
YL Lehtimies	-	58	+	58 -
Yhteensä	311.616	341.583	+	29.967 + 9,6

Liittojen jäsenistön jakautuminen sukupuolen mukaan v. 1947.

Liitto	Miehiä	%	Naisia	%	Yht.	N %
Elintarvetyöläisten	3.497	34	6.900	66	10.379	66.5
Hotelli- ja Ravintolahenkilök.	639	13	4.157	87	4.796	86.7
Jalometallityöntekijäin	1.132	80	289	20	1.421	20.3
Kansakoulujen Miesopettajain Yhd.	525	100	—	—	525	—
Kirjatyöntekijäin	4.534	51	4.325	49	8.859	48.8
Kuljetustyöntekijäin	22.077	92	1.932	8	24.009	8.1
Kunnantyöntekijäin	11.995	68	5.571	32	17.566	31.7
Kutomateollisuustyöväen	3.505	23	11.526	77	15.031	76.7
Lasi- ja Posliinityöväen	1.812	48	2.001	52	3.813	52.5
Liiketyöntekijäin	7.308	35	13.423	65	20.731	64.8
Luotsi- ja Majakkamies	451	100	—	—	451	—
Maa- ja Sekatyöväen	17.518	38	2.491	12	20.009	12.4
Maalaiskuntien Virkailij.	182	16	947	84	1.129	83.9
Mekanikkojen	430	100	2	—	432	0.5
Merimies-Unioni	5.871	93	445	7	6.316	7.1
Metallityöväen	48.512	89	6.166	11	54.678	11.3
Metsä- ja Uttotyöväen	16.945	97	491	3	17.436	2.8
Metsätalousammatti	246	100	—	—	246	—
Mielisairaanhoitajain	424	28	1.099	72	1.523	72.2
Muurarien	3.316	100	2	—	3.318	0.1
Muusikkojen	1.427	100	—	—	1.427	—
Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen	3.612	44	4.605	56	8.217	56.0
Oppikoulunopettajain	320	100	—	—	320	—
Paperiteollisuudentyöntekijäin	11.786	67	5.864	33	17.650	33.2
Poliisien	3.905	96	145	4	4.050	3.6
Postimiesten	2.647	92	230	8	2.877	8.0
Puutyöväen	18.689	69	8.316	31	27.005	30.8
Rakennustyöläisten	26.833	91	2.715	9	29.548	9.2
Rautatieläisten	13.459	39	1.693	11	15.152	11.2
Sos.-dem. Sanomalehtimies	90	88	12	12	102	11.8
Sukeltajain	274	100	—	—	274	—
Tullimies	602	100	—	—	602	—
Työläis	6.538	63	3.769	37	10.307	36.6
Vaateustyöläisten	565	10	5.233	90	5.798	90.3
Valtion Viran tai toimen halt.	454	58	334	42	788	42.4
Vankilavirkailijain	1.160	92	95	8	1.255	7.6
Veturimies	3.485	100	—	—	3.485	—
Yl. Lehtimies	42	72	16	28	58	27.6
Yhteensä	246.789	72	94.794	28	341.583	27.8

Liittojen maksavat ja vapauteetut jäsenet IV neljänneksellä 1947.

Liitto	Maksavia jäseniä				Vapauteetutuja jäseniä				
	I lk.	II lk.	Yhteensä	Työttöm.	Sair.	Vapaaj.	Sotapalv.	Muu syy	Yhteensä
	Yhd.								
Elintarvetyöläisten	3.696	6.027	9.723	112	158	101	17	23	411
Hotelli- ja Ravintolahenkilök.	4.586	—	4.586	40	56	3	—	111	210
Jalometallityöntekijäin	508	485	993	23	9	32	27	337	428
Kansakoulujen Miesopettajain	525	—	525	—	—	—	—	—	—
Kirjatyöntekijäin	4.928	1.722	6.650	77	488	745	86	9	1.405
Kuljetustyöntekijäin	7.014	15.978	22.992	250	463	75	140	89	1.017
Kunnantyöntekijäin	15.396	1.711	17.107	44	162	211	26	16	459
Kutomateollisuustyöväen	3.372	10.814	14.186	91	341	171	28	214	845
Lasi- ja Posliinityöväen	3.599	46	3.645	6	115	23	12	12	168
Liiketyöntekijäin	13.036	5.597	18.633	1.039	634	126	125	174	2.098
Luotsi- ja Majakkamies	451	—	451	—	—	—	—	—	—
Maa- ja Sekatyöväen	16.380	2.890	19.270	183	267	11	222	56	739
Maalaiskuntien Virkailij.	338	731	1.069	—	—	—	—	—	—
Mekanikkojen	417	—	417	—	3	1	11	—	15
Merimies-Unioni	5.332	—	5.332	271	187	23	321	182	984
Metallityöväen	47.402	3.950	51.352	80	1.450	475	816	505	3.326
Metsä- ja Uttotyöväen	9.415	5.544	14.959	52	129	—	219	20	420
Metsätalousammatti	246	—	246	—	—	—	—	—	—

Mielisairaanhoitajain	363	863	1.226	—	3	294	—	—	297
Muurarien	2.449	295	2.744	1.360	79	291	9	74	1.813
Muusikkojen	1.005	—	1.005	5	6	—	1	8	20
Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen	6.005	657	6.662	1.142	352	36	22	2	1.554
Oppikoulunopettajain	320	—	320	—	—	—	—	—	—
Paperiteollisuudentyöntekijäin	14.101	2.735	16.836	150	755	206	133	119	1.363
Pollisten	4.050	—	4.050	—	—	—	—	—	—
Postimiesten	2.146	594	2.740	—	5	60	72	—	137
Puutyöväen	19.832	5.904	25.736	1.343	1.305	203	224	46	3.121
Rakennustyöläisten	22.910	4.158	27.068	527	787	233	176	757	2.480
Rautatieläisten	13.731	792	14.523	9	186	223	139	73	630
Sos.-dem. Sanomalehtimies	102	—	102	—	—	—	—	—	—
Sukeltajain	144	103	247	5	—	—	6	16	27
Tullimies	602	—	602	—	—	—	—	—	—
Työläis	8.155	1.868	10.023	70	167	6	29	12	284
Vaateustyöläisten	4.209	1.176	5.385	1.485	256	33	2	—	1.776
Valtion Viran tai toimen halt.	—	785	785	8	5	—	—	—	13
Vankilavirkkailijain	1.056	—	1.056	—	—	199	—	—	199
Veturimiesyhdistys	3.186	—	3.186	—	—	—	—	299	299
Yl. Lehtimies	58	—	58	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	241.065	75.425	316.490	8.372	8.368	3.781	2.863	3.154	26.538

Liittojen ja työttömyys- ja matka-apukassojen maksamat avustukset v. 1947.

Liiton tai kassan nimi	Työttömyys-				Liiton varoista			Avustuksia yhteensä
	kassan	varoista	Työttöm. ja	matka-av.	Sairausav.	Hautausav.	Oikeusav.	
Elintarvetyöläisten	*) 3.800:—	—	—	—	350.149:—	21.400:—	—	1.213.853:—
Hotelli- ja Ravintolahenkilök.	*) 98.685:—	—	—	—	246.525:—	55.000:—	264.004:—	664.214:—
Jalometallityöntekijäin	*) 1.800:—	—	—	—	20.754:—	3.800:—	—	26.354:—
Kansakoulujen Miesopettajain Yhd.	—	—	—	—	—	—	—	—
Kirjatyöntekijäin	7.744:—	—	—	—	972.274:—	67.600:—	—	1.047.618:—
Kuljetustyöntekijäin	—	—	—	—	—	78.960:—	—	341.524:—
Kunnantyöntekijäin	3.694:—	—	—	—	727.598:—	151.550:—	2.000:—	893.750:50
Kutomateollisuustyöväen	—	—	—	—	385.778:—	32.700:—	—	418.478:—
Lasi- ja Posliinityöväen	—	—	—	—	—	18.800:—	16.060:—	34.860:—
Liiketyöntekijäin	106.622:—	—	—	—	613.773:—	18.700:—	3.671:—	826.866:—
Luotsi- ja Majakkamies	—	—	—	—	—	—	—	—
Maa- ja Sekatyöväen	—	—	—	—	133.742:—	62.200:—	15.000:—	210.942:—
Maalaiskuntien Virkailij.	—	—	—	—	—	—	—	—
Mekanikkojen	—	—	—	—	2.000:—	—	—	2.000:—
Merimies-Unioni	—	—	—	—	153.507:—	65.250:—	—	271.382:—
Metallityöväen	4.369:—	—	—	—	722.001:50	126.500:—	4.520:—	1.320.572:50
Metsä- ja Uttityöväen	—	—	—	—	144.720:—	19.200:—	—	163.920:—

Metsätalousammatti	—	—	—	—	—
Mielisairaanhoidtajain	—	20.342:—	2.600:—	24.014:—	58.256:—
Muurarien	—	105.100:—	43.000:—	—	148.100:—
Muusikkojen	—	—	—	11.000:—	11.000:—
Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen	—	508.359:—	24.500:—	—	532.859:—
Oppikoulunopettajain	—	—	—	—	—
Paperiteollisuudentyöntekijäin	820:—	478.402:—	52.557:—	—	531.779:—
Polisiien	—	60.170:—	34.000:—	53.058:—	147.228:—
Postimiesten	—	—	—	—	—
Puutyöväen	1.360:—	874.014:—	94.800:—	15.500:—	1.024.874:—
Rakennustyöläisten	23.908:—	481.669:—	139.800:—	35.830:—	681.207:—
Rautatieliäisten	*) 1.035:—	258.722:—	143.700:—	—	403.457:—
Sos.-dem. Sanomalehtimies	—	2.000:—	—	—	2.000:—
Sukeltajain	—	—	10.000:—	—	10.000:—
Tullimies	—	—	—	—	—
Työläis	—	103.865:—	36.000:—	9.385:—	149.250:—
Vaatetustyoäläisten	—	146.580:—	17.600:—	—	164.180:—
Valtion Viran tai toimen halt.	—	—	—	—	—
Vankilavirkkailijain	—	—	—	—	—
Veturimies	—	—	—	16.036:50	16.036:50
Yl. Lehtimies	—	—	—	—	—
Yhteensä	253.837:—	7.512.044:50	1.320.217:—	459.078:50	1.771.383:50
					11.316.560:50

Tietoja liittojen toimistoissa hoidettavista työttömyys-
ja matka-apukassojen varoista v. 1947.

Kassan nimi	Kassan osakast. lukum.	Tulot			
		Osakasmaks.	Valtiolta	Korkoja	Yhteensä
Kirjatyöntek.	8.869	323.137:75	—	37.629:40	360.767:15
Kunnantyöntek. .	17.566	425.329:—	107.180:50	21.364:10	553.873:60
Kutomateollisuust.	15.031	577.809:—	90.186:—	43.409:10	711.404:10
Liiketyöntek.	20.731	912.000:—	175.203:50	55.895:95	1.143.099:45
Metallityöväen . .	7.135	1.007.150:50	44.855:—	67.706:80	1.119.712:30
Paperiteollisuust.	17.270	894.626:—	97.386:—	65.477:75	1.057.489:75
Puutyöväen	26.992	2.600.419:60	162.592:—	*) 142.484:10	2.905.495:70
Rakennustyöväen . .	29.548	2.483.020:25	135.524:—	152.582:40	2.771.126:65
Yhteensä	143.142	9.223.492:10	812.927:—	586.549:60	10.622.968:70

Työttöm. av.	Matka- av.	Menot		Varat		Velat	
		Hoitokust. y.m. menoja	Yhteensä	Yhteensä	Velkoja	Puhdas omaisuus	
6.926:—	818:—	352.101:75	359.847:75	1.161.852:—	3.161:—	1.158.691:—	
3.694:—	—	303.102:50	306.796:50	1.215.246:10	26.838:50	1.188.407:60	
—	—	232.839:—	232.839:—	1.517.844:15	—	1.517.844:15	
32.407:—	74.215:—	626.402:—	733.024:—	1.885.106:60	—	1.885.106:60	
3.564:—	805:—	218.577:—	222.946:—	2.707.218:05	—	2.707.218:05	
640:—	180:—	455.885:50	456.705:50	2.334.662:80	64.684:—	2.269.978:80	
960:—	400:—	406.621:95	407.981:95	6.286.933:40	15.000:—	6.271.933:40	
23.476:—	432:—	242.856:—	266.764:—	6.559.505:10	—	6.559.505:10	
71.667:—	76.850:—	2.838.385:70	2.986.904:70	23.668.368:20	109.683:50	23.558.684:70	

*) Korkoja y.m.

Eri ruokatarvikeryhmien muutokset.

		Jauhot				Perunat		Kaik- kiaan
		Meijeri- tuotteet	ja suu- rimot	Leipä	Liha	Kala	y.m. Muut	
1938.	VIII—1939. VII	100	100	100	100	100	100	100
1939.	X	104	110	104	102	113	98	107
1940.	I	107	115	109	103	129	108	114
"	IV	117	126	116	125	158	142	127
"	VII	118	124	119	131	124	123	124
"	X	130	121	115	146	162	105	130
1941.	I	138	122	111	164	215	119	138
"	IV	138	122	109	177	222	125	160
"	VII	138	123	107	182	155	126	149
"	X	140	130	110	180	148	128	151
1942.	I	157	132	110	182	166	124	157
"	IV	157	132	110	185	228	138	162
"	VII	157	132	110	187	164	165	222
"	X	195	156	141	180	188	175	223
1943.	I	196	156	141	190	208	192	246
"	IV	196	157	141	189	217	204	246
"	VII	196	157	141	191	211	215	246
"	X	198	158	141	208	211	212	242
1944.	I	198	158	143	207	211	207	244
"	IV	198	158	143	207	212	207	245
"	VII	197	159	143	207	219	212	243
"	X	196	158	144	206	214	227	243
1945.	I	197	158	144	207	226	225	246
"	IV	198	158	146	207	237	233	236
"	VII	347	159	147	449	305	234	288
"	X	450	356	334	460	868	568	539
1946.	I	446	357	335	464	863	574	555
"	IV	455	358	337	461	983	576	557
"	VII	525	359	339	457	984	608	528
"	X	505	360	340	467	1043	673	529
1947.	I	469	360	340	558	984	657	743
"	II	531	360	341	566	876	649	647
"	III	540	360	341	1101	865	655	647
"	IV	551	360	341	1360	875	649	646
"	V	543	360	341	1523	856	670	647
"	VI	562	360	341	1591	820	666	647
"	VII	555	361	341	1675	900	660	647
"	VIII	558	363	343	1766	941	660	648
"	IX	543	364	344	1791	1057	660	654
"	X	529	364	344	1806	1164	901	699
"	XI	787	364	373	1827	1179	1005	699
"	XII	770	400	471	1999	1276	1103	700
1948.	I	763	404	475	2142	1373	1132	784

**Elinkustannusindeksiluvut.
Ryhmäindeksit ja kokonaisindeksi.**

	Lämpö ja					Kokonais-	
	Ravinto	Asunto	valo	Vaatus	Verot	Muut	indeksi
Elokuu 1938 - heinäkuu 1939	100	100	100	100	100	100	100
1939: lokakuu	107	105	115	103	101	102	105
1940: tammikuu	114	105	118	107	103	110	111
" huhtikuu	127	105	135	116	103	113	119
" heinäkuu	124	105	148	125	103	125	122
" lokakuu	130	107	160	136	103	130	128
1941: tammikuu	138	107	164	142	114	134	134
" huhtikuu	144	107	165	158	114	138	139
" heinäkuu	149	107	168	160	114	138	142
" lokakuu	151	112	173	169	114	147	146
1942: tammikuu	157	112	178	186	137	153	154
" huhtikuu	162	112	227	197	137	164	162
" heinäkuu	165	112	222	203	137	174	165
" lokakuu	187	112	222	220	137	181	179
1943: tammikuu	191	112	227	229	166	183	184
" huhtikuu	192	112	232	234	166	186	186
" heinäkuu	193	112	233	239	181	186	187
" lokakuu	195	118	276	247	192	208	196
1944: tammikuu	195	118	279	258	194	211	199
" huhtikuu	196	118	278	266	194	213	200
" heinäkuu	196	118	284	269	197	216	201
" lokakuu	196	118	284	276	197	220	203
1945: tammikuu	197	118	284	281	195	221	204
" huhtikuu	198	125	297	282	195	224	207
" heinäkuu	303	125	363	316	340	284	281
" lokakuu	460	125	616	371	432	338	387
1946: tammikuu	462	125	636	459	701	401	423
" huhtikuu	470	125	639	492	730	411	434
" heinäkuu	491	125	686	517	984	424	463
" lokakuu	492	125	715	538	984	431	469
1947: tammikuu	509	125	721	531	844	437	471
" helmikuu	530	125	721	533	844	441	482
" maaliskuu	619	125	723	534	844	441	524
" huhtikuu	665	125	723	536	779	452	546
" toukokuu	690	125	723	542	779	458	559
" kesäkuu	706	125	724	543	779	458	567
" heinäkuu	720	140	726	546	1184	461	595
" elokuu	737	140	752	557	1184	468	607
" syyskuu	741	140	772	570	1184	502	617
" lokakuu	760	140	785	577	1241	514	632
" marraskuu	867	140	796	614	1241	521	690
" joulukuu	911	140	902	650	1241	524	720
1948: tammikuu	950	140	913	713	1339	591	763

SISÄLLYSLUETTELO

I. Poliittinen tilanne:

Sivu

1. Kansainvälinen tilanne	3
2. Suomen poliittinen elämä	5
3. Eräät valtion elimet	6

II. Talouselämä:

Yleistä	6
Sotakorvaukset	7
Teollisuus	7
Maa- ja metsätalous	8
Työmarkkinat	9
Ulkomaankauppa	10
Kotimaankauppa	11
Liikenne	11
Raha ja pääomamarkkinat	12
Hintataso	12

III. SAK:n jäsenistö ja hallintoelimet:

1. Liitot ja jäsenistö	13
2. SAK:n Työvaliokunta	14
3. SAK:n henkilökunta	15
4. SAK:n Valtuusto	16
5. SAK:n edustajakokous	19
6. Vainajat	24

IV. Yhteistyö kotimaisten järjestöjen ja laitosten kanssa:

1. Järjestöt ja yhtymät	25
2. Edustus eri kokouksissa	25
3. Edustus eri lautakunnissa ja laitoksissa	26

V. Kansainvälinen yhteistyö:

Sivu

1. Maailman Ammattiyhdistysten Liitto.	27
2. Kansainvälinen Työjärjestö.	32
3. Ysteistyö Neuvostoliiton ammattijärjestön kanssa	32
4. Pohjoismainen yhteistyö.	34
5. Edustus eräissä kokouksissa.	34

VI. Valistustyö:

1. Yleistä	34
2. Kurssitoiminta	35
Tuotantokomiteakurssit	35
Opinto-ohjaajakurssit	37
Paikallisyjärjestöjen kurssit	37
Ylioppilaskurssit	38
Muita kursseja	38
3. SAK:n kesäkoulu Työväen Akatemiassa	38
4. Työnjuhlat	42
5. Ammattiyhdistysviikko	42
6. Apurahoja	43
7. Elokuvatoiminta	43
8. Toimitsijoiden kokoukset ja koulutus.	43
9. Opintokerhotyö ja kirjekurssit	44
10. Valistusjaosto ja sen alaiset toimitsijat	44
11. Kustannustoiminta	45
12. Palkkatyöläinen	46
13. Liittojen lehdet	46
14. 40-vuotisjuhlat	47

VII. Palkka- ja työehtokysymykset:

1. Palkkasäännöstely.	47
2. Palkkakehitys.	50
3. Indeksikysymys	58
4. Lapsilisäkysymys.	58
5. Sopimussuhteet työnantajien kanssa	60
6. Valtion viran- tai toimenhaltijain palkkauskysymyksiä . .	61

VIII. Ammattiyhdistysliikkeen asenne eräisiin päivän kysymyksiin:

1. Verokysymys.	65
2. Polttopuukysymys.	66
3. Voimapula	67

IX. Taloudellinen demokratia:

Sivu

1. Tuotantokomiteat	68
2. Luottamusmiestoiminta	69

Liite N:o 1. Pöytäkirjaselostus SAK:n Valtuuston kokouksesta 1/6 1947.....	70
---	----

Liite N:o 2. Pöytäkirjaselostus SAK:n Valtuuston kokouksesta 28/9 1947.	74
---	----

Liite N:o 3. Tilastoja:

Liittojen jäsenluku v. 1947 verrattuna vuoteen 1946	80
Liittojen jäsenistön jakautuminen sukupuolen mu- kaan v. 1947.	81
Liittojen maksavat ja vapautetut jäsenet IV neljän- neksellä v. 1947.	82
Liittojen ja työttömyys- ja matka-apukassojen maksamat avustukset v. 1947.	84
Tietoja liittojen toimistoissa hoidettavista työttö- myys- ja matka-apukassojen varoista v. 1947	86
Eri ruokatarvikeryhmien muutokset	87
Elinkustannusindeksiluvut	88